Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Merkez Bankası

Bülten

Ağustos 1992 No: 19

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. BÖLÜM	
K.K.T.C. Merkez Bankası Aleyhine İngiltere Yüksek Mahkemesinde Açılan Dava	3
II. BÖLÜM	
K.K.T.C. Merkez Bankası ve Bankacılık Faaliyetleri	2-32
III. BÖLÜM	
Ekonomik Gelişmeler	33-56
1. Üretim, İstihdam ve Fiyatlar	34
a) Üretim Artışı ve Kaynakların Kullanımı	34
b) İstihdam	38
c) Fiyat Hareketleri ve Ücretler	40
2. Mali ve Parasal Gelişmeler	43
a) Mali Gelişmeler	43
b) Parasal Gelişmeler	48
3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi	48
a) Ticaret ve Pazarlama	48
b) Ödemeler Dengesi	49
IV. BÖLÜM	
Merkez Bankasının Üç Aylık Hesapları	57-62
Bilanço	58
Kar ve Zarar Hesabı	59
Hesaplar Hakkında Açıklamalar	60-62
V. BÖLÜM	
Bankacılık İstatistikleri	63-73
VI. BÖLÜM	
Bankacılık Kesiminin Özel İlgi Duyacağı Mevzuat	75-147
VII. BÖLÜM	
Tabloların Listesi	149-151

I. BÖLÜM

POLLY PECK INTERNATIONAL PLC KAYYUMLARININ LONDRA'DA YÜKSEK MAHKEMEDE AÇTIĞI DAVA

Merkez Bankasının davanın reddine dair müracaatı ile ilgili duruşma Haziranda tamamlandı ve hüküm 28 Temmuzda verildi. Müracaat başarılı olmadı. Mahkeme, kayyumların İngiliz yetki kurallarını tatmin ettiğine karar verdi. Merkez Bankası, Temyiz Mahkemesinin, Mareva ara emri konusunda kayyumlara tevcih ettiği tenkitleri de dikkate alarak (bakınız Bülten No: 18) bu bulguya itiraz etmektedir. Dolayısıyle Temyiz Mahkemesine istinaf edecektir. İstinaf ihbarı 1 Eylül'de dosyalanmış bulunmaktadır. Duruşmanın birkaç aydan evvel yapılması ihtimal dahilinde görülmemekle beraber Banka 1992 sonundan önce bir tarih saptamaya çalışmaktadır.

II. BÖLÜM

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE MERKEZ BANKASI VE BANKACILIK FAALİYETLERİ

35/1987 Sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasasında belirtilen çerçevede bankalar tarafından getirilen kısa vadeli senet ve vesikaları reeskonta kabul ederek veya Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Hazine Kefaleti karşılığında avans vermek suretiyle, piyasaya para sürme ve bankalara kaynak sağlama görevleri bankamızca sürdürülmüştür.

30 Haziran 1992 tarihi itibarıyle avans ve reeskont işlemleri Tablo 1'de avans ve reeskont işlemlerinden doğan borç bakiyelerinin 31 Aralık 1990, 31 Aralık 1991 ve 31 Temmuz 1992 itibarıyle karşılaştırması ise Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 1

30 Haziran 1992 itibarıyle Avans ve Reeskont İşlemleri

		Borç Bakiyesi	Senet Adedi	Milyon TL Senet Toplamı
Hazine Kefaletini haiz Bonolar üzerine avans	K.M.S. Cypfruvex	14.344.6	3	3.000.0
" "	İş. Ltd.	906.8	4	220.0
" "	Tarımsal Donatım Kurumu	94.2	1	400.0
	K.T. Turizm İşl. Ltd.	15.345.6	8	3.620.0
		75.000.0	-	-
Hazineye Kısa Vadeli Avans				
Küçük Esnaf ve Sanatkar Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	3.035.2	591	3.035.2
Sanayi Senetleri	K. Vakıflar Bank. Ltd.	680.0	14	720.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd	2.502.0	31	2.502.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	850.0	16	850.0
" "	Asbank Ltd.	790.0	11	790.0
" "	A. Garanti Bankası Ltd.	750.0	8	750.0
" "	T. Halk Bankası Ltd.	50.0	1	50.0
" "	K. İktisat Bankası Ltd.	300.0	3	300.0
		5.922.0	84	5.962.0
Ticari Senetler	K. Ticaret Bankası Ltd.	500.0	6	500.0
İhracat Senetleri	Asbank Ltd.	300.0	3	300.0
" "	K.Kredi Bankası Ltd.	297.5	3	297.5
		597.5	6	597.5
Tarım Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	136.8	26	136.8
Turizm Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	789.3	21	976.1
" "	Türk Bankası Ltd.	824.8	16	965.3
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	562.0	10	793.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	258.4	7	292.3
" "	Asbank Ltd.	287.1	9	369.7
" "	Akdeniz G. Bankası Ltd.	88.9	1	100.0
" "	Türkiye İş Bankası A.Ş.	400.0	4	400.0
		3.210.5	68	3.896.4
Turizm Kredileri Erteleme Destek. Fonu	K. Vakıflar Bankası Ltd.	-	4	308.6
" " "	Türk Bankası Ltd.	-	9	819.7
" " "	Limasol Türk Koop. Bankası Ltd.	-	2	157.2
" " "	K.Kredi Bankası Ltd.	-	2	193.0
		-	17	1.478.5
	GENEL TOPLAM	103.747.6	806	19.226.4

Tablo 2

Avans ve Reeskont Borç Bakiyelerinin 31 Aralık 1990, 31 Aralık 1991 ve 31 Temmuz 1992 İtibarıyle Karşılaştırması

Milyon TL

Kredi Türü	Borçlu	31 Aralık 1990	31 Aralık 1991	31 Temmuz 1992
Hazine Kefaletini	K.T.Sanayi İşletmeleri			
Haiz Bonolar Üz. Av.	Holding Ltd.	3.731.6	6.194.0	-
" "	K.M.S. Cypfruvex Ltd.	8.641.9	14.344.6	14.344.6
" "	Tarımsal Donatım Kurumu	546.3	906.8	906.8
" "	K.T.Turizm İşletmeleri Ltd.	-	94.2	94.2
		12.919.8	21.539.6	15.345.6
Hazineye Kısa Vadeli Avans		25.000.0	25.000.0	75.000.0
Küçük Esnaf ve Sanatkar Kredileri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	3.329.6	3.404.7	3.353.1
Sanayi Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	125.0	593.0	680.0
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	694.0	1.981.0	2.275.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	320.0	860.0	1.690.0
" "	Asbank Ltd.	90.0	650.0	1.040.0
" "	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	-	750.0	750.0
" "	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	-	100.0	50.0
" "	K.T. Kooperatif Merkez Bankası Ltd.	100.0	-	-
	K. İktisat Bankası Ltd.	-	-	300.0
		1.329.0	4.934.0	6.785.0
Ticari Senetler	K. Ticaret Bankası Ltd.	300.0	300.0	500.0
İhracat Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	-	190.0	170.0
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	-	-	750.0
" "	Asbank Ltd.	-	-	-
	K. Kredi Bankası Ltd.	156.4	-	297.5
		156.4	190.0	1.217.5
Tarim Senetleri	K.T. Koop. Merkez Bankası Ltd.	234.2	37.9	-
" "	K. Vakıflar Bankası Ltd.	190.5	181.6	140.0
		424.7	219.5	140.0
Turizm Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd	1.109.7	866.5	781.1
" "	Türk Bankası Ltd.	296.1	1.158.7	1.050.7
" "	K. Kredi Bankası Ltd.	1.269.1	1.019.9	641.1
" "	K. Ticaret Bankası Ltd.	622.2	523.4	381.3
" "	Asbank Ltd.	740.8	382.5	856.8
" "	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	1.088.9	561.9	77.8
" "	Türkiye İş Bankası A.Ş.	-	-	400.0
	K. Faisal İslam Bankası Ltd.	-	-	150.0
		5.126.8	4.512.9	4.338.8
	GENEL TOPLAM	48.586.3	60.100.7	106.680.0

FAİZ FARKI FONU

Teşviki öngörülen sektörler ve konular için tercihli faiz oranlarının uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla KKTC Merkez Bankası bünyesinde Faiz Farkı Fonu kurulması 35/1987 sayılı KKTC Merkez Bankası yasasının 23. maddesinde öngörülmüştür. Yasanın 53. maddesi altında çıkarılan "KKTC Merkez Bankası Faiz Farkı Fonu Oluşturulması Tüzüğü"nün 7. maddesine göre Fonun kaynakları şunlardır:

a) Devlet Bütçesine bu amaçla konulacak ödenek;
b) KKTC Merkez Bankası nezdindeki Hazine fonları faizlerine karşılık olarak Banka bütçesinden ayrılacak belirli bir ödenek;
c) Bankalar ve yan kuruluşları ile kooperatif bankaları ve mevcut yasalar altında kredi vermekle yetkili kılınmış müesseselerin verecekleri her türlü nakdi krediler (kontrollu krediler hariç) üzerinden uygulanacak azami yasal faiz oranı içinden 2 puan faiz farkının tahsil edilerek banka nezdinde açılan Faiz Farkı Fonuna yatırılan miktarlar;
d) Faiz farklarını zamanında yatırmayanlara veya eksik yatıranlara uygulanacak aylık yüzde 8 cezai faiz ve
e) Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından yapılacak katkılar.

Tüzüğün 5. maddesi altında faiz iadesi oranları kredi türleri itibarıyle şöyledir:

Tarım (Ayni)	%31
Tarım (Nakdi):	
Miktarı 1 milyon TL'ye kadar olanlar	%16
Miktarı 1 milyon TL'nin üstünde olanlar	% 7
Küçük Esnaf ve Sanatkar Kredisi	%26
Turizm Kredisi	%31
Sanayici, Kredisi	%20
İhracatcı Kredisi	%31

Tabiatıyle ayni kredi için hem Merkez Bankası reeskont kaynağından hem de Faiz Farkı Fonundan yararlanma olanağı yoktur.

Böylece faiz iadesi uygulamasıyle, bankamızca Yasada belirtildiği üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarına avans verilerek veya bankalarca ibraz edilen kısa vadeli senet ve vesikaları reeskonta kabul etmek suretiyle sağlanan kredi olanakları yanında bankalara kendi kaynaklarından tercihli sektörlere kredi verme olanağı yaratılmıştır.

Faiz Farkı Fonu uygulamaları Tablo 3'te özet halinde gösterilmektedir.

Tablo 3

Faiz Farkı Fonu Uygulamaları
1987 - 1992

Milyon TL

Harcamalar		Gelirler	
1987 Tarım (Ayni)	1.6	1987 KKTC Merkez Bankası katkısı	500.0
Dönem Sonu Bakiyesi	803.6	Bankalardan	305.2
	805.2		805.2
1988 Tarım (Ayni)	1844.0	1988 Dönem Başı Bakiyesi	803.6
Dönem Sonu Bakiyesi	2878.9	KKTC Merkez Bankası Katkısı	3000.0
		Bankalardan	919.3
	4722.9		4722.9
1989 Tarım (Ayni)	1241.9	1989 Dönem Başı bakiyesi	2878.9
Dönem Sonu Bakiyesi	7134.2	KKTC Merkez Bankası katkısı	3500.0
		Bankalardan	1678.1
		TC Yardımı	319.1
	8376.1		8376.1
1990 Tarım (Ayni)	2388.4	1990 Dönem Başı Bakiyesi	7134.2
1990 Turizm	459.2	KKTC Merkez Bankası Katkısı	4000.0
1990 Sanayi	0.9	Bankalardan	3254.5
Dönem Sonu Bakiyesi	12352.8	TC Yardımı	812.6
	15201.3		15201.3
1991 Tarım (Ayni)	5019.1	1991 Dönem Başı Bakiyesi	12352.8
1991 Turizm	926.7	KKTC Merkez Bankası katkısı	3000.0
1991 Sanayi	29.1	Bankalardan	6250.1
Dönem Sonu Bakiyesi	17909.6	TC Yardımı	2281.6
	23884.5		23884.5
1.1.92-31.8.92 Tarım (Ayni)	4531.1	1.1.92 Dönem Başı Bakiyesi	17909.6
1.1.92-31.8.92 Turizm	444.3	KKTC Merkez Bankası Katkısı	3000.0
1.1.92-31.8.92 Sanayi	64.8	Bankalardan	8106.2
1.1.82-31.8.92 İhracat	18.8	TC Yardımı	1176.1
18.2.87-31.8.92 Reeskont kredileri için düzeltme	8937.6		
Dönem Sonu Bakiyesi	16195.3		
	30191.9		30191.9
		1.9.92 Dönem Başı Bakiyesi	16195.3

Not: Faiz Farkı İadesi taahhüt bakiyesi 31.8.1992 tarihinde 9 milyar TL olarak hesaplanmıştır.

YETKİLİ BANKALAR

Para ve Kambiyo İşleri yasasındaki tanıma göre "Yetkili bankalar" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde faaliyette bulunan ve ithalat, ihracat işlemleri yapmaya, döviz almaya, döviz bulundurmaya, döviz satmaya, döviz satışına mesnet teşkil eden turistlere mahsus döviz alım bordroları ve/veya makbuz tanzim etmeye Maliye İşleri ile ilgili bakanlıkça yetkili kılınan bankaları anlatır. KKTC Merkez Bankası dışında yetkili bankalar şunlardır.

TC Ziraat Bankası
Türk Bankası Ltd.
Türkiye İş Bankası A.Ş.
Kıbrıs Türk Koop. Merkez Bankası Ltd.
Kıbrıs Kredi Bankası Ltd.
Türkiye Halk Bankası A.Ş.
Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd.
Limasol Türk Koop. Bankası Ltd.
Kıbrıs Ticaret Bankası Ltd.
Kıbrıs Endüstri Bankası Ltd.
Kıbrıs Faisal İslam Bankası Ltd.
Asbank Ltd.
Akdeniz Garanti Bankası Ltd.
Kıbrıs İktisat Bankası Ltd.

Offshore Bankacılığı

Offshore Bankacılık Hizmetleri yasası (48/1990) altında yetkili kılınan bankalar şunlardır:

East Mediterranean Trust and Banking Corporation Ltd.
The European Business Bank Ltd.
The European Commerce Bank Ltd.

"Yetkili Müesseseler" Para ve Kambiyo İşleri Yasası Kuralları uyarınca döviz alıp satmaya ve bulundurmaya yetkili kılınan müesseseleri anlatır. Bu müesseselerin Maliye İşleriyle görevli bakanlıktan çalışma izni almaları zorunludur. Halen faaliyette bulunan yetkili müesseselerin isimleri ve kayıtlı büro adresleri aşağıda gösterilmiştir.

Birinci Döviz Alım Satım Şirketi Ltd.
158 A Girne Caddesi, Lefkoşa.

Fırıncıoğulları Co. Ltd.
2-4 Asmaaltı Sokak, Lefkoşa.

Elmaslar Yatırım Şirketi Ltd.
89 D Taner Küçük İş Hanı, Girne Caddesi, Lefkoşa.

Ertuğrul Akbel and Sons Ltd.
Osman Paşa Caddesi, Mustafa Hacı Ali Apt., No. 2, Lefkoşa.

Sun Döviz Bürosu Ltd.
Abdi İpekçi Caddesi, Lefkoşa.

Nafa Döviz Alım Satım Şirketi Ltd.
Zafer Çarşısı No. 10 Atatürk Caddesi, Girne.

Orhan Kahya Ltd.
3-4 Zafer Çarşısı, Girne.

Merimann Currency Ltd.
49 E. II. Selim Caddesi, Lefkoşa.

Forex Management Services Ltd.
II. Selim Caddesi Arabacıoğulları Apt. Dükkan NO. 4, Lefkoşa.

Er-Tem Yatırım Şirketi Ltd.
2 G Kışla Yolu, Mağusa.

Batu Exchange Co. Ltd.
52 İstiklal Caddesi, Mağusa.

Aşardağ Exchange Ltd.
121 B Samsun Yolu, Baykal, Mağusa.

Gesfi Ltd. Şirketi
40 Abdi Çavuş Sokak, Lefkoşa.

Gürseller Döviz Alım Satım Ltd.
7 Şht. Biray Mustafa Sokak, Lefkoşa.

Mel-Sa Ltd.
Lefke Hanı, Lefkoşa.

Aktif Döviz Ltd.
Bardak İş Hanı
Kat 1 No. 1, Lefkoşa.

DEVLET KURU DÖVİZLERİ

KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar sınıflandırmasına göre Devlet Kuru Hesabında tutulan dövizler Tablo 4'te gösterilmiştir. 31 Temmuz 1992 tarihi itibarıyle toplam Devlet Kuru Dövizi 21.148.5 bin ABD doları olup bunun 18.927.7 bin ABD doları serbestir.

Tablo: 4

KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine Göre Devlet Kuru Hesabında Tutulan Dövizin ABD $ Karşılığı ve Mevcut Taahhütler

Bin ABD $

Tarih / Bankalar		Toplam Döviz $	Toplam Taahhüt $	Serbest $
31 Aralık 1988				
KKTC Merkez Bankası		42.779.1	-	42.779.1
Diğer Bankalar		3.611.9	2.929.2	682.7
	Toplam	46.391.0	2.929.2	43.461.8
30 Aralık 1989				
KKTC Merkez Bankası		51.098.5	-	51.098.5
Diğer Bankalar		7.581.2	3.483.7	4.097.5
	Toplam	58.679.7	3.483.7	55.196.0
31 Aralık 1990				
KKTC Merkez Bankası		42.981.1	-	42.981.1
Diğer Bankalar		2.639.1	2.197.2	441.9
	Toplam	45.620.2	2.197.2	43.423.0
2 Şubat 1991				
KKTC Merkez Bankası		37.381.8	-	37.381.8
Diğer Bankalar		2.452.2	2.464.7	(12.3)
	Toplam	39.834.2	2.464.7	37.369.5
2 Mart 1991				
KKTC Merkez Bankası		36.628.4	-	36.628.4
Diğer Bankalar		2.322.0	2.376.4	(54.4)
	Toplam	38.950.4	2.376.4	36.574.0
30 Mart 1991				
KKTC Merkez Bankası		34.093.1	-	34.093.1
Diğer Bankalar		1.245.5	2.056.1	(810.7)
	Toplam	35.338.5	2.056.1	33.282.4
27 Nisan 1991				
KKTC Merkez Bankası		35.104.2	-	35.104.2
Diğer Bankalar		1.841.8	2.484.1	(642.3)
	Toplam	36.946.0	2.481.1	34.461.9
1 Haziran 1991				
KKTC Merkez Bankası		37.760.6	-	37.760.6
Diğer Bankalar		2.430.7	2.157.4	273.3
	Toplam	40.191.3	2.157.4	38.033.9
29 Haziran 1991				
KKTC Merkez Bankası		40.526.3	-	40.526.3
Diğer Bankalar		2.002.7	2.518.3	(515.6)
	Toplam	42.529.0	2.518.3	40.010.7
27 Temmuz 1991				
KKTC Merkez Bankası		44.228.5	-	44.228.5
Diğer Bankalar		2.157.3	2.823.0	(665.7)
	Toplam	46.385.8	2.823.0	43.562.8

31 Ağustos 1991		34.889.1	-	34.889.1
KKTC Merkez Bankası		2.975.9	2.506.5	469.4
Diğer Bankalar	Toplam	37.865.0	2.506.5	35.358.5
28 Eylül 1991		33.645.3	-	33.645.3
KKTC Merkez Bankası		1.800.9	2.167.3	(366.4)
Diğer Bankalar	Toplam	35.446.2	2.167.3	33.278.9
2 Kasım 1991		35.405.5	-	35.405.5
KKTC Merkez Bankası		2.203.3	2.193.3	10.0
Diğer Bankalar	Toplam	37.608.8	2.193.3	35.415.5
30 Kasım 1991		33.573.2	-	33.573.2
KKTC Merkez Bankası		2.671.3	2.231.6	439.7
Diğer Bankalar	Toplam	36.244.5	2.231.6	34.012.9
31 Aralık 1991		25.314.2	-	25.314.2
KKTC Merkez Bankası		2.830.6	1.357.0	1.473.6
Diğer Bankalar	Toplam	28.144.8	1.357.0	26.787.8
1 Şubat 1992		16.292.3	-	16.292.3
KKTC Merkez Bankası		1.896.8	1.485.2	411.6
Diğer Bankalar	Toplam	18.189.1	1.485.2	16.703.9
29 Şubat 1992		16.515.5	-	16.515.5
KKTC Merkez Bankası		2.505.0	2.017.5	487.5
Diğer Bankalar	Toplam	19.020.5	2.017.5	17.003.0
28 Mart 1992		16.892.6	-	16.892.6
KKTC Merkez Bankası		1.999.5	1.896.4	103.1
Diğer Bankalar	Toplam	18.892.1	1.896.4	16.995.7
2 Mayıs 1992		19.634.6	-	19.634.6
KKTC Merkez Bankası		1.974.1	1.993.6	(19.5)
Diğer Bankalar	Toplam	21.608.7	1.993.6	19.615.1
30 Mayıs 1992		19.348.8	-	19.348.8
KKTC Merkez Bankası		1.894.4	2.060.0	(165.8)
Diğer Bankalar	Toplam	21.243.2	2.060.0	19.183.0
27 Haziran 1992		19.171.5	-	19.171.5
KKTC Merkez Bankası		1.676.9	2.392.2	(715.3)
Diğer Bankalar	Toplam	20.848.4	2.392.2	18.456.2
31 Temmuz 1992		19.494.1	-	19.494.1
KKTC Merkez Bankası		1.654.4	2.220.8	(566.4)
Diğer Bankalar	Toplam	21.148.5	2.220.8	18.927.7

BANKALAR KURU DÖVİZLERİ

Yine KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar sınıflandırmasına göre bankalar kurunda özel ve tüzel kişiler adına açılan döviz tevdiat ve döviz mevduat hesaplarındaki dövizlere ait bilgiler Tablo 5'te verilmiştir. 30 Haziran 1992 tarihi itibarıyle Bankalar Kurundaki toplam döviz 160.325.0 bin ABD dolarına ulaşmış olup en yüksek düzeydedir.

Tablo 5

KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine Göre Bankalar kurunda Özel ve Tüzel Kişiler Adına Tutulan Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının ABD $ Karşılığı ve Hesap Türüne Göre Dökümü

Bin ABD S

Tarih / Bankalar	Döviz Tevdiat		Döviz Mevduat		Toplam Döviz $
	Hesap Adedi	Miktar $	Hesap Adedi	Miktar $	
31 Aralık 1988					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1015	6.903.0	6.903.0
Diğer Bankalar	3413	20.824.3	27648	55.778.8	76.603.1
Toplam	3413	20.824.3	28663	62.681.8	83.506.1
31 Aralık 1989					
KKTC Merkez Bankası	-	-	969	6.657.1	6.657.1
Diğer Bankalar	3925	15.233.1	34118	63.815.4	79.048.5
Toplam	3925	15.233.1	34118	70.472.5	85.705.6
31 Aralık 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	984	9.705.4	9.705.4
Diğer Bankalar	4101	9.366.9	36962	70.854.4	80.221.3
Toplam	4101	9.366.9	37946	80.559.8	89.926.7
31 Ocak 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	915	9.693.5	9.693.5
Diğer Bankalar	4049	8.629.1	36832	66.320.5	74.949.6
Toplam	4049	8.629.1	37747	76.014.0	84.643.1
28 Şubat 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	942	9.686.1	9.686.1
Diğer Bankalar	4004	8.686.7	37173	68.025.2	76.711.9
Toplam	4004	8.686.7	38115	77.711.3	86.398.0
31 Mart 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	962	9.414.2	9.414.2
Diğer Bankalar	4162	8.789.1	37857	66.559.9	75.349.0
Toplam	4162	8.789.1	38829	75.974.1	84.763.2
30 Nisan 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	980	9.442.2	9.442.2
Diğer Bankalar	4460	8.315.0	38251	66.911.4	75.226.4
Toplam	4460	8.315.0	39231	76.353.6	84.668.6
31 Mayıs 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	991	9.220.4	9.220.4
Diğer Bankalar	4392	10.397.8	38987	69.270.2	79.668.0
Toplam	4392	10.397.8	39978	78.490.6	88.888.4
30 Haziran 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1015	9.139.7	9.139.7
Diğer Bankalar	14429	9.882.9	28799	64.826.0	74.708.9
Toplam	14429	9.882.9	29814	73.965.7	83.848.6
31 Temmuz 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1055	9.385.7	9.385.7
Diğer Bankalar	4133	9.687.6	39326	69.091.5	78.779.1
Toplam	4133	9.687.6	40381	78.477.2	88.164.8

31 Ağustos 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1082	9.563.2	9.563.2
Diğer Bankalar	4196	10.031.1	39297	71.950.9	81.982.0
Toplam	4196	10.031.1	40379	81.514.1	91.545.2
30 Eylül 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1100	9.626.6	9.626.6
Diğer Bankalar	4306	10.943.2	40394	78.289.1	89.232.3
Toplam	4306	10.943.2	41494	87.915.7	98.858.9
31 Ekim 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1107	9.506.3	9.506.3
Diğer Bankalar	3376	13.179.8	41787	82.038.3	95.218.1
Toplam	3376	13.179.8	42894	91.544.6	104.724.4
30 Kasım 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1108	9.756.6	9.756.6
Diğer Bankalar	4513	13.256.3	41496	86.589.0	99.845.3
Toplam	4513	13.256.3	42604	96.345.6	109.601.9
31 Aralık 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1002	10.062.0	10.062.0
Diğer Bankalar	4628	15.203.4	42269	98.715.0	113.918.4
Toplam	4628	15.203.4	43271	108.777.0	123.980.4
31 Ocak 1992					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1007	9.889.8	9.889.8
Diğer Bankalar	4716	14.628.8	43169	98.648.9	113.277.7
Toplam	4716	14.628.8	44176	108.538.7	123.167.5
29 Şubat 1992					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1000	9.812.3	9.812.3
Diğer Bankalar	4828	15.100.8	44252	99.829.6	114.930.4
Toplam	4828	15.100.8	45252	109.641.9	124.742.7
31 Mart 1992					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1018	9.817.0	9.817.0
Diğer Bankalar	5048	13.561.9	45023	106.051.5	119.613.4
Toplam	5048	13.561.9	46041	115.868.5	129.430.4
30 Nisan 1992					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1035	10.029.6	10.029.6
Diğer Bankalar	5090	14.652.0	45589	113.522.1	128.174.1
Toplam	5090	14.652.0	46624	123.551.7	138.203.7
31 Mayıs 1992					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1045	10.176.6	10.176.6
Diğer Bankalar	5264	15.068.7	46893	124.136.1	139.204.8
Toplam	5264	15.068.7	47938	134.312.7	149.381.4
30 Haziran 1992					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1075	10.401.5	10.401.5
Diğer Bankalar	3485	15.129.2	49214	134.794.3	149.923.5
Toplam	3485	15.129.2	50289	145.195.8	160.325.0

DÖVİZ REZERVLERİ

Döviz Rezervlerimiz devlet kuru ile bankalar kuru olarak iki başlık altında görülmektedir. Devlet Kuru hesabında tutulan dövizler tahsise tabi dövizlerdir. Bankalar Kuru başlığı altında gösterilen dövizler ise özel ve tüzel kişilere ait döviz tevdiat ve mevduat hesapları ile bankaların kendi nam ve hesaplarına tuttukları dövizlerden oluşmaktadır. Tablo 6 dan görüleceği üzere 30 Haziran 1992 tarihi itibarıyle toplam döviz rezervlerimiz 238.384.0 bin ABD doları tutarındadır.

Tablo 6

Döviz Rezervlerinin Artış Hızı

Bin ABD $

Tarih-Döviz Niteliği	Miktar		Bir önceki dönemle karşılaştırması
Aralık 1988			
Devletin Kur Hesabında		46.391.0	
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	83.506.1		
b) Bankaların Kendileri	19.825.8	103.331.9	
Toplam		149.722.9	
Aralık 1989			
Devletin Kur Hesabında		58.679.7	126.48
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	85.705.6		
b) Bankaların Kendileri	38.781.3	124.486.9	120.47
Toplam		183.166.6	122.33
Aralık 1990			
Devletin Kur Hesabında		45.620.2	77.73
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	89.926.7		
b) Bankaların Kendileri	48.112.0	138.038.7	99.24
Toplam		183.658.9	92.86
Aralık 1991			
Devletin Kur Hesabında		28.144.8	77.65
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	123.980.4		
b) Bankaların Kendileri	65.654.8	189.635.2	109.47
Toplam		217.780.0	103.96
Ocak 1992			
Devletin Kur Hesabında		18.189.1	64.63
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	123.167.5		
b) Bankaların Kendileri	66.393.3	189.560.8	99.96
Toplam		207.749.9	95.39
Şubat 1992			
Devletin Kur Hesabında		19.020.5	104.57
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	124.742.7		
b) Bankaların Kendileri	62.600.3	187.343.0	98.83
Toplam		206.363.5	99.33
Mart 1992			
Devletin Kur Hesabında		18.892.1	99.32
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	129.430.4		
b) Bankaların Kendileri	58.819.0	188.249.4	100.48
Toplam		207.141.5	100.38

Nisan 1992			
Devletin Kur Hesabında		18.608.7	114.38
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	138.203.7		
b) Bankaların Kendileri	58.692.5	196.896.2	104.59
Toplam		218.504.9	105.49
Mayıs 1992			
Devletin Kur Hesabında		21.243.2	98.31
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	149.381.4		
b) Bankaların Kendileri	58.260.2	207.641.6	105.46
Toplam		228.884.8	104.75
Haziran 1992			
Devletin Kur Hesabında		20.848.4	98.14
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	160.325.0		
b) Bankaların Kendileri	57.210.6	217.535.6	104.76
Toplam		238.384.0	104.15

DÖVİZ TEVDİAT VE DÖVİZ MEVDUAT HESAPLARININ CİNS VE VADELERİNE GÖRE DÖKÜMÜ

30 Haziran 1992 tarihinde Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat hesaplarının cins ve vadelerine göre dökümünü gösteren Tablo 7, vade yönünden incelendiğinde gerek Döviz Tevdiat hesaplarında gerekse Döviz Mevduat hesaplarında ilk sıranın bir yıl vadeli hesaplarda olduğu görülmektedir. Döviz cinsine göre en popüler paranın Sterlin, daha sonra ABD Doları ve DM olduğu gözlenmektedir.

Tablo 7

30 Haziran 1992 Tarihi itibarıyle Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının Cins ve Vadelerine göre Dökümü

Bin ABD Doları

Döviz Tevdiat Hesapları	Sterlin	Alman Markı	ABD Doları	Kıbrıs Lirası	$ Karşılığı
Vadesiz	1.453.0	1.162.3	1.363.4	161.1	5.233.0
6 Ay Vadeli	961.0	519.2	203.0	-	2.374.9
1 Yıl Vadeli	2.470.9	299.7	2.617.4	-	7.521.3
Toplam	4.884.9	1.981.2	4.183.8	161.1	15.129.2
$	9.305.7	1.301.8	4.183.8	337.9	
Döviz Mevduat Hesapları					
Vadesiz	17.703.3	7.585.3	9.289.0	1.214.6	50.545.4
6 Ay Vadeli	8.336.9	1.393.6	1.430.4	119.5	18.478.5
1 Yıl Vadeli	29.976.6	8.722.4	12.386.6	454.0	76.175.7
Toplam	56.016.8	17.701.3	23.106.0	1.788.1	145.199.6
				Kur Farkı	(3.8)
					145.195.8
$	106.712.0	11.631.0	23.106.0	3.750.6	
Genel Toplam	60.901.7	19.682.5	27.289.8	1.949.2	
$	116.017.7	12.932.8	27.289.8	4.088.5	

DÖVİZ KREDİLERİ

Elde ettiğimiz bilgilere göre 30 Haziran 1992 tarihi itibarıyle bankalarca kullandırılan döviz kredileri bakiyesi, sterlin türünden £9.947.147.- Alman Markı türünden 5.552.817.- DM ve ABD $ türünden 11.399.690.- ABD $ olmak üzere toplam olarak 33.997.613.- ABD $ değerindedir.

TÜRK LİRASI MEVDUAT

Bankalardaki TL mevduatı bir yıllık uygulamaya göre Aralık 1988 de %53.41, Aralık 1989 da ise %101.66 oranında artış göstermiştir. Hayat pahalılığı 1988 de %62.57 ve 1989 da %51.81 olduğuna göre toplam mevduatta reel anlamda 1988 yılındaki düşüşe karşın 1989'da önemli bir artış mevcuttur. Aralık 1990 itibarıyle 549.0 milyar TL miktarında olan toplam mevduatın Aralık 1989 bazına göre %59.22 oranında artış gösterdiği gözlenmektedir. Bu dönemin hayat pahalılığı %69.41 olduğuna göre mevduatta reel anlamda düşüş kaydedilmiştir. Aralık 1991 itibarıyle 872.0 milyar TL miktarında olan toplam mevduatın Aralık 1990 bazına göre %58.83 oranında artış gösterdiği gözlenmektedir. bu dönemin hayat pahalılığı %46.33 olduğuna göre mevduatta reel artış gerçekleşmiştir. (Tablo 8).

Tablo 8

Türk Lirası Mevduatın Artış Hızı

Milyon TL

		Mevduatın Niteliğine Göre Dökümü	Bir Önceki dönemle Karşılaştırması
Aralık 1987			
Resmi		49.057.3	
Ticari		9.812.0	
Tasarruf		52.580.8	
	Toplam	111.450.1	
Aralık 1988			
Resmi		73.369.4	149.55
Ticari		16.044.4	163.51
Tasarruf		81.564.3	155.12
	Toplam	170.978.1	153.41
Aralık 1989			
Resmi		98.851.6	134.73
Ticari		30.190.5	188.16
Tasarruf		215.758.9	264.52
	Toplam	344.801.0	201.66
Aralık 1990			
Resmi		140.010.5	141.63
Ticari		25.524.3	84.55
Tasarruf		383.466.5	177.73
	Toplam	549.001.3	159.22
Aralık 1991			
Resmi		179.125.1	127.94
Ticari		39.272.9	153.86
Tasarruf		627.031.2	163.52
Diğer		26.532.4	
	Toplam	871.961.6	158.83
Ocak 1992			
Resmi		227.419.4	126.96
Ticari		35.481.9	90.35
Tasarruf		645.446.5	102.94
Diğer		24.593.6	92.69
	Toplam	932.941.4	106.99
Şubat 1992			
Resmi		202.081.4	88.86
Ticari		38.429.9	108.31
Tasarruf		673.947.0	104.42
Diğer		25.535.7	103.83
	Toplam	939.994.0	100.76
Mart 1992			
Resmi		176.213.7	87.20
Ticari		45.708.3	118.94
Tasarruf		711.051.3	105.51
Diğer		26.988.6	105.69
	Toplam	959.961.9	102.12

Nisan 1992		
Resmi	224.316.5	127.30
Ticari	47.070.8	102.98
Tasarruf	735.143.2	103.39
Diğer	27.944.8	103.54
Toplam	1.034.475.3	107.76
Mayıs 1992		
Resmi	247.042.0	110.13
Ticari	57.887.7	122.98
Tasarruf	754.938.1	102.69
Diğer	34.581.6	123.75
Toplam	1.094.449.4	105.80
Haziran 1992		
Resmi	278.948.2	112.92
Ticari	49.649.2	85.77
Tasarruf	787.056.4	104.25
Diğer	32.367.6	93.60
Toplam	1.148.021.4	104.89

RESMİ MEVDUAT

Resmi mevduatın KKTC Merkez Bankası ile diğer bankalar arasındaki bölünümü Tablo 9'da gösterilmiştir. Aralık 1986'dan Ocak 1990'a kadar KKTC Merkez Bankasının payı %50'nin üzerinde iken bu oran Şubat 1990'dan Şubat 1991'e kadar %50.'nin altında kalmış ve Mart 1991'de %50.9'a ulaşmıştır. Müteakip dönemde önemli düşüşler kaydedilmişitr. Mart 1992'deki oran %1.13 olarak görülmektedir.

Tablo 9

KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Nezdinde Resmi Mevduat

Milyon TL

Tarih	KKTC Merkez Bankası	%	Diğer Bankalar	%	Toplam
Aralık 1986	18.374.7	66.7	9.191.0	33.3	27.565.7
Aralık 1987	31.644.9	64.5	17.412.4	35.5	49.057.3
Aralık 1988	48.415.3	66.0	24.954.1	34.0	73.369.4
Aralık 1989	49.495.8	50.1	49.355.8	49.9	98.851.6
Ocak 1990	62.800.4	51.6	59.001.0	48.4	121.801.4
Şubat 1990	57.856.6	49.7	58.603.7	50.3	116.460.3
Mart 1990	41.668.4	40.0	62.507.9	60.0	104.176.3
Nisan 1990	32.284.8	34.1	62.351.0	65.7	94.635.8
Mayıs 1990	31.896.4	30.9	71.361.8	69.1	103.258.2
Haziran 1990	20.872.0	23.0	70.018.8	77.0	90.890.8
Temmuz 1990	19.442.2	18.0	88.746.9	82.0	108.189.1
Ağustos 1990	41.688.1	33.8	81.617.7	66.2	123.305.9
Eylül 1990	29.436.8	28.3	74.667.6	71.7	104.104.4
Ekim 1990	47.663.1	38.5	76.277.4	61.5	123.940.5
Kasım 1990	41.547.8	33.5	82.316.4	66.5	123.864.2
Aralık 1990	54.336.9	38.8	85.673.6	61.2	140.010.5
Ocak 1991	59.282.1	38.4	94.943.0	61.6	154.225.1
Şubat 1991	65.041.9	41.7	91.020.7	58.3	156.062.6
Mart 1991	97.745.4	50.9	94.414.3	49.1	192.159.7
Nisan 1991	86.596.6	46.9	98.002.1	53.1	184.598.9
Mayıs 1991	86.354.6	46.9	97.929.9	53.1	184.284.5
Haziran 1991	71.054.0	41.6	99.564.9	58.4	170.618.9
Temmuz 1991	65.814.2	37.7	108.898.3	62.3	174.712.5
Ağustos 1991	63.325.9	36.2	111.507.9	63.8	174.833.8
Eylül 1991	62.750.9	34.6	118.820.3	65.4	181.571.2
Ekim 1991	64.897.4	36.9	111.052.5	63.1	175.949.9
Kasım 1991	57.778.8	29.2	139.833.8	70.8	197.612.6
Aralık 1991	26.423.9	14.75	152.701.2	85.25	179.125.1
Ocak 1992	73.786.7	32.45	153.632.7	67.55	227.419.4
Şubat 1992	49.630.1	24.56	152.451.4	75.44	202.081.5
Mart 1992	1.986.1	1.13	174.227.6	98.87	176.213.7
Nisan 1992	34.964.7	15.59	189.351.8	84.41	224.316.5
Mayıs 1992	34.600.0	14.01	212.442.0	85.99	247.042.0
Haziran 1992	39.095.3	14.02	239.852.9	85.98	278.948.2

PLASMANLAR

Türk Lirası mevduat artış hızı ile plasman artış hızının karşılaştırması Tablo 10'da gösterilmiştir. Tablo 11'de Türk Lirası ve döviz plasmanlarının Türk Lirası karşılıklarını Aralık 1991 ve Haziran 1992 tarihleri itibarıyle, Tablo 12'de ise döviz plasmanlarının TL karşılıklarını aynı tarihler itibarıyle karşılaştırmalı olarak veriyoruz.

Tablo 10

Türk Lirası Mevduat Artış Hızı ile Türk Lirası Plasman Artış Hızının Karşılaştırması

Milyon TL

	Toplam TL Mevduat	Bir Önceki Dönemle karşılaştırması %	Toplam TL Plasman	Bir Önceki Dönemle karşılaştırması %
Aralık 1986	62.671.3		43.998.7	
Aralık 1987	111.450.1	177.83	65.986.4	149.97
Aralık 1988	170.978.1	153.41	98.354.2	149.05
Aralık 1989	344.801.0	201.66	196.967.7	200.26
Ocak 1990	386.002.0	111.94	203.703.5	103.41
Şubat 1990	399.433.4	103.47	203.569.5	99.93
Mart 1990	410.075.2	102.66	255.583.2	110.81
Nisan 1990	436.674.7	106.48	207.507.1	91.98
Mayıs 1990	455.597.8	104.33	210.035.6	101.21
Haziran 1990	465.133.8	102.09	242.591.2	115.50
Temmuz 1990	484.279.6	104.11	258.308.9	106.47
Ağustos 1990	503.832.3	104.03	255.437.2	98.88
Eylül 1990	486.946.0	96.64	283.836.5	111.11
Ekim 1990	511.424.3	105.02	288.748.7	101.73
Kasım 1990	515.618.2	100.82	322.618.8	111.72
Aralık 1990	549.001.3	106.47	368.871.9	114.33
Ocak 1991	571.165.6	104.03	386.345.7	104.73
Şubat 1991	588.297.0	102.99	368.438.3	95.36
Mart 1991	642.366.2	112.10	379.574.5	103.02
Nisan 1991	650.007.3	101.19	374.772.9	98.74
Mayıs 1991	662.867.8	101.98	376.239.6	100.39
Haziran 1991	674.033.9	101.68	387.864.4	103.09
Temmuz 1991	702.411.9	104.21	407.933.1	105.17
Ağustos 1991	722.179.8	102.81	408.427.7	100.12
Eylül 1991	804.200.3	111.36	430.329.3	105.36
Ekim 1991	813.043.9	101.10	420.858.7	97.80
Kasım 1991	843.256.8	103.72	428.445.6	101.80
Aralık 1991	871.961.6	103.40	483.614.7	112.88
Ocak 1992	932.941.4	107.00	1.862.046.0	385.03
Şubat 1992	939.994.0	100.00	1.875.715.1	100.73
Mart 1992	959.961.9	102.12	2.162.984.8	115.32
Nisan 1992	1.034.475.3	107.76	2.194.231.2	101.44
Mayıs 1992	1.094.449.4	105.80	2.189.056.0	99.76
Haziran 1992	1.148.021.4	104.89	2.543.622.3	116.20

Tablo 11

İskonto Senetleri ve Bankalar Türk Lirası ve Döviz Plasmanlarının Sektörel Bazda ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması

Milyon TL

	Aralık 1991		Haziran 1992	
	%	Miktar	%	Miktar
Kamu Kurum ve Kuruluşları	13.9	87.022.8	72.8	2.025.434.7
Tarım	8.3	51.716.4	2.0	54.797.6
Sanayi	6.5	40.657.6	2.2	62.264.8
Nakliye ve Ulaşım	3.4	21.012.2	0.7	20.583.8
Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret	46.6	290.872.3	15.3	425.788.5
Turizm	5.6	35.237.3	1.5	42.732.7
Bina ve İnşaat	2.5	15.938.9	0.6	15.347.8
Şahsi ve Mesleki Borçlar	11.3	70.527.0	4.5	125.295.9
İskonto Senetleri	1.9	11.813.9	0.4	11.550.7
	100.0	624.798.4	100.0	2.783.796.5

Not:
Kamu Kurum ve Kuruluşları kalemi karşısında gösterilen miktar Bankamızca çeşitli sektörlerdeki kamu kurum ve kuruluşlarına Hazine Kefaleti Karşılığı verilen avansları da içermektedir. (Bak Tablo 2).

Tablo 12

Bankalar Döviz Plasmanlarının TL Karşılıklarının Sektörel Bazda ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması

Milyon TL

	Aralık 1991		Haziran 1992	
	%	Miktar	%	Miktar
Kamu Kurum ve Kuruluşları	5.4	7.612.2	3.4	8.241.9
Tarım	0.1	94.3	0.1	254.0
Sanayi	2.3	3.278.6	1.5	3.536.7
Nakliye ve Ulaşım	11.6	16.357.0	7.2	17.218.8
Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret	61.7	87.062.4	71.2	170.914.2
Turizm	9.8	13.853.0	8.1	19.486.1
Bina ve İnşaat	3.1	4.399.3	2.3	5.505.3
Şahsi ve Mesleki Borçlar	6.0	8.527.0	6.2	15.017.2
	100.0	141.183.8	100.0	240.174.2

III. BÖLÜM

EKONOMİK GELİŞMELER

EKONOMİK GELİŞMELER

1) Üretim, İstihdam ve Fiyatlar

a) Üretim Artışı ve Kaynakların Kullanımı

1990, 1991 ve 1992 yıllarında GSMH'nın dağılımı ve sektörel katma değerlerinin büyüme hızları Tablo 13'de cari üretici fiyatları ve Tablo 14'de sabit üretici fiyatları ile karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir.

1977 sabit fiyatlarıyla 1990'da 6977.4 milyon TL olan GSMH 1991'de 6549.3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 1992 yılı için sabit fiyatlarla GSMH ön tahmini 7026.7 milyon TL olarak saptanmıştır. Bu itibarla sabit fiyatlarla 1991'da %6.1 büyümeye karşılık 1992'de %7.3 artış beklenmektedir.

Sabit üretici fiyatları ile hesaplanan 1990, 1991 ve 1992 yılları GSYİH'sının sektör paylarına göz attığımızda 1990'da ilk dört sıranın Ticaret, Kamu Hizmetleri, Sanayi ve Ulaştırma-Haberleşme sektörlerince işgal edildiğini görürüz. 1991 ve 1992'de trend değişmiş ve Kamu Hizmetleri ön safa geçmiştir.

1991 ve 1992 yıllarına ait karşılaştırmalı Kaynaklar-Harcamalar Dengesi tablo 15'tedir. Gayri Safi Milli Hasılanın Toplam Kaynaklar içindeki payı 1991'de %95.2'den 1992'de %97.1'e yükselmiş ve netice itibarıyle Dış Açığın payı %4.8'den %2.9'a düşmüştür. 1991'de Toplam Kaynakların %15.9'u Yatırımlara ve %84.1'i Tüketime gitmiştir. Bu oranlar 1992'de sıra ile %15.6 ve %84.4 olarak gerçekleşmiştir. Sabit Sermaye yatırımlarında Kamunun payı %24.0'den %23.8'e düşerken, Özel Sektörün Payı %76.0'dan %76.2'ye yükselmiştir.

Tablo 13

G.S.M.H'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızı

(Cari Üretici Fiyatlarıyla Milyon TL)

Sektörler	1990	1991	1992*	Büyüme Hızı (%) 1990-1991	Büyüme Hızı (%) 1991-1992*	Dağılım Yüzdesi 1990	Dağılım Yüzdesi 1991	Dağılım Yüzdesi 1992*
1. Tarım	142.136.1	187.975.5	426.957.4	32.3	127.1	9.2	8.5	11.5
a) Çiftçilik	134.618.3	173.777.1	403.564.9	29.1	132.2	8.7	7.9	10.9
b) Ormancılık	456.6	884.5	1.264.8	93.7	43.0	-	-	-
c) Balıkçılık	7.061.2	13.313.9	22.127.7	88.6	66.2	0.5	0.6	0.6
2. Sanayi	191.005.8	305.459.1	462.262.5	59.9	51.3	12.4	13.8	12.4
a) Maden ve Taşocakcılığı	11.584.6	19.189.6	31.580.7	65.6	64.6	0.8	0.9	0.9
b) İmalat Sanayii	163.038.5	248.395.2	365.854.2	52.4	47.3	10.6	11.2	9.8
c) Elektrik-Su	16.382.7	37.874.3	64.827.6	131.2	71.2	1.0	1.7	1.7
3. İnşaat	86.378.3	159.562.6	264.832.9	84.7	66.0	5.6	7.2	7.1
4. Ticaret	363.800.9	464.169.2	778.999.6	27.6	67.8	23.7	20.9	20.9
a) Toptan ve Perakende Ticaret	285.356.3	376.902.0	629.386.1	32.1	67.0	18.6	17.0	16.9
b) Otelcilik ve Lokantacılık	78.444.6	87.267.2	149.613.5	11.2	71.4	5.1	3.9	4.0
5. Ulaştırma-Haberleşme	146.729.9	190.540.8	317.598.8	29.9	66.7	9.5	8.6	8.5
6. Mali Müesseseler	78.225.1	148.801.3	242.450.0	90.2	62.9	5.1	6.7	6.5
7. Konut Gelirleri	22.891.3	43.082.5	67.381.0	88.2	56.4	1.5	1.9	1.8
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	83.903.4	135.615.4	231.809.1	61.6	70.9	5.5	6.1	6.2
9. Kamu Hizmetleri	259.767.2	435.069.9	721.333.3	67.5	65.8	16.9	19.6	19.3
İthalat Vergileri	163.736.2	147.718.7	216.784.2	- 9.8	46.8	10.6	6.7	5.8
G.S.Y.İ.H. (a.f.)	1.538.574.2	2.217.995.0	3.730.408.8	44.2	68.2	100.0	100.0	100.0
Net Dış Alem Faktör Gelirleri	9.218.8	18.520.6	68.725.6	100.9	271.1	0.6	0.8	1.8
G.S.M.H. (a.f.)	1.547.793.0	2.236.515.6	3.799.134.4	44.5	69.9	100.6	100.8	101.8

Kaynak: KKTC Başbakanlık DPÖ
* Gerçekleşme Ön Tahmini

Tablo 14

G.S.M.H'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları
(1977 Üretici Fiyatlarıyla Milyon TL)

Sektörler	1990	1991	1992*	Büyüme Hızı (%) 1990-1991	Büyüme Hızı (%) 1991-1992*	Dağılım Yüzdesi 1990	Dağılım Yüzdesi 1991	Dağılım Yüzdesi 1992*
1. Tarım	639.7	580.4	821.0	-9.3	41.5	9.2	8.9	11.9
a) Çiftçilik	591.0	530.2	769.5	-10.3	45.1	8.5	8.2	11.2
b) Ormancılık	6.4	7.7	8.8	20.3	14.3	0.1	0.1	0.1
c) Balıkçılık	42.3	42.5	42.7	0.5	0.5	0.6	0.6	0.6
2. Sanayi	947.3	925.3	949.6	-2.3	2.6	13.7	14.3	13.8
a) Maden ve Taşocakcılığı	24.2	24.5	25.2	1.2	2.9	0.4	0.4	0.4
b) İmalat Sanayii	805.2	774.2	790.0	-3.8	2.0	11.6	11.9	11.4
c) Elektrik-Su	117.9	126.6	134.4	7.4	6.2	1.7	2.0	2.0
3. İnşaat	506.3	540.4	561.7	6.6	3.9	7.3	8.3	8.1
4. Ticaret	1.334.1	1.192.0	1.276.7	-10.7	7.1	19.2	18.4	18.5
a) Toptan ve Perakende Ticaret	1.173.2	1.066.2	1.141.7	-9.1	7.1	16.9	16.4	16.5
b) Otelcilik ve Lokantacılık	160.9	125.8	135.0	-21.8	7.3	2.3	2.0	2.0
5. Ulaştırma-Haberleşme	791.8	675.3	686.4	-14.7	1.6	11.4	10.4	10.0
6. Mali Müesseseler	310.0	326.0	327.8	5.2	0.6	4.5	5.0	4.8
7. Konut Gelirleri	377.3	386.1	394.6	2.3	2.2	5.5	5.9	5.7
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	259.3	263.1	285.9	1.5	8.7	3.7	4.1	4.1
9. Kamu Hizmetleri	1.278.1	1.292.6	1.303.0	1.1	0.8	18.4	19.9	18.9
İthalat Vergileri	491.7	314.2	292.9	-36.1	-6.8	7.1	4.8	4.2
G.S.Y.İ.H. (a.f.)	6.935.8	6.495.1	6.899.6	-6.4	6.2	100.0	100.0	100.0
Net Dış Alem Faktör Gelirler	41.6	54.2	127.1	30.3	134.5	0.6	0.8	1.8
G.S.M.H. (a.f.)	6.977.4	6.549.3	7.026.7	- 6.1	7.3	100.6	100.8	101.8

Kaynak: KKTC Başbakanlık DPÖ
*Gerçekleşme Ön Tahmini

Tablo 15

Kaynaklar - Harcamalar Dengesi

(Milyon TL.)

	1991		1992*		Değişme (%)		GSMH'ya Oranı	
	Cari Fiyatlarla	1977 Sabit Fiyatlarıyla	Cari Fiyatlarla	1977 Sabit Fiyatlarıyla	Cari	Sabit	1991	1992*
I. TOPLAM KAYNAKLAR	2.348.226.3	6.876.4	3.912.609.4	7.236.6	66.6	5.2	105.0	103.0
(1) GSMH(a.f.)	2.236.515.6	6.549.3	3.799.134.4	7.026.7	69.9	7.3	100.0	100.0
(2) Dış Açık	111.710.7	327.1	113.475.0	209.9	1.6	-35.8	5.0	3.0
II. TOPLAM YATIRIMLAR	372.913.4	1.092.0	610.944.7	1.130.0	63.8	3.5	16.7	16.1
(1) Sabit Sermaye	350.594.5	1.026.7	568.143.2	1.050.8	62.1	2.3	15.7	15.0
(a) Kamu	84.132.2	246.4	135.139.4	249.9	60.6	1.4	3.8	3.6
(b) Özel	266.462.3	780.3	433.003.8	800.9	62.5	2.6	11.9	11.4
(2) Stok Değişmeleri	22.318.9	65.3	42.801.5	79.2	91.8	21.3	1.0	1.1
(a) Kamu	9.400.1	27.5	17.976.6	33.3	91.2	21.1	0.4	0.5
(b) Özel	12.918.8	37.8	24.824.9	45.9	92.2	21.4	0.6	0.6
III. TOPLAM TÜKETİM	1.975.312.9	5.784.4	3.301.664.7	6.106.6	67.1	5.6	88.3	86.9
(1) Kamu Tüketimi	591.644.5	1.732.5	940.609.7	1.739.7	59.0	0.4	26.4	24.8
(2) Özel Tüketim	1.383.668.4	4.051.9	2.361.055.0	4.366.9	70.6	7.8	61.9	62.1
IV. TOPLAM YURTİÇİ TASARRUFLAR	261.202.7	764.9	497.469.7	920.1	90.5	20.3	11.7	13.1

* Gerçekleşme tahmini

Kaynak: KKTC Başbakanlık DPÖ

b) İstihdam

1990, 1991 ve 1992 yıllarında istihdamın sektörel dağılımı karşılaştırmalı olarak Tablo 16'da verilmiştir. Her üç yılda Tarım yaklaşım %26 payla birinci sırayı işgal etmekte bunu yaklaşık %22 payla Kamu Hizmetleri ve %11 payla Sanayi Sektörü izlemektedir. İstihdamın dağılımında İnşaatın payı ortalama %10.6 ve Ticaret-Turizm'in payı %9.7 olarak görülmektedir. 1992 yılı ortalama işsiz sayısında bir önceki yıla oranla düşüş gözlenmektedir.

Tablo 16

İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus

Sektörler	1990 Sayı	1990 Toplam Çalışan Nüfus Oranı %	1991 Sayı	1991 Toplam Çalışan Nüfus Oranı %	1992* Sayı	1992* Toplam Çalışan Nüfus Oranı %
1. Tarım	19094	26.7	18846	26.2	18690	25.8
2. Sanayi	8034	11.3	8062	11.2	8231	11.2
a)Madencilik ve Taşocakcılığı	-	-	-	-	-	-
b) İmalat Sanayii	6845	9.6	6845	9.5	7000	9.5
c) Elektrik-Su	1189	1.7	1217	1.7	1231	1.7
3. İnşaat	7451	10.4	7820	10.9	7862	10.7
4. Ticaret-Turizm	6942	9.7	6942	9.6	7185	9.8
a)Toptan ve Perakende Ticaret	5172	7.2	5172	7.2	5322	7.2
b) Otelcilik-Lokantacılık	1770	2.5	1770	2.4	1863	2.6
5. Ulaştırma-Haberleşme	5728	8.0	5728	8.0	5913	8.0
6. Mali Müesseseler	1968	2.8	2040	2.8	2092	2.8
7. Serbest Meslek ve Hizmetler	6329	8.8	6397	8.9	7025	9.6
8. Kamu Hizmetleri (KİT ve Belediyeler dahil)	15979	22.3	16106	22.4	16267	22.1
Toplam Çalışan Nüfus	71525	100.0	71941	100.0	73535	100.0
İşsiz Sayısı	849		1027		800	
Toplam Nüfus	171469		173756		176127	

* Gerçekleşme Ön Tahmini

Kaynak : KKTC Başbakanlık DPÖ

c) Fiyat Hareketleri ve Ücretler

1986-1991 yılları ile 1992 yılının ilk sekiz ayındaki fiyat hareketleri karşılaştırmalı olarak Tablo 17'de verilmiştir. Devlet Planlama Örgütünce yeni bir tüketim harcamaları anketi yapılmış ve bu anket sonucu belirlenen eğilimlere göre ağırlıklı, yeni bir tüketim kalıbı hazırlanarak 1 Ocak 1988'den itibaren baz olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Hayat pahalılığı 1984'de %70.72, 1985'de %43.04, 1986'da %48.09, 1987'de %43.01, 1988'de %62.57, 1989'da %51.81, 1990'da %69.41, 1991'de %46.33 ve 1992'nin ilk sekiz ayında %39.05 olarak saptanmış olup bunun mal ve hizmet gruplarına göre dağılımı Tablo 18'de gösterilmektedir.

Yüksek enflasyonist ortamda maaş ve ücretlerin satın alma gücünü korumak düşüncesiyle 1983 yılından beri eşel mobil sistemi uygulanmaktadır. 1985 yılı sonuna kadar her dört ay sonundaki hayat pahalılığı artışı dikkate alınarak maaş ve ücretlere yansıtılan artışlar 1986 yılından itibaren her üç ve 1 Nisan 1990'dan itibaren her iki aydaki duruma göre ayarlanmaya başlanmıştır.

Bakanlar Kurulu 7/1979 sayılı Kamu Görevlileri Yasasının 121. maddesi uyarınca ödenmekte olan aylık maaş ve ücretlerin 1.5.1990 tarihinden geçerli olmak üzere her ayın ilk mesai günü peşin olarak ödenmesini karara bağladı.

Asgari Ücret Saptama Komisyonunda alınan tavsiye kararları uyarınca asgari ücret,

1 Ocak 1987'den itibaren ayda	90.000.-TL
1 Ocak 1988'den itibaren ayda	121.000.-TL
1 Ocak 1989'dan itibaren ayda	205.000.-TL
1 Ocak 1990'dan itibaren ayda	340.500.-TL
1 Ocak 1991'den itibaren ayda	520.000.-TL
1 Ocak 1992'den itibaren ayda	806.000.-TL

olarak saptanmıştır.

Tablo 17

Hayat Pahalılığı

	1986 %	1987 %	1988 %	1989 %	1990 %	1991 %	1992 %
Ocak	7.10	3.18	8.08	5.71	6.44	3.33	7.42
Şubat	11.54	4.43	17.09	14.07	16.89	6.43	18.28
Mart	19.01	9.05	24.11	16.47	20.82	10.68	22.29
Nisan	19.15	10.00	26.58	20.78	25.02	15.21	25.55
Mayıs	20.69	11.35	28.53	24.09	28.30	17.98	28.12
Haziran	21.07	17.12	31.45	25.17	32.22	23.82	30.50
Temmuz	31.75	19.33	36.44	32.82	35.44	26.78	34.62
Ağustos	36.47	19.77	44.73	40.43	50.99	29.17	39.05
Eylül	36.68	24.43	48.11	41.73	58.19	34.86	
Ekim	38.81	34.54	53.54	43.97	61.98	39.06	
Kasım	41.48	38.40	57.86	47.98	65.63	42.51	
Aralık	48.09	43.01	62.57	51.81	69.41	46.33	

Kaynak: KKTC Başbakanlık, DPÖ.

Tablo 18

Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına Göre Dağılımı

	1984 %	1985 %	1986 %	1987 %
Yiyecek ve İçecek	45.48	16.89	30.83	19.63
Ev ve ev masrafı	6.70	5.03	3.23	6.11
Giyim	5.53	12.34	7.74	7.68
İlaç ve Tıp	0.62	0.46	0.41	0.39
Eğitim	0.60	0.33	0.11	0.47
Taşıt	6.36	3.93	1.45	3.47
Hizmetler	1.32	1.25	1.34	0.79
Eğlence ve Okuma	0.93	0.35	0.92	0.66
Sigara	3.03	2.31	1.88	3.63
Şahsi Harcamalar	0.15	0.15	0.18	0.18
Toplam	70.72	43.04	48.09	43.01

1 Ocak 1988 den itibaren yeni döküm uygulanmıştır, şöyleki:

	1988 %	1989 %	1990 %	1991 %	1992 (Ocak-Ağustos) %
Gıda	27.53	27.87	21.71	22.44	13.42
Giyim	5.57	5.66	7.88	3.62	4.47
Ev Eşyası	6.49	3.10	5.96	4.04	3.32
Sağlık ve Kişisel Bakım ile ilgili Harcamalar	3.36	2.21	2.61	2.56	1.79
Ulaştırma ve Haberleşme	9.62	6.96	19.46	5.63	8.85
Kültür, Eğitim ve Eğlence	4.78	1.66	5.17	3.06	2.61
Konut ve Konut ile ilgili Harcamalar	3.15	2.88	4.53	3.30	3.16
Sigara	2.07	1.47	2.09	1.68	1.43
Toplam	62.57	51.81	69.41	46.33	39.05

Kaynak: KKTC Başbakanlık, DPÖ.

2. Mali ve Parasal Gelişmeler

a) Mali Gelişmeler

Bütçe harcamaları 1987'de 106.1 milyar TL, 1988'de 150.7 milyar TL, 1989'da 257.4 milyar TL.1990'da 524.7 milyar TL ve 1991'de 891.5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu harcamaların yerel gelir katkısında 1987'de %55.6, 1988'de %72.5 1989'da %76.0 oranlarıyle istikrarlı bir gelişme kaydedebilmiştir. 1990'da yerel katkı %74.4 ve 1991'de %58.5'e düşmüştür. 1992 yılının ilk yedi ayında yerel katkı %62.5 dolaylarında seyretmiştir. Yerel gelirleri G.S.M.H. ile karşılaştırdığımızda yerel gelirlerin G.S.M.H.'ya oranının 1989'da %21.5, 1990'da %25.2 ve 1991'de %23.3 olduğunu görürüz (Tablo 19 ve 20).

1991 yılı sonu itibarıyle birikmiş bütçe açıkları 456.5 milyar TL'na baliğ olmuştur. 1992 yılında yedi aylık bütçe açığı 184.7 milyar TL olarak görülmektedir (Tablo 21).

Bütçe açıklarına karşılık TC Ziraat Bankasından sağlanan krediler, faizler hariç 1991 yılı sonunda 55.9 milyar TL tutarındadır. 1987 yılından sonra T.C. Ziraat Bankasından borç alınmamıştır (Tablo 22). 1991 mali yılı toplam bütçe açığı 255.9 milyar TL olup aşağıdaki şekilde karşılanmıştır:

TC Başbakanlık Toplu Konut Fonundan	98.7	Milyar TL
İç Borçlanma	157.2	" "
	255.9	" "

Tablo 19

G.S.M.H. İle Karşılaştırmalı Bütçe Analizi
1989 - 1992

Milyar TL.

	1989 Gerçek-leşme	1989 G.S.M.H. Yüzdesi	1990 Gerçek-leşme	1990 G.S.M.H. Yüzdesi	1991 Gerçek-leşme	1991 G.S.M.H. Yüzdesi	1992 Gerçekleşme 7 Aylık
I. Bütçe Yerel Gelirleri	195.7	21.5	390.3	25.2	521.9	23.3	421.9
1. Vergi Gelirleri	163.0	17.9	331.7	21.4	425.8	19.0	346.1
a) Dolaysız Vergiler	84.4	9.3	166.1	10.7	243.6	10.9	199.7
b) Dolaylı Vergiler	78.6	8.6	165.6	10.7	182.2	8.1	146.4
2. Diğer Gelirler	32.7	3.6	58.6	3.8	96.1	4.3	75.8
II. Bütçe Giderleri	257.4	28.3	524.7	33.9	891.5	39.8	675.4
1. Cari Giderler	214.7	23.6	430.2	27.8	731.6	32.7	586.8
a) Personel Giderleri	108.1	11.9	206.9	13.4	341.7	15.3	281.1
b) Diğer Cari Giderler	21.0	2.3	40.7	2.6	58.4	2.6	48.2
c) Transferler	85.6	9.4	182.6	11.8	331.5	14.8	257.5
- Sosyal	64.6	7.1	144.9	9.4	231.7	10.3	211.1
- Diğer	21.0	2.3	37.7	2.4	99.8	4.5	46.4
2. Savunma Giderleri	12.6	1.4	20.1	1.3	47.0	2.1	40.3
3. Yatırımlar	30.1	3.3	74.4	4.8	112.9	5.0	48.3
III. Dış Yardım ve Borçlanmalar	61.7	6.8	134.4	8.7	369.6	16.5	253.5
- Dış Yardımlar	37.7	4.1	50.9	3.3	113.7	5.1	68.8
- Borçlanmalar (Açık)	24.0	2.6	83.5	5.4	255.9	11.4	184.7

Not: G.S.M.H. 1989 910.1
1990 1.547.8
1991 2.236.5

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı.
KKTC Başbakanlık, DPÖ.

Tablo 20

Karşılaştırmalı Bütçe Özeti

1987-1992

Milyar TL

	1987 Gerçek-leşme	%	1988 Gerçek-leşme	%	1989 Gerçek-leşme	%	1990 Gerçek-leşme	%	1991 Gerçek-leşme	%	1992 Gerçek-leşme 7 Aylık	%
Bütçe Finansmanı												
Yerel Kaynaklar	59.0	55.6	109.2	72.5	195.7	76.0	390.3	74.4	521.9	58.5	421.9	62.5
Dış Yardım	26.9	25.4	22.1	14.7	37.7	14.7	50.9	9.7	113.7	12.8	68.8	10.2
Borçlanma	20.2	19.0	19.4	12.8	24.0	9.3	83.5	15.9	255.9	28.7	184.7	27.3
	106.1	100.0	150.7	100.0	257.4	100.0	524.7	100.0	891.5	100.0	675.4	100.0
Cari Harcamalar	83.9	79.1	131.1	87.0	214.7	83.4	430.2	82.0	731.6	82.0	586.8	86.9
Savunma Harcamaları	6.0	5.7	8.6	5.7	12.6	4.9	20.1	3.8	47.0	5.3	40.3	6.0
Yatırım Harcamaları	16.2	15.2	11.0	7.3	30.1	11.7	74.4	14.2	112.9	12.7	48.3	7.1
	106.1	100.0	150.7	100.0	257.4	100.0	524.7	100.0	891.5	100.0	675.4	100.0

Not: Ankara'da ödenen yatırım harcamaları yukarıdaki rakamlara dahil edilmemiştir.

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı.
KKTC Başbakanlık, DPÖ.

Tablo 21

Yıllar İtibariyle Bütçe Açıkları

Milyar TL

	Bütçe Açığı	G.S.M.H. Yüzdesi
1975 Yılı açığı	0.1	8.6
1976 " "	0.2	5.8
1977 " "	0.3	7.2
1978 " "	0.3	5.5
1979 " "	0.7	7.8
1980 " "	1.5	8.8
1981 " "	2.0	8.3
1982 " "	2.9	8.3
1983 " "	3.7	7.9
1984 " "	6.8	9.2
1985 " "	12.5	9.9
1986 " "	22.6	11.6
1987 " "	20.1	7.0
1988 " "	19.4	4.0
1989 " "	24.0	2.6
1990 " "	83.5	5.4
1991 " "	255.9	11.4
1991 sonu birikmiş bütçe açığı	456.5	
1992 yılı 7 aylık bütçe açığı	184.7	

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
KKTC Başbakanlık, DPÖ.

Tablo 22

T.C. Ziraat Bankasından Sağlanan Kredilerin (Faizler Hariç) Yıllar İtibarıyle Dökümü

	Milyar TL
1975	0.1
1976	0.1
1977	0.1
1978	0.3
1979	0.4
1980	1.4
1981	2.0
1982	3.0
1983	5.3
1984	6.4
1985	8.8
1986	18.0
1987	10.0
1988	-
1989	-
1990	-
1991	-
	55.9

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
KKTC Başbakanlık, DPÖ.

b) Parasal Gelişmeler

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolünün Para, Kambiyo, Bankacılık Bölümü altında yer alan maddeler peyder pey uygulama alanına konulmaktadır.

26/1987 sayılı Kuzey kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar (Değişiklik) Yasası 1 Haziran 1987, 35/1987 sayılı yeni Merkez Bankası Yasası 26 Haziran 1987 ve 22/1987 sayılı Para ve Kambiyo İşleri (Değişiklik) Yasası ise 1 Kasım 1987 tarihinden itibaren yürürlüğe konmuştur. 22/1987 sayılı yasa ile değişik şekliyle 38/1982 sayılı Para ve Kambiyo İşleri Yasası altında verilen yetkilere dayanılarak Bakanlar Kurulunca yapılan Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü de 2 Kasım 1987 tarih ve 116 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir. Bu cümleden olmak üzere 48/1990 sayılı Offshore Bankacılık Hizmetleri Yasası 26 Kasım 1990 tarih ve 117 sayılı Resmi Gazete, Offshore Bankacılık Hizmetleri Tüzüğü ise 9 Ocak 1991 tarih ve 3 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi

a) Ticaret ve Pazarlama

Toptan ve perakente ticaret KKTC Ekonomisinde önemli bir yer işgal etmektedir.

Bu sektörden doğan katma değer cari fiyatlarla 1989'da 158.136.0 milyon TL, 1990'da 285.356.3 milyon TL ve 1991'de 376.902.2 milyon TL olarak gerçekleşmiş ve 1992'de 629.386.1 milyon TL. olarak tahmin olunmuştur. Böylece sektörün G.S.Y.İ.H. içindeki payı 1990'da %18.6, 1991'de %17.0 ve 1992'de %16.9 olarak görülmektedir. İstihdam açısından bakıldığında toptan ve perakente ticaret sektöründe çalışanlar 1989'da 4948 ve 1990 ile 1991'de 5172 olarak saptanmıştır. Bu suretle kişi başına katma değer 1989'da 31.9 milyon TL, 1990'da 55.2 milyon TL ve 1991'de 72.9 milyon TL şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 23 incelendiğinde 1981-1991 yılları itibarıyle dışalımın %40-47 arasındaki bölümünün Türkiye'den ve %53-60 arasındaki bölümünün diğer ülkelerden, dış satımın ise %12-22 arasındaki bölümünün Türkiye'ye, %78-88 arasındaki bölümünün ise diğer ülkelere yapıldığını görürüz.

Dış alımlarımızda Türkiye birinci sırayı alırken, dış satımlarımızda en büyük pay Birleşik Krallığa gitmiştir (Tablo 24).

Tarım ürünleri dış satımlarımızın %45 ve %55 arasında değişen bir oranını oluştururken %45 ile %54 arasında değişen bir oranı da sanayi ürünlerinden oluşmuştur. Dış alımda ise ayaklaşık %10 tarımsal ürünlere karşılık %90 sanayi ve mineral ürünleri görülmektedir (Tablo 25 ve 26).

Dış ticaret açığımız dolar bazında yılda 248.6 milyon ABD doları olarak görülmektedir. 1979-1991 döneminde dış satımın dış alımı karşılama oranının %17 ve %47 arasında değiştiği görülmektedir (Tablo 27).

Dış ticaretimizin gelişmesinde ulaşım ve haberleşme en büyük etkenlerdendir. Politik ve ekonomik nedenlerle KKTC deniz ve hava limanlarına uluslararası ticarette mevcut koşulların gerektirdiği şekilde düzenli uçak ve gemi seferleri yapılamamaktadır. Dış dünya ile haberleşme imkanlarımız da arzu edilen düzeyde değildir. Bütün bunlara karşın çok sayıda yabancı ülke ile ticari ilişkiler tesis edilmiş olup durumun iyileştirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

b) Ödemeler Dengesi

1989, 1990 ve 1991 yıllarında ticaret açığı 207-316 milyon ABD doları dolaylarında seyretmiştir (Tablo 28)

Genelde dış satımlarımız dış alımlarımızın yüzde 31'ini karşılayabilmiştir. 1979-1990 dönemi dış ticaretini gösteren Tablo 27 incelendiğinde en iyi performansın, ihracatın ithalatın %47.1'ini karşıladığı 1980 yılında, en kötü performansın ise ithalatın sadece %17.2'sini karşılayabildiği 1990 yılında olduğu görülür.

Görünmeyen işlemlerde Turizmin katkısı 1989'da 154.9 milyon ABD doları, 1990'da 224.8 milyon ABD doları ve 1991'de 153.6 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Diğer görünmeyenlerin etkisiyle Cari İşlemler Dengesindeki açık 1989-1991 yıllarında sıra ile 4.5, 16.4 ve 26.6 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 1991 yılında KKTC'ye gelen turist sayısı 220237 olup, bunun %81.4'ü Türkiye'den %18.6'sı ise diğer ülkelerdendir. Bir önceki yıla oranla KKTC'ye gelen turist sayısında düşüş gözlenmektedir (Tablo 29).

Tablo 23

KKTC'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle olan Dış Ticareti
1981 - 1992

Milyon ABD $

Yıllar	Dış Alım					Dış Satım				
	Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%	Toplam	Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%	Toplam
1981	44.2	42.5	59.9	57.5	104.1	7.1	19.3	29.8	80.8	36.9
1982	49.5	41.3	70.4	58.7	119.9	7.3	18.5	32.2	81.5	39.5
1983	65.3	45.0	80.0	55.0	145.3	6.5	16.1	34.2	83.9	40.7
1984	61.5	45.1	74.8	54.9	136.3	8.4	21.6	30.4	78.4	38.8
1985	65.1	45.5	77.9	54.5	143.0	5.4	11.7	40.9	88.3	46.3
1986	70.1	45.8	83.1	54.2	153.2	7.7	14.8	44.3	85.2	52.0
1987	94.3	42.7	126.7	57.3	221.0	7.9	14.3	47.2	85.7	55.1
1988	101.9	46.7	116.2	53.3	218.1	6.3	12.0	46.1	88.0	52.4
1989	112.5	42.9	149.9	57.1	262.4	9.2	17.5	46.0	82.5	55.2
1990	153.5	40.2	228.0	59.8	381.5	7.9	12.1	57.6	87.9	65.5
1991	143.0	47.5	158.1	52.5	301.1	7.3	13.9	45.2	86.1	52.5
1992 (Ocak-Mayıs)	56.2	37.2	94.8	62.8	151.0	3.0	9.5	28.5	90.5	31.5

Kaynak: KKTC Başbakanlık, D.P.Ö.

Dış ticaretimizin gelişmesinde ulaşım ve haberleşme en büyük etkenlerdendir. Politik ve ekonomik nedenlerle KKTC deniz ve hava limanlarına uluslararası ticarette mevcut koşulların gerektirdiği şekilde düzenli uçak ve gemi seferleri yapılamamaktadır. Dış dünya ile haberleşme imkanlarımız da arzu edilen düzeyde değildir. Bütün bunlara karşın çok sayıda yabancı ülke ile ticari ilişkiler tesis edilmiş olup durumun iyileştirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

b) Ödemeler Dengesi

1989, 1990 ve 1991 yıllarında ticaret açığı 207-316 milyon ABD doları dolaylarında seyretmiştir (Tablo 28)

Genelde dış satımlarımız dış alımlarımızın yüzde 31'ini karşılayabilmiştir. 1979-1990 dönemi dış ticaretini gösteren Tablo 27 incelendiğinde en iyi performansın, ihracatın ithalatın %47.1'ini karşıladığı 1980 yılında, en kötü performansın ise ithalatın sadece %17.2'sini karşılayabildiği 1990 yılında olduğu görülür.

Görünmeyen işlemlerde Turizmin katkısı 1989'da 154.9 milyon ABD doları, 1990'da 224.8 milyon ABD doları ve 1991'de 153.6 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Diğer görünmeyenlerin etkisiyle Cari İşlemler Dengesindeki açık 1989-1991 yıllarında sıra ile 4.5, 16.4 ve 26.6 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 1991 yılında KKTC'ye gelen turist sayısı 220237 olup, bunun %81.4'ü Türkiye'den %18.6'sı ise diğer ülkelerdendir. Bir önceki yıla oranla KKTC'ye gelen turist sayısında düşüş gözlenmektedir (Tablo 29).

Tablo 23

KKTC'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle olan Dış Ticareti 1981 - 1992

Milyon ABD $

Yıllar	Dış Alım					Dış Satım				
	Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%	Toplam	Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%	Toplam
1981	44.2	42.5	59.9	57.5	104.1	7.1	19.3	29.8	80.8	36.9
1982	49.5	41.3	70.4	58.7	119.9	7.3	18.5	32.2	81.5	39.5
1983	65.3	45.0	80.0	55.0	145.3	6.5	16.1	34.2	83.9	40.7
1984	61.5	45.1	74.8	54.9	136.3	8.4	21.6	30.4	78.4	38.8
1985	65.1	45.5	77.9	54.5	143.0	5.4	11.7	40.9	88.3	46.3
1986	70.1	45.8	83.1	54.2	153.2	7.7	14.8	44.3	85.2	52.0
1987	94.3	42.7	126.7	57.3	221.0	7.9	14.3	47.2	85.7	55.1
1988	101.9	46.7	116.2	53.3	218.1	6.3	12.0	46.1	88.0	52.4
1989	112.5	42.9	149.9	57.1	262.4	9.2	17.5	46.0	82.5	55.2
1990	153.5	40.2	228.0	59.8	381.5	7.9	12.1	57.6	87.9	65.5
1991	143.0	47.5	158.1	52.5	301.1	7.3	13.9	45.2	86.1	52.5
1992 (Ocak-Mayıs)	56.2	37.2	94.8	62.8	151.0	3.0	9.5	28.5	90.5	31.5

Kaynak: KKTC Başbakanlık, D.P.Ö.

Tablo: 24

Ülkeler İtibariyle Dış Ticaret
1989 - 1992

Milyon ABD $

Ülkeler	1989 Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	1990 Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	1991 Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	1992 (Ocak-Mayıs) Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%
I. Türkiye	112.5	42.9	9.2	16.7	153.5	40.2	7.9	12.1	143.0	47.5	7.3	13.9	56.2	37.2	3.0	9.5
II. Diğer Ülkeler	149.9	57.1	46.0	83.3	228.0	59.8	57.6	87.9	158.1	52.5	45.2	86.1	94.8	62.8	28.5	90.5
1.Birleşik Krallık	49.6	18.9	35.2	63.8	67.1	17.6	44.0	67.2	45.7	15.2	35.4	67.4	18.6	12.3	24.1	76.5
2.Diğer AET ülkeleri	45.1	17.2	5.0	9.0	64.0	16.8	7.0	10.7	47.2	15.7	6.6	12.6	18.8	12.4	2.5	8.0
3.Orta Doğu İslâm Ülkeleri	4.2	1.6	3.4	6.2	6.4	1.7	1.6	2.4	4.7	1.6	0.7	1.3	1.1	0.7	1.1	3.5
4.Uzak Doğu Ülkeleri	29.5	11.2	-	-	52.3	13.7	-	-	32.4	10.7	-	-	13.8	9.1	-	-
5.Diğer	21.5	8.2	2.4	4.3	38.2	10.0	5.0	7.6	28.1	9.3	2.5	4.8	42.5	28.2	0.8	2.5
Toplam	262.4	100.0	41.7	100.0	381.5	100.0	65.5	100.0	301.1	100.0	52.5	100.0	151.0	100.0	31.5	100.0

Kaynak: KKTC Başbakanlık, DPÖ.

Tablo 25

Dışsatımın Yapısı
1989 – 1992

Milyon ABD $

Grup	1989	%	1990	%	1991	%	1992 Ocak-Mayıs	%
1. Tarım Ürünleri	30.2	54.7	29.8	45.5	27.0	51.4	21.1	67.0
a) Narenciye	21.6	39.1	24.5	37.4	21.6	41.3	19.9	63.2
b) Patates	1.7	3.1	2.4	3.7	2.4	4.6	–	–
c) Canlı Hayvanlar	0.3	0.5	0.3	0.4	0.1	0.2	0.5	1.6
d) Diğer Tarım Ürünleri	6.6	12.0	2.6	4.0	2.9	5.5	0.7	2.2
2. Sanayi Ürünleri	24.6	44.6	35.2	53.7	25.2	48.0	10.3	32.7
a) İşlenmiş Tarım	6.8	12.3	11.9	18.1	8.2	16.0	4.9	15.6
b) Diğer Sanayi Ürünleri	17.8	32.3	23.3	35.6	16.8	32.0	5.4	17.1
3. Mineraller	0.4	0.7	0.5	0.8	0.3	0.6	0.1	0.3
TOPLAM	55.2	100.0	65.5	100.0	52.5	100.0	31.5	100.0

Kaynak: KKTC Başbakanlık, DPÖ.

Tablo 26

Mal Gruplarına Göre Dış Alım
1987-1991

Milyon ABD $

Grup	1987	%	1988	%	1989	%	1990	%	1991	%
1. Yiyecek ve Canlı Hayvan	19.7	8.9	19.9	9.1	25.5	9.7	35.8	9.4	41.9	13.9
2. İçkiler ve Tütün	12.5	5.7	10.8	5.0	7.5	2.9	13.5	3.5	15.4	5.1
3. Yakıttan gayrı yanmayan hammadde	3.5	1.6	5.4	2.5	6.3	2.4	5.4	1.4	6.0	2.0
4. Mineral yakıtlar, yağlayıcı madde ve ilgili olanlar	18.2	8.2	20.1	9.2	18.2	6.9	35.5	9.3	34.9	11.6
5. Hayvan ve Sebze yağları	1.4	0.6	1.8	0.8	1.4	0.5	2.1	0.6	1.8	0.6
6. Kimyevi Maddeler	15.7	7.1	15.9	7.3	17.6	6.7	26.1	6.8	23.8	7.9
7. Hammaddesine göre tasnif edilenler	64.8	29.3	66.3	30.4	87.0	33.2	115.2	30.2	81.9	27.2
8. Makine ve Nakliye Araçları	65.6	29.7	57.0	26.1	72.8	27.7	106.8	28.0	67.4	22.4
9. Çeşitli Mamuller	19.6	8.9	20.9	9.6	26.2	10.0	41.1	10.8	28.0	9.3
TOPLAM	221.0	100.0	218.1	100.0	262.5	100.0	381.5	100.0	301.1	100.0

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı
KKTC Başbakanlık, DPÖ

Tablo 27

Dış Ticaret
1979 - 1992

Milyon ABD $

Yıllar	Dış Alım	Dış Satım	Açık	Dışsatımın Dışalımı Karşılama Oranı
1979	90.8	35.8	55.0	%39.4
1980	94.4	44.5	49.9	%47.1
1981	104.1	36.9	67.2	%35.4
1982	119.9	39.5	80.4	%32.9
1983	145.3	41.0	104.3	%28.2
1984	135.6	38.4	97.2	%28.3
1985	141.7	45.8	95.9	%32.3
1986	153.2	52.0	101.2	%33.9
1987	221.0	55.1	165.9	%24.9
1988	218.1	52.4	165.7	%24.0
1989	262.5	55.2	207.3	%21.0
1990	381.5	65.5	316.0	%17.2
1991	301.1	52.5	248.6	%17.4
1992 (Ocak-Mayıs)	151.0	31.5	119.5	%20.9

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Bakanlığı,
KKTC Başbakanlık, DPÖ.

Tablo 28

Ödemeler Dengesi

Milyon ABD $

	1989	1990	1991	Değişme % 1989-90	Değişme % 1990-91
I. Cari İşlemler					
A: Dış Ticaret					
1. Dış satım	55.2	65.5	52.5	18.7	-19.8
2. Dış alım	-262.5	-381.5	-301.1	45.3	-21.0
Dış Ticaret Dengesi	-207.3	-316.0	-248.6	52.4	-21.3
B: Görünmeyen İşlemler					
1. Turizm (net)	154.9	224.8	153.6	45.1	-31.7
2. Diğer Görünmeyenler (net)	47.9	74.8	68.4	56.2	-8.5
Görünmeyen İşlemler Dengesi	202.8	229.6	222.0	47.7	-25.9
Cari İşlemler Dengesi	-4.5	-16.4	-26.6	264.4	62.2
II. Sermaye Hareketleri					
1. TC Yardım ve Kredileri	15.6	22.5	49.6	44.2	120.4
2. Diğer Dış yardımlar	4.3	2.1	2.4	-51.2	14.3
3. Bedelsiz Dışalım	103.9	169.9	113.1	63.5	-33.4
4. Kısa Vadeli Diğer Sermaye Hareketleri	-87.7	-169.3	-106.7	93.0	-37.0
Sermaye Hareketleri Dengesi	36.1	25.2	58.4	-30.2	131.7
Genel Denge	31.6	8.8	31.8	-72.2	261.4
III. Rezerv Hareketleri (- Artış +Azalış)	-29.8	-6.5	-32.8	-78.2	404.6
IV. Net Hata ve Noksan	1.8	-2.3	1.0	27.8	143.5

Kaynak: KKTC Başbakanlık, D.P.Ö.

Tablo 29

Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler
1978 - 1992

Yıllar	TC'den Turist	% Payı	Diğer Ülkelerden Turist	%Payı	Toplam
1978	104738	92.8	8172	7.2	112910
1979	95115	87.7	13286	12.3	108401
1980	69808	82.6	14703	17.4	84511
1981	62660	80.2	15474	19.8	78134
1982	65018	74.2	20611	25.8	87629
1983	78467	79.3	20467	20.7	98934
1984	93413	82.4	19905	17.6	113318
1985	103791	83.0	21284	17.0	125075
1986	107064	80.0	26766	20.0	133830
1987	147965	80.3	36372	19.7	184337
1988	173599	75.6	55907	24.4	229506
1989	214566	78.3	59507	21.7	274073
1990	243269	80.9	57541	19.1	300810
1991	179379	81.4	40858	18.6	220237
1992 (Ocak-Temmuz)	109040	78.5	29833	21.5	138873

Kaynak: Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı
KKTC Başbakanlık, D.P.Ö.

IV. BÖLÜM

MERKEZ BANKASININ 31.3.1992 İTİBARIYLE 3 AYLIK HESAPLARI

Tablo 30

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI'NIN 31.3.1992 TARİHLİ BİLANÇOSU

Milyon ₺

Aktif	1992 Mart	1991 Aralık	Pasif	1992 Mart	1991 Aralık
Döner Değerler (1)	526.118.7	510.506.0	Hazine Cari Hesabı (5)	-	24.426.5
Hazine Cari Hesabı (5)	206.8	—	Mevduat (6)	208.206.3	223.273.2
Krediler (2)	68.985.5	60.100.8	Mevduat Munzam Kar. (7)	261.678.2	213.916.3
Bina ve Teçhizat (3)	804.6	798.7	Fonlar (8)	26.026.9	25.496.4
Diğer Aktifler (4)	18.714.0	4.093.3	Diğer Pasifler (9)	27.784.5	5.485.9
			Öz Kaynaklar	91.133.7	82.900.5
	614.829.6	575.498.8		614.829.6	575.498.8

Tablo 31

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI'NIN 1.1.1992-31.3.1992 DÖNEMİ KÂR VE ZARAR HESABI

Milyon TL.

GİDER	1992 1.1.92-31.3.92	1991 1.1.91-31.12.91	GELİR	1992 1.1.92-31.3.92	1991 1.1.91-31.12.91
Personel Giderleri (11)	2.537.4	3.428.0	Alınan Faizler (14)	32.228.0	88.409.3
İdari Giderler (12)	1.813.1	14.467.2	Alınan Komisyonlar (15)	575.9	1.586.0
Verilen Faizler (13)	18.522.6	39.929.6	Kambiyo İşleri Gelirleri	248.7	1.027.4
Vergi Resim ve Harçlar ile Sosyal Kültürel ve Resmi Kuruluşlara Yardımlar	1.0	0.7	Sair Gelirler	44.2	117.3
Verilen Komisyonlar	365.7	855.3			
Amortismanlar	14.6	53.8			
Faiz Farkı Fonu	-	6.000.0			
Kasadaki TL Efektif Sigortası	-	3.000.0			
Sair Giderler	3.346.5	3.423.3			
Kâr	6.495.9	19.982.1			
	33.096.8	91.140.0		33.096.8	91.140.0

HESAPLAR HAKKINDA AÇIKLAMALAR

Milyon TL

	1992 Mart	1991 Aralık
(1) DÖNER DEĞERLER		
Kasa	15.015.3	12.665.4
Yoldaki paralar	-	194.7
Altın Kasası	536.4	536.4
Efektif Deposu	31.850.9	89.430.3
(Dolar Karşılıkları 31.12.91 de 17.640.626 31.3.92 de 5.107.258 ABD Dolarıdır)		
Hariçteki Bankalar (TL)	94.621.4	109.814.8
Hariçteki Bankalar (Yabancı Para)	384.094.7	297.864.4
(Dolar Karşılıkları 31.12.91 de 58.694.448 31.3.92 de 61.538.925 ABD Dolarıdır)		
	526.118.7	510.506.0
(2) KREDİLER		
Hazineye Kısa Vadeli Avans	40.000.0	25.000.0
Hazine Kefaletini Haiz Bonolar Üzerine Avans	15.345.6	21.539.6
İhracat Senetleri Üzerine Avans	804.5	190.0
Küçük Sanat Erbabı Senetleri Üzerine Avans	3.343.0	3.404.7
Ticaret Senetleri Üzerine Avans	300.0	300.0
Sanayi Senetleri Üzerine Avans	4.720.0	4.934.0
Tarım Senetleri Üzerine Avans	194.0	219.5
Turizm Senetleri Üzerine Avans	4.278.4	4.513.0
	68.985.5	60.100.8
(3) BİNA VE TEÇHİZAT		
Teçhizat	315.9	310.0
Eksi: Amortisman	106.4	106.4
	209.5	203.6
Bina	679.0	679.0
Eksi: Amortisman	83.9	83.9
	595.1	595.1
	804.6	798.7
(4) DİĞER AKTİFLER		
Muvakkat Borçlular	18.645.7	4.044.5
Kırtasiye ve Matbua Deposu	68.3	48.8
	18.714.0	4.093.3

	1992 Mart	1991 Aralık
(5) HAZİNE CARİ HESABI		
Türk Parası	206.8	24.426.5
Yabancı Parası	-	-
	206.8	24.426.5
(6) MEVDUATLAR		
Türk Parası	44.572.0	71.822.1
Yabancı Parası	163.634.3	151.451.1
	208.206.3	223.273.2
(7) MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI		
Bankalar arası mevduat hariç, tüm Bankaların TL mevduatlarının %15'i ile döviz tevdiat ve mevduatlarının %20'sinin Merkez Bankasına yatırılacağı hakkında 35/1987 sayılı Yasanın 24. maddesi uyarınca yatırılan miktarları gösterir.	261.678.2	213.916.3
(8) FONLAR		
Faiz Farkı Fonu	21.926.0	20.909.6
Turizm Geliştirme ve Tanıtma Fonu	449.9	701.1
Turizm Kredileri Erteleme Destekleme Fonu	1.210.1	2.495.6
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu		
Türk Parası	1.178.2	705.2
Yabancı Parası	1.262.7	684.9
	26.026.9	25.496.4
(9) DİĞER PASİFLER		
Muvakkat Alacaklılar TL ve Kby. ile Alacaklı Transituar Hesabını gösterir	27.784.5	5.485.9
(10) ÖZ KAYNAKLAR		
Sermaye		2.000.0
İhtiyatlar		43.861.3
Sigorta		33.281.5
KKTC Merkez Bankası Fonları		3.757.7
	82.900.5	82.900.5
1.1.92 - 31.3.92 devresi kârı	6.495.9	
Sigorta	1.675.7	
KKTC Merkez Bankası Fonları	61.6	
	91.133.7	

	1992 1.1.92-31.12.92	1991 1.1.91-31.12.91
(11) PERSONEL GİDERLERİ		
Yönetim Kurulu Maaşları	92.7	210.8
Personel -		
Maaşlar (Asli Maaş + Mem. Öd. + H.P.)	2.374.4	1.875.2
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Ödenen	58.1	140.0
Diğer	12.2	1.202.0
	2.444.7	3.217.2
	2.537.4	3.428.0
(12) İDARİ GİDERLER		
Sigorta	1.675.7	14.013.8
Kıymet Yollama Giderleri	95.8	315.0
Kırtasiye, matbua	11.0	30.6
Telex, Telefon	9.6	19.6
Diğer	21.0	88.2
	1.813.1	14.467.2
(13) VERİLEN FAİZLER		
Banka Mevduatları	8.937.0	15.097.9
Mevduat Munzam Karşılıkları	6.167.1	17.428.0
Döviz Hesapları	3.418.5	7.403.7
	18.522.6	39.929.6
(14) ALINAN FAİZLER		
Dış Muhabirler	28.050.3	74.888.5
Yerel Faizler	4.177.7	13.520.8
	32.228.0	88.409.3
(15) ALINAN KOMİSYONLAR		
Yabancı Para	286.5	777.4
Türk Lirası	289.4	808.6
	575.9	1.586.0

V. BÖLÜM

BANKACILIK İSTATİSTİKLERİ

Müteakip sayfalardaki tablolar aşağıda listesi verilen bankaların verilerinden derlenmiştir.

K.K.T.C. Merkez Bankası
T.C. Ziraat Bankası
Türk Bankası Ltd.
Türkiye İş Bankası A.Ş.
K.T. Kooperatif Merkez Bankası Ltd.
K. Kredi Bankası Ltd.
Türkiye Halk Bankası A.Ş.
K. Vakıflar Bankası Ltd.
K. Ticaret Bankası Ltd.
K. Endüstri Bankası Ltd.
Asbank Ltd. (Haziran 1986 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır)
Akdeniz Garanti Bankası Ltd. (Mart 1989 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır)
K. İktisat Bankası Ltd. (Aralık 1990 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır).

Tablo 32

BANKALARIN AKTİF ÖZETLERİ

Milyon TL.

Tarih	Nakit Değerler	KKTC Merkez Bankası	Yurtiçi Bankalar	Yurtdışı Bankalar	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	İskonto Senetleri	Kredi ve Avanslar	Sabit Kıymetler	Diğer Aktifler	Aktifler Toplamı
1992											
Ocak	50.280.2	124.655.6	9.375.4	685.339.8	109.699.9	246.990.2	10.861.6	1.963.119.6	86.860.0	600.393.8	3.887.576.1
Şubat	54.825.4	128.626.4	15.287.6	741.020.2	108.653.1	257.780.4	11.112.4	1.994.557.3	86.939.1	653.574.8	4.052.376.7
Mart	73.420.9	146.436.7	18.489.1	754.303.8	108.806.9	274.399.9	12.598.8	2.280.392.3	97.567.0	720.345.4	4.486.760.8
Nisan	58.366.0	163.728.0	19.572.5	822.612.7	108.795.5	302.674.9	11.436.2	2.312.952.5	98.125.2	746.411.9	4.644.675.4
Mayıs	57.147.8	168.863.2	23.347.5	847.269.7	110.210.7	327.243.7	10.797.4	2.316.246.3	98.841.2	785.791.2	4.745.758.7
Haziran	69.497.6	171.956.9	22.066.9	830.474.3	139.453.2	353.897.8	11.550.7	2.681.510.2	98.333.5	867.788.1	5.246.529.2

Not: Yukarıdaki tabloya KKTC Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.

Tablo 33

BANKALARIN PASİF ÖZETLERİ

Milyon TL

Tarih	Mevduat	Kullanılan Krediler	Faiz ve Gider Re-eskontları	Ödenecek Vergi Resim ve Harçlar	Ödenecek Senet ve Havaleler	Diğer Pasifler	Öz Kaynaklar	Aktifler Toplamı
1992								
Ocak	1.478.144.4	77.056.4	88.721.2	1.892.9	12.866.7	1.979.374.1	249.520.4	3.887.576.1
Şubat	1.562.378.2	81.958.9	86.050.7	2.285.7	3.789.7	2.062.714.3	253.199.2	4.052.376.7
Mart	1.725.020.0	70.112.9	111.333.0	4.809.8	4.559.4	2.064.607.6	506.318.1	4.486.760.8
Nisan	1.852.999.8	69.927.0	90.228.0	5.208.4	5.992.2	2.106.782.2	513.537.8	4.644.675.4
Mayıs	2.020.493.6	69.550.2	90.373.3	5.669.1	14.389.7	2.033.906.1	511.376.7	4.745.758.7
Haziran	2.137.904.1	67.564.6	120.375.8	3.147.3	22.987.3	2.065.708.3	828.841.8	5.246.529.2

Not: Yukarıdaki tabloya KKTC Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.

Tablo 34

İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI - TÜRK PARASI

Milyon TL.

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Sanayi	Nakliye ve Ulaşım	Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret	Turizm	Bina ve İnşaat	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senetleri	Toplam
1992										
Ocak	1.442.852.6	53.333.0	38.362.8	4.414.7	204.540.1	25.396.5	8.953.1	73.334.7	10.861.6	1.862.046.1
Şubat	1.438.638.4	51.904.9	33.724.8	3.598.8	220.614.0	25.491.8	8.044.1	82.585.9	11.112.4	1.875.715.1
Mart	1.686.770.1	53.694.6	34.464.6	3.647.4	245.526.8	26.068.4	7.698.3	92.515.7	12.598.9	2.162.984.8
Nisan	1.712.577.3	55.115.3	35.524.2	4.167.6	246.262.4	26.336.8	7.952.7	94.858.7	11.436.2	2.194.231.2
Mayıs	1.723.847.7	48.299.5	31.331.6	3.316.4	241.998.8	26.706.8	8.275.2	94.482.6	10.797.4	2.189.056.0
Haziran	2.017.192.8	54.543.6	58.728.1	3.365.0	254.874.3	23.246.6	9.842.6	110.278.7	11.550.6	2.543.622.3

Tablo 35 İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL YÜZDE (%) DAĞILIMI
TÜRK PARASI VE DÖVİZ

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Sanayi	Nakliye ve Ulaşım	Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret	Turizm	Bina ve İnşaat	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senetleri	Toplam
1992										
Ocak	71.33	2.63	2.06	1.07	15.66	1.96	0.64	4.12	0.53	100.0
Şubat	70.16	2.53	1.84	1.05	16.72	2.04	0.64	4.48	0.54	100.0
Mart	72.14	2.29	1.67	0.88	15.66	1.82	0.55	4.45	0.54	100.0
Nisan	71.64	2.30	1.67	0.93	16.17	1.85	0.53	4.43	0.48	100.0
Mayıs	71.87	2.01	1.46	0.90	16.49	1.89	0.53	4.40	0.45	100.0
Haziran	72.75	1.97	2.24	0.74	15.30	1.54	0.55	4.50	0.41	100.0

Tablo 36

BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ NİTELİĞİNE GÖRE ANALİZİ

Milyon TL

Tarih	Resmi Mevduat	Ticari Mevduat	Tasarruf Mevduatı	Diğer Mevduat	Toplam Mevduat
1984					
Aralık	12.202.6	1.866.7	12.379.5	–	26.448.8
1985					
Aralık	21.815.4	3.023.6	16.079.2	–	40.918.2
1986					
Aralık	27.565.7	8.169.3	26.936.3	–	62.671.3
1987					
Aralık	49.057.3	9.812.0	52.580.8	–	111.450.1
1988					
Aralık	73.369.4	16.044.4	81.564.3	–	170.978.1
1989					
Aralık	98.851.6	30.190.5	215.758.9	–	344.801.0
1990					
Aralık	140.010.5	25.524.3	383.466.5	–	549.001.3
1991					
Temmuz	174.712.5	31.026.7	496.672.7	–	702.411.9
Ağustos	174.833.8	27.438.5	506.002.4	13.905.1	722.179.8
Eylül	181.571.2	32.940.4	573.784.9	15.903.8	804.200.3
Ekim	175.949.9	35.134.2	583.253.1	18.706.7	813.043.9
Kasım	197.612.6	28.435.2	597.647.7	19.561.3	843.256.8
Aralık	179.125.1	39.272.9	627.031.2	26.532.4	871.961.6
1992					
Ocak	227.419.4	35.481.9	645.446.5	24.593.6	932.941.4
Şubat	202.081.4	38.429.9	673.947.0	25.535.7	939.994.0
Mart	176.213.7	45.708.3	711.051.3	26.988.6	959.961.9
Nisan	224.316.5	47.070.8	735.143.1	27.944.9	1.034.475.3
Mayıs	247.042.0	57.887.7	754.938.1	34.581.6	1.094.449.4
Haziran	278.948.2	49.649.2	787.056.4	32.367.6	1.148.021.4

Tablo 37 BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ VADELERİNE GÖRE ANALİZİ Milyon ₺

Tarih	Vadesiz Mevduat	İhbarlı Mevduat	Vadeli Mevduat			Toplam Mevduat
			Vadeli Mevduat			
			1 ay vadeli mevduat	3 ay vadeli mevduat	6 ay vadeli mevduat	1 yıl vadeli mevduat	
1984 Aralık	16.774.5	168.7			9.505.6		26.448.8
1985 Aralık	24.666.3	9.2			16.242.7		40.918.2
1986 Aralık	37.135.5		-	2.430.2	1.270.1	21.825.5	62.671.3
1987 Aralık	55.372.9		1.895.3	6.687.6	3.464.0	44.030.3	111.450.1
1988 Aralık	77.742.9		30.8	15.623.5	5.903.2	71.677.7	170.978.1
1989 Aralık	111.195.9		-	34.798.9	15.111.2	183.695.0	344.801.0
1990 Aralık	132.262.0		-	53.825.4	20.288.7	342.625.2	549.001.3
1991							
Temmuz	150.992.9		6.566.0	112.577.2	27.916.2	404.359.6	702.411.9
Ağustos	145.091.0		15.014.8	132.769.2	25.513.9	403.790.9	722.179.8
Eylül	151.201.3		26.592.7	149.424.9	26.825.9	450.155.5	804.200.3
Ekim	144.832.4		27.072.8	163.748.8	27.650.9	449.739.0	813.043.9
Kasım	150.316.1		27.562.5	196.101.0	27.693.7	441.583.5	843.256.8
Aralık	148.115.9		32.563.9	233.331.0	29.115.6	428.835.2	871.961.6
1992							
Ocak	175.737.9		36.002.9	268.635.4	27.036.0	425.529.2	932.941.4
Şubat	153.012.2		42.228.8	293.775.6	27.002.4	423.975.0	939.994.0
Mart	117.693.0		60.163.3	334.196.8	24.408.3	423.500.5	959.961.9
Nisan	153.995.3		68.506.6	374.355.2	26.612.4	411.005.8	1.034.475.3
Mayıs	188.826.3		72.097.0	408.571.7	28.654.4	396.300.0	1.094.449.4
Haziran	205.472.2		81.049.9	453.046.5	28.439.3	380.013.5	1.148.021.4

Tablo 38

BANKALAR DÖVİZ MEVDUATLARININ NİTELİĞİNE GÖRE ANALİZİ

Milyon TL.

Tarih	Resmi Mevduat	Ticari Mevduat	Tasarruf Mevduatı	Diğer Mevduat	Toplam Mevduat
1992					
Ocak	27.861.3	34.870.1	585.739.1	1.753.8	650.224.3
Şubat	35.124.0	35.925.2	613.409.8	15.529.9	699.988.9
Mart	34.086.7	24.682.9	714.751.5	8.863.1	782.384.2
Nisan	30.206.5	28.639.8	810.570.9	9.307.7	878.724.9
Mayıs	30.492.5	63.869.0	884.794.4	9.715.6	988.871.5
Haziran	30.609.9	62.421.3	956.710.7	11.401.7	1. 061.143.6

Tablo 39

BANKALAR DÖVİZ MEVDUATLARININ VADELERİNE GÖRE ANALİZİ

Milyon TL

Tarih	Vadesiz Mevduat	6 Ay Vadeli Mevduat	1 Yıl Vadeli Mevduat	Toplam Mevduat
1992				
Ocak	250.908.1	68.687.2	330.629.0	650.224.3
Şubat	269.283.2	79.355.7	351.350.0	699.988.9
Mart	297.814.6	96.431.9	388.137.7	782.384.2
Nisan	340.466.9	107.183.2	431.074.8	878.724.9
Mayıs	389.251.7	132.513.2	467.106.6	988.871.5
Haziran	419.670.5	142.146.6	499.326.5	1. 061.143.6

Tablo 40

İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI - DÖVİZ

Milyon TL

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Sanayi	Nakliye ve Ulaşım	Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret	Turizm	Bina ve İnşaat	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senetleri	Toplam
1992										
Ocak	8.229.0	98.8	3.516.6	17.368.5	114.027.2	14.480.2	3.999.4	10.553.2	-	172.272.9
Şubat	8.214.2	163.3	4.131.7	18.140.5	124.082.8	16.601.1	5.241.8	9.801.9	-	186.377.3
Mart	8.113.9	172.3	4.807.3	17.041.7	122.382.1	16.745.3	5.160.5	11.926.3	-	186.349.4
Nisan	8.571.9	186.1	4.612.9	18.048.6	142.223.3	17.999.8	4.841.3	11.618.9	-	208.102.8
Mayıs	8.866.4	199.4	3.750.0	18.364.8	154.300.9	18.831.7	4.607.3	12.980.3	-	221.900.8
Haziran	8.241.9	254.0	3.536.7	17.218.8	170.914.2	19.486.1	5.505.3	15.017.2	-	240.174.2

VI. BÖLÜM

BANKACILIK KESİMİNİN ÖZEL İLGİ DUYACAĞI MEVZUAT

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
  Kalkınma Bankası Yasası 45/1992

- Para ve Kambiyo İşleri Yasası 38/1982
  (22/1987 ve 46/1992 sayılı yasalarla değiştirilmiş şekliyle)

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası 35/1987
  (44/1992 sayılı yasa ile değiştirilmiş şekliyle)

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar Yasası 11/1976
  (Değiştirilmiş şekliyle)

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Faiz Farkı Fonu
  Oluşturulması Tüzüğü
  (Değiştirilmiş şekliyle)

- Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü
  (Değiştirilmiş şekliyle)

- Reeskont ve Avans İşlemlerinde Uygulanacak Faiz Oranları
  KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu Kararı
  (Değiştirilmiş şekliyle)

- Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü Madde 36(1) (2) altında
  Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Kararı

- Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü Madde 8 Altında
  Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Tebliği

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar Yasası Madde 5(1) Altında
  Bakanlar Kurulu Kararı

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ KALKINMA BANKASI YASASI

Sayı: 45/1992

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim

1. Bu Yasa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kalkınma Bankası Yasası olarak isimlendirilir.

BİRİNCİ KISIM
Genel Kurallar

Tefsir

2. Bu Yasada metin başka türlü gerektirmedikçe:

"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu anlatır.

"Bakan", Maliye işleriyle görevli Bakanı anlatır.

"Bakanlık", Maliye işleriyle görevli Bakanlığı analtır.

"Banka" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kalkınma Bankasını anlatır.

"Genel Müdür", Banka Genel Müdürünü anlatır.

"Genel Müdür Yardımcısı", Banka Genel Müdür Yardımcısını anlatır.

"Üye", Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcısı dışında Yönetim Kurulunun diğer üyelerini anlatır.

"Yönetim Kurulu", bu Yasanın 27'nci maddesi uyarınca oluşturulan Yönetim Kurulunu anlatır.

Kuruluş ve Ünvan

3. Bu Yasada belirtilen yetkileri kullanmak ve belirtilen görevleri yerine getirmek üzere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kalkınma Bankası Ünvanı altında Limited Şirket statüsünde kamu tüzel kişiliğini haiz bir Banka kurulur.

Amaç

4. Bankanın amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin çeşitli sektörlerinin kalkınması, gelişmesi ve iyileştirilmesi için gereken girişimleri yapmak ve krediyi sağlamak suretiyle ülke ekonomisinin genel kalkınmasına yardım etmektir.

Bankanın Görevi, Yetkileri ve Oluşumu

Bankanın görev ve yetkileri

5. Bankanın görev ve yetkileri şunlardır:

(1) Bankanın amaçları doğrultusunda özel ve kamu teşebbüslerinin yatırımları için kredi açmak;

(2) Teşebbüslerin yatırımları için Banka dışından sağlayacakları krediler için gerektiğinde garanti vermek;

(3) Kredilerinden yararlanabilecek teşebbüslerin, yurt içinde ve yurt dışından alacakları diğer yatırım kredilerinin sağlanmasında, kullanılmasında ve ödenmesinde aracılık etmek;

(4) Kaynaklarının yatırım kredisi ihtiyaçlarının üstünde olması halinde ve zaruri görüldüğü takdirde, kredi olarak verilebilecek kaynakların %20'sini aşmamak üzere teşebbüslere, en fazla üç yıla kadar uzatılabilen bir yıl vadeli işletme kredisi açmak;
(5) Devlet veya özel şirket tahvilleri satın almak;
(6) Yönetimine iştirak etmek koşulu ile kârlı görünen yeni teşebbüslere veya mevcut teşebbüslerin yeni yatırım projelerine sermayenin veya proje tutarının %15'ine kadar iştirak etmek, hisse almak ve gerektiğinde bu hisseleri satmak;
(7) Devletin kefaleti altında tahvil çıkarmak;
(8) Her türlü taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak, kiraya vermek lehte ve aleyhte rehin, ipotek, intifa, irtifak hakları, taşınmaz mal yükümlülükleri ve diğer hakları tesis etmek; ve
(9) Açtığı krediler karşılığında taşınır mal rehni, ticari işletme rehni, taşınmaz mal ipoteği de dahil olmak üzere her türlü teminatı almak.

Bankanın Merkezi

6. Bankanın Merkezi Lefkoşa'dadır.

ÜÇÜNCÜ KISIM
Üyelik, Sermaye ve Hisse Senetleri

Üyelik ve iştirakler

7. Banka, kalkınma bankalarının katıldığı uluslararası mali, ekonomik ve mesleki kuruluşlara üye olabilir. Hissedar olarak katılabilir.

Sermaye

8. Bankanın nominal sermayesi 20,000,000,000.-TL (Yirmi Milyar Türk Lirası) olup, her biri 100,000.-TL (Yüz Bin Türk Lirası) değerinde 200,000 (İki Yüz Bin) adet hisseye ayrılmıştır. Bu sermaye, Banka Yönetim Kurulunun önerisi ve Genel Kurulun kararı ile artırılabilir.

Hisse senetlerinin türü ve sorumluluk

9. (1) Bankanın hisse senetleri isme yazılıdır.
(2) Hissedarların sorumluluğu, koymuş oldukları sermaye ile sınırlıdır.

Hisse senetlerinin sınıfları

10. (1) Hisse Senetleri, (A), (B), (C) ve (D) sınıflarına ayrılmıştır.
(2) (A) sınıfı hisse senetleri, münhasıran Türk Cemaat Meclisi Konsolide Fonu İnkişaf Sandığına ait olup, Banka sermayesinin %51 'inden aşağı düşmez.
(3) (B) sınıfı hisse senetleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile kamunun iştiraki bulunduğu kuruluşlara tahsis edilmiş olup, Banka sermayesinin %20'sinden aşağı düşmez.
(4) (C) sınıfı hisse senetleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan bankalara tahsis edilmiştir.
(5) (D) sınıfı hisse senetleri, Bankadan kredi kullanacak olan gerçek ve tüzel kişilere tahsis edilmiştir. Krediden yararlanacak olanlar kullanacakları kredi miktarının asgari %05 (Binde beş)'i kadar hisse almak zorundadırlar.

Hisse Senetlerinde sınıf değişikliği

11. Banka, bu Yasanın 10'uncu maddesi kurallarına uyulması koşulu ile, hisse senetlerinin sınıf içinde veya bir sınıftan diğer bir sınıfa aktarılması konusunda yapılacak başvuruları derhal sonuçlandırabilir. Hisse senetlerinin sınıf içinde veya bir sınıftan diğer bir sınıfa aktarılması için hiçbir komisyon alınmaz.

Oy hakkı

12. Her bir adet hisseye sahip olan kimse her bir adet hisse için bir oy hakkına sahiptir.

DÖRDÜNCÜ KISIM
Bankanın Kaynakları

Bankanın Kaynakları

13. Bankanın kaynakları aşağıda gösterilmiştir:
(1) Öz Kaynaklar:
(A) Sermaye;
(B) İhtiyatlar;
(C) Karşılıklar.
(2) Yabancı Kaynaklar:
(A) Çıkarılacak olan tahviller Hasılatı;
(B) Devlet Kredi ve Avansları;
(C) Bankanın yerli, yabancı ve milli kuruluşlardan sağlayacağı krediler.
(3) Diğer Kaynaklar;
Bakanlar Kurulu, belirleyeceği koşul ve esaslara bağlı olmak üzere, çeşitli yasalarla oluşturulan ve bu yasalarda kullanımı belirlenen fon, gelir ve hesaplarda bulunan meblağlardan, kullanım ve muhafazasına ait kurallara bakılmaksızın, asgari %10, azami %50'sine kadar miktarları Bankaya kaynak olarak aktarabilir.

İhtiyatlar

14. Yıllık safi kârın %10'u, nominal sermayenin %50'sine ulaşana kadar ihtiyat olarak ayrılır.

Karşılıklar

14. Banka aşağıdaki karşılıkları ayırır:
(1) "Kredi Riskleri Kaşrılığı" olarak, Banka nominal sermayesinin %20'sini geçmemek üzere, Bankanın yıllık gayrısafi kârından %5 oranında ayrılacak miktar;
(2) Bankanın yabancı para ile ödenmesi gereken borçları için, "Para Değeri Düşme Karşılığı" olarak Banka nominal sermayesinin %20 'sini geçmemek üzere, Bankanın yıllık gayrisafi kârından %5 oranında ayrılacak miktar.

Tahvil çıkarma suretiyle borçlanma

16. Banka, Devlet kefaleti altında ödenmiş sermayesi ile sınırlı olmaksızın, tahvil çıkarmak suretiyle borçlanabilir. Tahvil çıkarma koşul ve esasları Bakanlar kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle belirlenir.

İç ve Dış Mali Kurumlardan borçlanma

17. Banka, yürürlükteki yasalar çerçevesinde, Devletin kefaleti ile yurt içi ve yurt dışı mali kurumlardan kredi alabilir.

Finansman planı

18. Banka, kaynaklarının kullanım yerlerini belli etmek üzere her yıl bir finansman plânı hazırlar.

Banka tarafından finanse edilecek projeler

19. (1) Banka, uygun gördüğü yatırım projelerini, proje bedelinin en fazla %50'sine kadar finanse edebilir.
(2) Bankadan yatırım kredisi istenebilmesi için, projelerin sağlam bilgilerine dayanılarak ekonomik, teknik ve mali yönden eksiksiz hazırlanması koşuldur.
(3) Projelerin Bankaca finanse edilebilmesi için, bunların Bankaca yapılan değerlendirme sonucunda rantabl bulunmaları ve borçlarını projenin niteliğine göre Bankaca saptanacak sürelerde geri ödeyebilmeleri gerekir. Ayrıca teşebbüslerin mali durumunun, taahhütlerini zamanında yerine getirmeye uygun bulunması koşuldur.

Projenin incelenmesi

20. (1) Bankaca finanse edilmesi istenilen yatırım projeleri bütünüyle Banka tarafından incelenir.
(2) Teşebbüsler, projelerde yer alan bilgilerin dayanaklarını Bankaya bildirmek veya ibraz etmek ve Bankanın gerekli gördüğü her türlü bilgi ve belgeyi Bankaya vermek zorundadırlar.

Kredi sözleşmesi

21. Banka tarafından kabul edilen projelere açılacak krediler için bir sözleşme düzenlenir.

Yatırımların takibi ve kontrolü

22. (1) Banka, projedeki gelişmeleri ve bunun programa göre yürütülüp yürütülmediğini takip ve kontrol etmekle görevlidir. Kredi sözleşmesine aykırı durumlar saptandığı takdirde, gerekirse ödemeler durdurulabilir.
(2) Projelerin takip ve kontrol görevi, açılan veya kefalet edilen kredilere ilişkin taksitlerin tamamı ödeninceye kadar devam eder.

İşletme kredisi

23. Banka, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak Tüzükte belirlenecek esas, kural ve koşullara bağlı olmak üzere, teşebbüslerin finansman ihtiyacının en fazla %50 (Yüzde elli'sine kadar işletme kredisi verebilir.

BEŞİNCİ KISIM
Teşkilât ve Organlar

Teşkilât ve organlar

24. Bankanın teşkilâtı aşağıdaki şekildedir.
(1) Genel Kurul;
(2) Yönetim Kurulu;
(3) Denetleme Kurulu;
(4) Genel Müdür;
(5) Genel Müdür yardımcısı;
(6) Merkez ve Merkez Şube İdari Teşkilatı.

Genel Kurul

25. (1) Bankanın pay sahibi defterinde yazılı bulunan hissedarlar, Bankanın Genel Kurulunu oluştururlar.
(2) Banka Genel Kurulu yılda en az bir kez toplanır.

Genel Kurulun görev ve yetkileri

26. Genel Kurulun yetki ve görevleri şunlardır:
(1) Bankanın yıllık faaliyet raporu ile Denetleme Kurulu raporunu incelemek;
(2) Sermayenin artırılmasına karar vermek;

(3) Bankanın tasfiyesi konusunda karar vermek;
ve
(4) Yönetim Kurulu, üyeleri ile Denetleme Kurulu üyelerini atamak.

Yönetim Kurulu

27. (1) Yönetim Kurulu, Bankanın karar organı olup, Bankanın bütün işlemlerini sürekli olarak izleyerek gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.
(2) Yönetim Kurulu, Genel Müdür Başkanlığında, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı ve banka bünyesi dışından atanacak üç üyeden oluşur.
(3) Banka dışından atanacak üyelerden:
(A) "(A)" hisselerini temsilen bir üye;
(B) "(B)" hisselerini temsilen bir üye; ve
(C) "(C)" ile "(D)" hisselerini temsilen bir üye,
Yönetim Kurulunda temsil edilirler.

Genel Müdür
Fasıl 113
28/1974
7/1977
30/1983
28/1987
65/1989
56/1991

28. (1) Banka, bu Yasa ve Şirketler Yasası Kuralları ile Yönetim Kurulu kararları çerçevesinde Genel Müdür tarafından yönetilir.
(2) Bankayı idari ve yargı mercileri nezdinde ve üçüncü kişilere karşı Genel Müdür temsil eder.
(3) Genel Müdür, Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar kuruluna üç yıllık bir süre için atanır. Bu süre sonunda yeniden atanması mümkün olup, süre bitiminden önce aynı yöntemle görevden alınabilir.
(4) Genel Müdür atanabilmek için uygun konularda yüksek öğrenim görmüş ve ekonomi, maliye ve/veya bankacılık konularında en az on yıl hizmet etmiş olmak gerekir.

Genel Müdür Yardımcısı

29. (1) Genel Müdür Yardımcısı, Genel Müdüre yardımcı olmak üzere Yönetim Kurulunun önerisi ve Bakanlığın onayı ile üç yıllık bir süre için atanır.
(2) Genel Müdür Yardımcısında Genel Müdürde aranan niteliklerin bulunması koşuldur.

Denetleme Kurulu

30. (1) Denetleme Kurulu iki üyeden oluşur ve aşağıdaki şekilde seçilir:
(A) "(A)" sınıfı hisselerini temsilen bir üye;
(B) "(B), "(C)" ve "(D)" hisselerini temsilen bir üye.
(2) Denetleme Kurulu üyeleri üç yıllık bir süre için seçilir ve ücretleri Genel Kurulca saptanır.
(3) Denetleme Kurulu üyeliğine seçileceklerin, Şirketler Yasası'nın 155'inci maddesinde belirtilen nitelikleri taşıması gerekir.

Fasıl 113
28/1974
7/1977
30/1983
28/1987
65/1989
56/1991

Kadro ve personel rejimi

31. (1) Merkezde ve Merkez Şubede görev alacak Banka Personelinin kadro, maaş/ücret ve özlük hakları Yasa ile düzenlenir.

(2) Banka, gerekli gördüğü hallerde, Yönetim Kurulu Kararı ile, Proje incelenmesi, değerlendirilmesi, takip edilmesi ve uygulanması ile ilgili işlerde Sözleşmeli Personel çalıştırabilir. Sözleşmeli Personelin maaş ve özlük hakları sözleşmede belirtilir.

ALTINCI KISIM
Mali Kurallar

Hesap dönemi ve Bütçe

32. (1) Bankanın hesap dönemi takvim yılıdır.
(2) (A) Her hesap dönemi için bir bütçe düzenlenir.
(B) Bütçeler, her hesap dönemi için belirli hedefler esas alınarak ve banka işletmeciliği prensiplerine uygun olarak hazırlanır.
(C) Bütçe, Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca onaylanır.

Bilânço ve Kâr/zarar hesabı

33. Banka, Denetleme Kurulu Raporu ile birlikte yıllık bilânço, kâr/zarar hesabı ve faaliyet raporunu en geç üç ay içinde Genel Kurula sunar.

Bankanın Tasfiyesi
Fasıl 113
28/1974
7/1977
30/1983
28/1987
65/1989
56/1991

34. Banka, Genel Kurulca tasfiyesine karar verilmesi halinde, Şirketler Yasasının ilgili kurallarına uygun olarak tasfiye edilir.

Vergi Resmi ve Harçtan muafiyet
19/1963
29/1970
12/1972
2/1973
17/1973
37/1977
27/1980
12/1987
42/1987
25/1991

35. Banka:
(1) Bankacılık işlemleri dolayısıyla elde ettiği kârlar için Kurumlar Versidinden;
(2) Pul Yasası uyarınca ödenmesi gerekli pul vergisinden;
(3) Banka amaçlarında kullanılmak üzere ithal edilecek araç, gereç ve malzemeler her türlü vergi, resim harç ve fondan;
muaftır.

Kârın dağıtımı
Fasıl 113
28/1974
7/1972
30/1983
28/1987
65/1989
56/1991

36. Bu Yasa ve Şirketler Yasası uyarınca ayrılması gereken karşılıklar düşüldükten sonra kalan kâr, ödenmiş hisse senetlerinin nominal değeri dikkate alınarak hissedarlara dağıtılır.

YEDİNCİ KISIM
Geçici Kurallar

Geçici Madde Sözleşmeli olarak personel istihdamı

1. Bu Yasa'nın 31'inci maddesinin (1)'inci fıkrasında öngörülen kurallarla ilgili yasal düzenleme yapılıncaya kadar; bu Yasada öngörülen fonksiyonlarının yürütülebilmesi amacıyla Yönetim Kurulu Sözleşmeli olarak on kişiyi aşmama koşulu ile personel istihdam edebilir.

SEKİZİNCİ KISIM
Son Kurallar

Tüzük yapma yetkisi

37. Bakanlar Kurulu aşağıdaki konularda Tüzük yapma yetkisine sahiptir:

(1) Bankanın vereceği kredilerin;
- (A) Sektör ve sahaları;
- (B) Kredinin veriliş şekli;
- (C) Kredinin azami miktarı;
- (Ç) Ödeme süreleri;
- (D) Uygulanacak faiz;
- (E) Alınacak teminatlar.

(2) Tahvil çıkarma koşul ve esasları;

(3) Bu yasanın 13'üncü maddesinin (3)'üncü fıkrası uyarınca öngörülen işlemler;

(4) Bu Yasanın 18'inci maddesi uyarınca öngörülen işlemler.

Yürütme yetkisi

38. Bu Yasayı Bakanlar Kurulu adına Maliye İşleri ile görevli Bakan yürütür.

Yürütlüğe Giriş

39. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

R.G. 97 30.11.1982
R.G. 59 1.6. 1987
R.G. 74 17.7 1992

PARA VE KAMBİYO İŞLERİ YASASI

Sayı: 38/1982
(22/1987 ve 46/1992 sayılı Yasalarla değiştirilmiş şekliyle)

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki yasayı yapar:

Kısa İsim

1. Bu Yasa, Para ve Kambiyo İşleri Yasası olarak isimlendirilir.

1. KISIM
USUL VE MÜŞTEREK KURALLAR

Tefsir

2. Bu Yasada metin başka türlü gerektirmedikçe:

"Arbitraj İşlemi" dövizlerin gerekli olduğu hallerde diğer dövizlerle değiştirilmesi ile ilgili işlemleri anlatır.

"Bakanlık" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Maliye İşleri ile ilgili Bakanlığını anlatır.

"Bölge", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde kalan bölgeyi anlatır.

"Devlet", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini anlatır.

"Döviz", Madeni ve kâğıt para şeklindeki bütün yabancı ülke paralarını anlatır.

"Efektif Döviz", Maliye işleriyle ilgili Bakanlıkça alım satımı yapılmak üzere tesbit ve asgari alış ve azami satış fiyatları ilân edilen kâğıt para ve/veya banknot şeklinde yabancı ülke paralarını anlatır.

"Getirilmesi zorunlu döviz", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden yapılan her türlü ihracat, görünmeyen muameleler ve bu Yasa ve bu Yasa altında çıkarılacak Tüzükler ve Dış Ticaret mevzuatında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine getirilmesi öngörülen dövizleri anlatır.

"Kambiyo", dövizle ödemeyi sağlayan her türlü hesap, belge, vasıta ve işlemleri anlatır.

"Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti içinde mukim şahıslar" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti içinde ikametgâh sahibi kişileri anlatır. İkametgâhın tayininde tereddüt edildiğinde ilgili yasa kurallarına göre karar verilir. Ancak, geçici görev, seyahat, tahsil, staj, çalışma ve buna benzer sebeplerle dışarıya gitmiş olanlar, aksi sabit olmadıkça bölgede mukim sayılırlar.

"Kıymet", kıymetli taşları, her türlü dövizi, menkul kıymetleri, kıymetli madenleri ve kıymetli eşyayı anlatır.

"Kıymetli Eşya", kıymetli madenler veya kıymetli taşlardan mamul veya bunları muhtevi zati eşyalar ile şahsi ziynet eşyalarını anlatır.

"Kıymetli Maden", külçe, toz, çubuk, levha, madeni para ve diğer özel eşyalar ile ziynet eşyaları dışında, altın ve platini anlatır".

"Kıymetli taşlar", elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, safir, ve zebercet'i anlatır".

"Menkul kıymetler", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti veya yabancı ülkelerde ısdar edilmiş hisse senetleri, tahviller, kurucu ve intifa hisseleri, kupon, fiş ve bu kıymetlere bağlı diğer haklar ile bu hakları temsil eden bütün belgeleri anlatır.

"Yabancı Turist", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dışında ikamet edip, gezmek veya iş maksadı ile bölgeye gelen kişileri anlatır.

"Yetkili Bankalar", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan ve ithalât, ihracat işlemleri yapmaya, döviz almaya, döviz bulundurmaya, döviz satmaya, döviz satışına mesnet teşkil eden turistlere mahsus döviz alım bordroları ve/veya makbuz tanzim etmeye Maliye işleri ile ilgili Bakanlıkça yetkili kılınan bankaları anlatır.

"Yetkili Merci", konu ile ilgili yetkili Bakanlığı anlatır.

"Yetkili Müesseseler", bu Yasa kuralları uyarınca Döviz alıp satmaya ve bulundurmaya yetkili kılınan müesseseleri anlatır.

"Yolcu", muntazam ve muteber pasaport veya pasaport yerine geçen belgeler hamili olan ve/veya diğer şekillerle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine girmek veya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden çıkmak üzere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetince tesbit edilen hava, kara ve deniz giriş ve çıkış limanlarına gelen kişileri anlatır. Ancak, hava, kara ve deniz vasıtalarında görevli personel bu kapsam dışındadır.

Döviz Tasarruf ve İdaresi

3. (1) Döviz kurlarının saptanması, dövizlerin tasarruf ve idaresi döviz ihracı döviz alım ve satımları, döviz kredisi temini, döviz birikiminin sağlanması döviz tahsis ve kullanım şekilleri Bakanlar Kurulunca çıkarılacak Tüzüklerle düzenlenir.

(2) İthalât, İhracat ve tüm kambiyo işlemlerini yapmaya ve döviz pozisyonu bulundurmaya yetkili kılınacak bankalar, Bakanlığın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile saptanır.

Döviz işlemleri

4. (1) Belirli bir limit dahilinde ve/veya limitsiz döviz pozisyonu tutmalarına müsaade edilen bankalar, pozisyonlarındaki dövizleri mevzuat gereğince ve Bakanlık tebliğ, genelge ve direktifleri altında bölgede mukim kişilerin ticari ve gayri ticari her türlü ödemelerinde kullanabilecekleri gibi, muhabirleri nezdindeki hesaplarında da tutabilirler.

Limit dahilinde döviz pozisyonu tutmaya yetkili kılınacak bankalar, limitleri üzerindeki döviz mevcutlarını Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına devretmek zorundadırlar. Yapacakları döviz ödemeleri için mevcutları uygun olmadığı takdirde, gerekli dövizi Kuzey Kırbıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasından veya döviz pozisyonu tutan diğer bankalardan sağlayabilirler.

(2) Döviz pozisyonu tutma yetkisi bulunmayan bankalar, satın aldıkları dövizlerin günlük ihtiyaçları dışındaki kısmını en geç hafta sonu itibariyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına devretmek zorundadırlar.

Ticari ve gayri ticari her türlü ödemeler için ihtiyaç duyacakları dövizleri ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasından veya döviz pozisyonu tutan diğer bankalardan sağlayabilirler.

(3) Yetkili bankalar, ödemeleri için gerekli olduğu takdirde arbitraj işlemleri yapabilirler.

Yetkili Banka ve müesseselerin döviz alım ve satım işlemleri

5. Yetkili banka ve müesseseler, Bakanlıkça saptanacak dövizleri sınırsız olarak satın alabilirler. Bu şekilde satın alınan dövizler için düzenlenecek makbuz, döviz satanlara verilir.

Döviz alım ve satım işleri yapmaya yetkili kılınacak müesseselerin izin alma ve çalışma usul ve esasları Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle belirlenir.

Kullanılacak döviz cinsleri

6. İhracat ve görünmeyen muameleler karşılığı getirilecek dövizler ithalât bedellerinin ve görünmeyen muamelelerin ödenmesinde kullanılacak dövizlerin cinsleri, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle saptanır

Döviz alış ve satış fiyatları

7. Döviz alış ve satışlarında uygulanacak fiyatlar, Bakanlık veya Bakanlığın görevlendireceği kuruluş veya kuruluşlar tarafından saptanır ve ilân edilir. Döviz alış ve satış fiyatlarının saptanmasına ve ilânına ilişkin esaslar Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle düzenlenir.

Döviz ithali

8. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine döviz ithali serbest olup hiçbir kayda tabi tutulamaz ve kaynağı araştırılamaz.

(2) Yabancı turistler yurda girişleri sırasında pasaportlarına kaydettirdikleri dövizlerden harcamadıklarını yurt dışına çıkarabilirler.

Döviz ihracı

9. Bakanlıktan önceden izin almadan hiçbir kimse ve/veya müessese, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti liman ve hudutlarından döviz çıkaramaz ve/veya liman ve hudutlarda tasarrufunda döviz bulunduramaz ve/veya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hudutları haricine döviz aktarmasında bulunamaz.

Döviz hesapları

10. Yetkili Bankalar, getirilmesi zorunlu döviz dışında kalan dövizler karşılığında döviz hesapları açabilirler. Bu hesapların açılış ve işleyişine ilişkin esaslar Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle saptanır.

Yetkili banka ve müesseselerin uyacakları yöntemler

11. Yetkili Banka ve müesseseler, aldıkları ve sattıkları dövizler için düzenleyecekleri makbuzların bir nüshasını döviz alan ve satanlara verirler.

Yetkili banka ve müesseseler, aldıkları ve sattıkları dövizler ile döviz pozisyonlarındaki mevcutlarını aylık beyannamelerle doğrudan veya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası aracılığıyle Bakanlığa bildirirler.

Menkul kıymetlerin ısdarı bölgeye ithali ve ihracı

12. Menkul kıymetlerin ısdarı, bölgeye ithali ve ihracı Bakanlığın iznine bağlıdır. Menkul kıymetlerin ısdarı, bölgeye ithali ve ihracı ile ilgili izin şartları Bakanlık tarafından saptanır ve müracaatçıya bildirilir. Bölgede satışı yapılmış yabancı menkul kıymetlerin ve kuponların tahsilât bedelleri yetkili banka kanalıyla getirilmesi kaydıyla ihraç edilebilir.

Zati ziynet eşyalarının ithali

13. Yolcu beraberinde kıymetli madenlerden mamul zati ziynet eşyalarının bölgeye getirilmesi, gümrük mevzuatının müsaadesi nisbetinde serbesttir.

Kıymetli maden ve kıymetli madenlerden mamul eşyanın ithali ve ihracı

14. Kıymetli maden ve kıymetli madenlerden mamul eşyanın yolcu beraberindeki kişisel ziynet eşyası hariç, her ne suretle olursa olsun ithali ve ihracı Bakanlığın önceden iznine bağlıdır. Bu konudaki esaslar Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça saptanır.

Yabancı turist ve yolcuların zati eşyalarının ithal ve ihracı

15. Yabancı turist ve yolcular ile bölgede mukim kişiler, kendilerinin ve ailelerinin zati eşyaları ile teamüle uygun ve makul ölçüde hediye olarak getirdikleri eşyaları herhangi bir izne bağlı olmadan serbestçe ithal edebilirler.

Yabancı turist ve yolcular beraberlerinde getirdikleri eşyaları ve bedelini döviz bozdurmak suretiyle ödeyerek bölgede satın aldıkları ve ihracat iznine bağlı olmayan eşyaları, herhangi bir izin gerekmeksizin beraberlerinde veya diğer vasıtalarla çıkarabilirler.

Sürelerin hesaplanması

16. Süreler, işlemin yapıldığı günü izleyen ilk iş gününden itibaren başlamak üzere hesaplanır. Sürenin bitimi tatil gününe rastladığı takdirde, tatili izleyen ilk iş günü akşamı sona erer.

II. KISIM

İHRACAT

İhracat işlemleri ile ilgili yöntemler

17. (1) Bakanlar Kurulu çıkaracağı bir Tüzükle ihracı yapılan mal ve hizmet karşılığı dövizlerin en çok %60 (yüzde altmış)'ının ülkeye getirilmesini zorunlu tutabilir. İhracatçılar, Bakanlar Kurulunca ülkeye getirilmesi zorunlu tutulacak mal ve hizmet karşılığı dövizleri bu Yasanın 18'inci maddesindeki süreler saklı kalmak koşuluyla en çok altı ay içerisinde ülkeye getirmekle yükümlüdürler. Getirilmekle yükümlü bulunulan mal ve hizmet karşılığı dövizler, Devletin emrinde olup, kullanımı Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle belirlenir.

Gümrük idareleri, ihraç malının lisans, tescil veya konsinye belgesinde yazılı mal, cins ve miktarları ile uygunluğunu kontrol ettikten sonra ihracına izin verirler.

İhracat yöntemleri, dövizlerin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine intikaline dair taahhütnameler, ihraç lisans/tescil beyannameleri, ihraç talepname, sevk belgeleri ve ihracata aracılık yapan bankaya ve Gümrük İdarelerine tevdi edilecek belgeler ve ihracatla ilgili işlemlere ilişkin yöntemler çıkarılacak tüzükle düzenlenir.

(2) Yetkili bankalar, Gümrük İdaresinden ve acenteden gelen vesikalarla ihracatçının tevdi ettiği ihraç malına ait belgeleri, mal bedelinin ödenmesi mukabilinde teslim edilmek üzere muhabirlerine gönderirler.

İhracat bedelinin peşin olarak gönderilmiş olması halinde, sevkiyat tutarı peşin dövizlerden mahsup edilir.

Yetkili bankalar, ihracat bedellerinin tahsilini takip ve temin etmekle yükümlüdürler. Süresinde kapatılmayan hesaplar Bakanlığa bildirilir.

Yapılan ihracatta zuhur edecek vezin noksanlığı kalite farkı gözetme ücreti, ekspertiz ücreti ve munipulasyon masrafı, muhabir banka masraf ve komisyonu gibi ticari teamüllere uygun bedeller, bunların belgelendirilmesi halinde, mal bedellerinden düşülür veya transfer edilir.

Özelliği olan ihracat

18. (1) Konsinye olarak yapılan ihracatta malların fiili ihraç tarihinden başlayarak en geç altı ay içinde satışının yapılması ve satış tarihinden başlayarak en geç bir ay içinde ihracat bedeli dövizlerin getirilerek yetkili bankalara satılması zorunludur. Gümrük idarelerince ihracata izin verilirken yukarıda belirtilen koşulların yerine getirileceği konusunda Bakanlıkça çıkarılacak ve Resmi Gazete'de ilan edilecek taahhütnamelere uygun olarak işlem yapılır.

(2) Alivre satışlardan mal bedellerinin tahsili 17. madde kurallarına bağlıdır.

(3) Ticari amaçlarla kitap, gazete, mecmua, pul ve filim ihracına, ihraç tarihinden başlayarak altı ay içinde mal bedellerinin getirileceğine ilişkin Bakanlıkça çıkarılacak ve Resmi Gazete'de ilân edilecek taahhütnameler çerçevesinde Gümrük İdaresince izin verilir.

(4) Bu maddede öngörülen süreler gerekli görüldüğü takdirde Bakanlıkça kısaltılabilir.

Alınan taahhütnameler ihracatçının göstereceği yetkili bankaya gönderilir.

Mucbir nedenler

19. İhracat bedellerinin getirilmesine ait süreler, mucbir nedenlerin varlığı ve yasal süre dolmazdan önce başvurulmasi durumunda Bakanlikça bir yıla kadar uzatılabilir. Mucbir nedenlerin ne olduğu Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle ayrıntılı olarak düzenlenir.

Döviz hesaplarının kapatılması

20. İhracat bedeli dövizlerin süresi içinde getirilip yetkili bankalara bu Yasa ve Bu Yasa altında çıkarılacak tüzüklerde belirlenecek şekillerde satılması ve/veya bankalara yatırılması ve ihracat hesaplarının kapatılması şarttır.

Bedelsiz İhracat

21. (1) Gümrük idarelerince bedelsiz olarak ihracata izin verilecek mallar şunlardır;

(a) Miktarı ticari teamüllere uygun numuneler;

(b) Reklâm eşyası;

(c) Daha önce usulüne uygun olarak ihraç edilmiş malların bedelsiz olarak gönderilmesi ticari örf ve adetlere uygun parçaları ile, garantili olarak ihraç edilen malların garanti süresi içinde yenilenmesi gereken parçaları;

(ç) Teamüle uygun hediyeler;

(d) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kamu ve Özel kuruluşların dışarıdaki temsilciliklerinin kendi gereksinimlerinde kullanılmak üzere gönderecekleri eşya;

(e) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde çalışan yabancıların memleketlerine gönderecekleri ticari nitelikte olmayan eşya;

(f) Sergi ve fuarlara katılacakların alacakları izinde belirlenen eşya;

(2) Yukarıdaki (1). fıkra uyarınca bedelsiz olarak ihracına izin verilecek mallara ilişkin uygulama esasları, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir tüzükle düzenlenir.

Geçici ihracat

22. Geçici ihracat, ilgili mevzuat kurallarına göre yapılır.

Bankaların devre beyannameleri

23. Yetkili bankalar, aracılık ettikleri ihracat ve bu suretle getirilen dövizleri gösterir aylık devreler itibariyle düzenleyecekleri devre beyannamelerini Bakanlığa gönderirler. Bakanlığa gönderilecek devre beyannamelerinin şekli Bakanlıkça Resmi Gazete'de ilân edilir.

Yurda getirilen ihracat bedeli dövizlerin işlemi

24. (1) İhracat bedeli dövizlerin, yasal süresi içinde, yurda getirilmesi zorunludur. Yasal süresi veya ek süreler içinde yurda getirilen dövizler, getirildiği günkü kurlar üzerinden hesaplanmak suretiyle işlem görür. İhracat bedeli dövizin, yasal süresinin sona ermesinden sonra yurda getirilmesi durumunda, yasal sürenin sonuncu günündeki geçerli kur üzerinden hesaplanmak suretiyle işlem görür. Yasal sürenin son günündeki kur ile dövizin bankaya satıldığı günkü kur arasında meydana gelen olumlu fark, ilgililere ödenmeyip Hazine hesaplarına yatırılır.

(2) (A) İhracatçılar ihraç ettikleri mal ve hizmet karşılığı dövizleri yasal süreler ve/veya ek süreler içinde ülkeye getirmek zorundadırlar.

Ancak, Bakanlar kurulunca çıkarılacak Tüzükle belirlenen mücbir nedenlerin varlığı ve bu nedenlerin yetkili mercilerden belgelendirilmesi ve bu belgelerin yabancı dilde olması durumunda, tasdikli Türkçe tercümeleri ile Bakanlığa başvurması durumunda aşağıdaki temsilcilerden oluşan üç kişilik bir komite tarafından incelenir ve bir ay içerisinde karara bağlanır.

(a) Para, Kambiyo ve İnkişaf Sandığı İşleri Dairesinin bir temsilcisi;
(b) Ticaret Dairesinin bir temsilcisi; ve
(c) Teftiş ve İnceleme Kurulu Başkanlığının bir temsilcisi

(B) Oluşturulacak komitenin çalışma şekli ve esasları, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle belirlenir".

III. KISIM

İTHALÂT

İthalâtla ilgili yöntemler

25. İthalâtla ilgili yöntem, ödeme şekil ve süreleri, ithalât çeşit ve şekillerine göre ayrıntılı olarak çıkarılacak tüzükle düzenlenir.

Alınan Taahütnameler ve hesap kapatmaları

26. Yetkili bankalarca alınan taahhütnameler nezdlerinde muhafaza edilir ve ithal müsaadesinin süresi içinde ithalatın fiilen gerçekleştirilmesini müteakip 10 iş günü içerisinde ithalatçı tarafından ithalata ait gümrükçe tasdikli fatura ve gümrük makbuzunun kendilerine ibrazında ithalat hesapları kapatılır. Süresinde kapatılmayan hesaplar, Bakanlığa yetkili bankalarca taahhütname ile birlikte bildirilir.

Bedelsiz İthalat

27. (1) Gümrük idarelerince bedelsiz olarak ithaline izin verilecek mallar şunlardır:

(a) Miktarı ticari teamüllere uygun nümuneler;

(b) Reklâm eşyası;

(c) Daha önce usulüne uygun olarak ithal edilmiş malların bedelsiz olarak gönderilmesi ticari örf ve adetlere uygun parçaları ile, garantili olarak ithal edilen malların garanti süresi içinde yenilenmesi gereken parçaları;

(ç) Teamüle uygun hediyeler;

(d) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki kuruluşlara, münhasıran kendi gereksinimlerinde kullanılmak üzere gönderilen veya getirilen demirbaş ve benzeri eşya;

(e) Dışarıdan gönderilen ticari nitelikte olmayan eşya;

(f) Sergi ve fuarlara katılacakların alacakları izinde belirlenen eşya;

(g) İthalat rejiminin ve gümrük mevzuatının izin verdiği oranda ve belirlenecek koşullara uygun olarak daimi ikâmet için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gelen kişilerin ve yurt dışında çalışanların yurda dönüşlerinde getirecekleri kişisel eşyalar;

(2) Yukarıdaki (1). fıkra uyarınca bedelsiz olarak ithaline izin verilecek mallara ilişkin uygulama esasları Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir tüzükle düzenlenir.

İthalatta uygulanacak kurlar

28. İthalatta, ithalata konu olan malın bedeli, ilgili dövizin satış veya transfer tarihindeki kurlar üzerinden hesaplanmak suretiyle işlem görür. Mal dışındaki diğer hizmetler de ayni işleme bağlı tutulur. Ancak, Gümrük amaçları bakımından ithalat konusu malın kıymeti Gümrük vergisinin ödendiği günkü geçerli döviz satış kuru üzerinden hesaplanır ve işlem görür.

Geçici İthalât

29. Geçici ithalât, ilgili mevzuat kurallarına göre yapılır.

IV. KISIM

GÖRÜNMEYEN MUAMELELER

Görünmeyen muameleler nedeni ile yapılacak döviz tahsis ve transferleri

30. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki gerçek ve tüzel kişilerin, hariçte mukim gerçek ve tüzel kişilerden sağladıkları hizmetler karşılığı tahsis edilecek dövizlerin tahsis ve transferi ile bu hizmetlerin nitelik ve kapsamı, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle düzenlenir.

Hariçte mukim kişilere sağlanan hizmetler karşılığı dövizlerin yurda getirilmesi zorunluluğu

31. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki gerçek ve tüzel kişilerin, Cumhuriyet dahilinde veya haricinde, hariçte mukim kişilere sağladıkları hizmetler karşılığı dövizlerin yurda getirilmesi zorunludur. Bu hizmetlerin nitelik ve kapsamı Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir Tüzükle düzenlenir.

V. KISIM

SERMAYE HAREKETLERİ

Sermaye hareketleri

32. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bölgesinde yatırım yapmak isteyen yabancı müteşebbisler ile ortaklıkların müracaatları bir dilekçe ve yatırımın mahiyeti hakkındaki bilgileri muhtevi proje ve dökümanlarla birlikte konu ile ilgili Bakanlığa yapılır.

Konu ile ilgili Bakanlıkça, Devlet Plânlama Örgütü'nün görüşleri alınarak, yatırım için yapılan müracaatlar tetkik edilirken, ayni sahada yatırım bulunup bulunmadığı, mevcutsa ihtiyacı karşılayıp karşılamadığı, bu yatırımın bölgede sağlayacağı ekonomik fayda göz önünde tutulur ve yatırımın Bakanlıkça saptanacak dövizle yapılması şartıyla gerekli izin verilebilir.

Yıllık plân ve programlarda öngörülen turizm ve ihracata dönük yatırımlar için öncelik tanınır. Böyle bir yatırımın faaliyet sahası içinde tekel ve imtiyaz yaratmasına müsaade edilmez.

Yabancı sermayenin nevi

33. Getirilecek yabancı sermayenin tamamı veya bir kısmı, nakdi veya ayni olabilir. Herhangi bir yatırımda yabancı sermaye hissesi, sermayenin %49'unu geçemez. Özel hallerde bu oranın üstünde yabancı sermaye yatırımına Bakanlar Kurulunca karar verilebilir.

Aynî sermaye olarak yatırım konusu ile ilgili makina ve teçhizat getirilebilir. Bunlardan ayrı olarak lisanslar, patent hakları, alâmeti farika gibi fikri hakların da sermaye olarak getirilmesi mümkündür. Aynî ve fikri hak olarak gelen sermayenin sermaye sahibince ileri sürülen kıymette olup olmadığının yetkili merci tarafından incelenerek tesbiti gerekir.

Yabancı Sermaye Kârlarının havalesi

34. Nakdi, ayni ve fikri hak şeklindeki sermaye sahipleri, fiilen getirilip yatırımın bünyesine giren Sermaye oranlarında kârdan hisse alabilirler.

Yabancı sermaye yatırımlarının faaliyet sahasında elde edilen kârlardan, yatırımın fiilen bünyesine girmiş bulunan sermayeye isabet eden net mikrarların %100'üne kadar olan kısmının dışarıya döviz olarak havalesine Bakanlıkça izin verilebilir.

Yabancı Kıymetlerin tescili

35. Yabancı sermaye olarak getirilecek nakdi, ayni ve fikri hak şeklindeki kıymetlerin Bakanlığa tescil ettirilmesi gereklidir.

Yabancı teşebbüslerin tasfiye işlemleri

36. Müsaade olunan faaliyet sahası dışına çıkılması halinde verilmiş bulunan izin konu ile ilgili Bakanlıkça iptal edilir ve yetkili merci tarafından tesbit edilecek süre içinde tasfiye işlemlerine girişilmesi gerekir. Tasfiye sonuna kadar kâr havaleleri yapılamaz.

Yabancı teşebbüslerin hakları

37. Bölgede yatırım yapan yabancı teşebbüs ve ortaklıklar yerli teşebbüslere tanınan hak ve kolaylıklardan ayni şartlar dahilinde faydalanırlar.

Tasfiye ile ilgili izin

38. Bölgede yatırım yapmış yabancı teşebbüs veya ortaklıkların kısmen veya tamamen tasfiyesi veya hisselerin satış, devir ve havalesi, konu ile ilgili Bakanlığın iznine bağlıdır.

Yabancı teşebbüslerin kayıt ve işlemlerinin tetkiki

39. Bölgede yatırım yapmış yabancı teşebbüs ve ortaklıkların faaliyetleri ile ilgili kayıt ve işlemleri yetkili merci tarafından tetkik edilir.

Döviz hesapları ve Döviz kredileri

40. (1) Bankalarda döviz hesabı açmış gerçek veya tüzel kişilere bankalar, anapara ve faizlerini açılan hesabın döviz cinsinden ödemek zorundadırlar. Ayrıca, Bankalarca döviz olarak açılan krediler veya yapılan istikrazlar faizleriyle birlikte bankaya ayni cins döviz ile ödenir.

(2) Bankalar, döviz kredisinin, krediyi alandan döviz olarak iadesini sağlayacak gerekli teminatı almak zorundadırlar.

Hariçte mukim kişilerin bölgeden taşınmaz mal satın almaları ile ilgili işlemler

41. (1) Bölgede taşınmaz mal satın almak isteyen ve yürürlükteki mevzuat altında herhangi bir engelin bulunmaması kaydıyla, hariçte mukim kişilerin İçişleri ile ilgili Bakanlıktan izin almaları ve taşınmaz mal bedelini döviz olarak getirmeleri ve bu hususların Tapu ve Kadastro dairesince tescilden önce aranması zorunludur.

(2) Hariçte mukim olup olmadığı, satın alacak kişinin Tapu ve Kadastro Dairesi veya Tapu Kadastro Dairesi Müdürü huzurunda imzalayacağı beyanı üzerine belirlenir. Bu fıkra gereğince yanlış beyan veren kişi bir suç işlemiş olur.

(3) Bu madde kapsamına girip de taşınmaz mal satın alacak olan kişilerin malın satış bedeli ile ilgili beyanlarına bakılmaksızın Tapu ve Kadastro Dairesi Müdürlüğü o malın rayiç bedelini tesbit etmekle mükelleftir. Satış bedelinin, tesbit edilen rayiç üzerinden yetkili bankalardan bozdurulduğunun tevsiki zorunludur. Rayiç kıymet Tapu ve Kadastro Dairesi Müdürü tarafından, satış takririnin kabulünden itibaren en geç bir aya kadar takdir edilir ve alıcıya tebliğ edilir. Alıcı, Taşınmaz Mal (Tasarruf, Kayıt ve Kıymet Takdiri) Yasasının 80. maddesine göre itiraz etme hakkına sahiptir.

Fasıl 224
3/1960
7/1978

(4) Bu madde altındaki devir işlemleri için Tapu harçalarının yetkili bankalarda bozdurulduğunun tevsiki zorunludur.

(5) Bu maddede sözü edilen dövizin türü Bakanlıkça saptanır.

Hariçte mukim kişilerin taşınmaz mal satış bedellerinin transferi

42. Hariçte mukim kişilerin fiilen döviz havale etmek suretiyle satın aldıkları taşınmaz malların satışı halinde bedeli, Tapu ve Kadastro dairesince miktarı makul bulunduğu takdirde, Devlete karşı yerine getirilmesi gereken yükümlülükler getirildikten sonra havalesine Bakanlıkça yetki verilebilir.

Bölgede mukim kişilerin hariçte yapacakları ticari ve gayri ticari mahiyetteki faaliyetleri ile ilgili işlemler

43. (1) Bölgede mukim kişilerin, dışarıda yapacakları iş veya ticari bir ortaklığa katılmaları sebebiyle vaki olacak sermaye ve malzeme ihracı talepleri; ve

(2) Bölgede mukim kişilerin yatırım mahiyetinde olmayan dışarıda büro ve acentalık tesisine müteallik talepleri konu ile ilgili Bakanlığa yapılır ve konu ile ilgili Bakanlık bu talepleri, Devlet Plânlama Örgütünün görüşlerini ve ülkeye sağlanacak katkıları dikkate alarak inceler ve bir raporla görüşlerini Bakanlığa bildirir. Bakanlık bu rapor ışığında işlemi sonuçlandırır.

VI. KISIM

CEZAİ KURALLAR

Suç ve cezalar

44. (1) Bu Yasada belirlenen ilke ve sınırlamalara aykırı hareket eden gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişilerin müdürü ve/veya müdürleri ve/veya ortakları ve/veya idarecileri ve/veya fiilde katkısı olan kişiler, bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde, tüzel kişiler 50.000.000.- Türk Lirasını aşmayan para cezasına, diğerleri ise 50.000.000.- Türk Lirasını aşmayan para veya 10 yılı aşmayan hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler. Yetkili mahkeme, bu cezalara ek olarak suça konu teşkil eden kıymetlere ve taşınır mallara el konulmasını da emredebilir. Yetkili mahkeme, konu suçun mal ve/veya hizmet ihracı işlemi olması halinde ülkeye getirilmeyen mal ve/veya hizmet ihraç bedeli dövizin azami bir ay içerisinde ülkeye getirilmesini emredebilir. Mahkeme kararında öngörülen süre içinde mal ve/veya hizmet ihraç bedeli dövizi ülkeye getirmeyen kişi bir suç işlemiş olur ve mahkumiyeti halinde 50.000.000.- Türk Lirasına kadar para veya on yılı aşmayan hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilir.

(2) Her türlü mal, kıymet hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenler veya bankacılık ve uluslararası nakliyat ve sigortacılık işleriyle uğraşanlar veya komisyonculuk yapanlardan bu işlemleriyle ilgili olarak, dışarıda meydana gelen alacaklarını bu Yasada saptanan süreler içinde ülkeye getirmeyenler; kendilerine ait ithalat ve ihracatla diğer işlerinde döviz kaçırmak amacıyla muvazaalı işlemlerde bulunanlar ve bunlara teşebbüs edenler; resmi makamlara ibraz edilen fatura ve belgelerde tahrifat yapmak veya duruma göre düşük veya fazla kıymetli fatura ve belgeler düzenleme veya düzenlettirmek suretiyle ülke dışına kıymet kaçıran veya ülke dışında kıymet bırakan veya bu fiillere teşebbüs eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişilerin müdürü ve/veya müdürleri ve/veya ortakları ve/veya idarecileri ve/veya fiilde katkısı olan kişiler, bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde tüzel kişiler 50.000.000.- Türk Lirasını aşmayan para cezasına, diğerleri ise 50.000.000.- Türk Lirasını aşmayan para veya 10 yılı aşmayan hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler. Yetkili mahkeme, konu suçun mal ve/veya hizmet ihracı işlemi olması halinde ülkeye getirilmeyen mal ve/veya hizmet ihraç bedeli dövizin azami bir ay içerisinde ülkeye getirilmesini emredebilir. Mahkeme kararında öngörülen süre içerisinde mal ve/veya hizmet ihraç bedeli dövizi ülkeye getirmeyen kişi bir suç işlemiş olur ve mahkumiyeti halinde 50.000.000.- Türk Lirasına kadar para veya on yılı aşmayan hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilir.

(3). (1). ve (2). fıkralarda belirtilen suçların tekerrürü halinde verilecek ceza iki katına kadar artırılabilir.

İthali veya ihracı yasaklanmış kıymetleri giriş ve çıkışlarda beyan etmeyenlere

45. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine giren veya çıkan yolcular ve turistler bu Yasa uyarınca Bakanlar Kurulunca çıkarılacak Tüzüklerle ithali veya ihracı yasaklanmış ve/veya izne bağlanmış kıymetlerini giriş ve çıkışlarda beyan etmek zorundadırlar. Bu beyanın alınmasından sonra giren veya çıkan yolcunun üzerinde veya eşyaları arasında beyanına uymayan kıymet bulunur ise suç işlemiş olur ve bulunan kıymet tutarı 500.000.- Türk Lirasından az ise bu kıymetlere Devletçe el konulması ile

uygulanacak yaptırımlar

yetinilir. Giren veya çıkan yolcu veya turistlerin üzerinde bulunan beyanına uymayan kıymet tutarı 500.000.- Türk Lirası ile 1.000.000.- Türk Lirası arasında ise kıymete el konulmasına ilâveten kıymet tutarının iki katına kadar para cezasının üstünde olmayan bir para cezasını suçlunun ödemeyi kabul etmesi üzerine Gümrük Müdürü veya yetkili bir memur cezayı tahsil eder ve konu suç kapatılır. Bildirim dışı kıymet tutarı 1.000.000.- Türk Lirasının üzerinde ise 44. madde kuralları uygulanır.

Para ve Kambiyo İşlerinden Sorumlu Makam, Gümrük İdaresi, Maliye Müfettişleri ve Müfettiş Muavinlerinin yetkileri

46. Yürürlükte bulunan yasalar saklı kalmak koşuluyla, Bakanlıkça Resmi Gazete'de yayınlanmak suretiyle yetkilendirilecek Para ve Kambiyo İşlerinden sorumlu Makam, Gümrük İdaresi, Maliye Müfettişleri ve Müfettiş Muavinleri veya Bakanlık emrinde çalışan herhangi bir kişi, bu Yasaya veya bu Yasaya dayanılarak çıkarılacak tüzüklere aykırı hareket edenler hakkında inceleme ve soruşturma yapmak, her türlü bilgi almak, her türlü belgenin ibrazını istemek ve sonuçlarını Bakanlık kanalıyla yasal işlem için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başsavcılığına intikal ettirmek yetkisini haizdirler.

Bilgi temin etme yetkisi

47. Bakanlık, bu Yasa amaçları bakımından, bu Yasa kapsamına giren kişi, kurum ve kuruluşlardan her türlü bilgi ve belgeyi temin etme yetkisini haizdir.

VII. KISIM

SON KURALLAR

Ödüllendirme

48. Bu Yasaya aykırı fiilleri haber vererek suç kanıtlarının saptanmasında hizmeti görülenlere, hangi hallerde ikramiye verileceği ve verilecek ikramiyenin tutarı ve oranı Bakanlar Kurulu kararı ile saptanır.

Denetim

49. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren yetkili bankalar ile yetkili müesseselerin işlemlerinin bu Yasa ve bu Yasaya dayanılarak çıkarılacak Tüzük kurallarına uygunluğunun denetimi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından yapılır.

(2) Maliye İşleri ile görevli Bakanlık gerekli gördüğü hallerde bu denetimleri görevlendireceği Bakanlık personeli ile de yaptırabilir.

31/1983
13/1984
9/1985
11/1976
25/1983

(3) Denetim sonuçları, bu Yasa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası, Bankalar Yasası ve yürürlükteki yasa gücünde kararnamelerin kuralları çerçevesinde işleme bağlı tutulur.

Yürürlükten kaldırma

50. Bu Değişiklik Yasasının yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak;

(1) Döviz Kontrol Yasası,

Fasıl 199
A.E. 11
20.10.1974
A.E.12 4.10.
1974

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Para, Kambiyo ve Dış Ticaret İşleri hakkında Geçici Kararname,

(3) Para ve Kambiyo İşleri Yönetmeliği; ve

(4) Yukarıda belirtilen Kararname ve Yönetmelik uyarınca çıkarılan karar ve Tebliğler, yürürlükten kaldırılır.

Tüzüklerin Yapılması

51. (1) Bu Yasa kurallarının ve amaçlarının daha iyi bir şekilde düzenlenmesini ve uygulanmasını sağlamak amacıyla Bakanlar Kurulu tüzük yapma yetkisine haizdir.

(2) Bu Yasada yapılması öngörülen tüzükler, bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç üç ay içinde yapılır.

Yürütme Yetkisi

52. Bu Yasayı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu adına Maliye işleri ile ilgili Bakanlık yürütür.

Geçici Madde

1. Bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce ihracı yapılmış mal ve hizmet bedeli dövizlerden, dövizi getirme mecburiyeti bakımından, Esas Yasa ile öngörülen koşulları yerine getiren ve süreleri doldurmamış bulunan ve bu süreleri bu yasanın yürürlüğe girdiği tarihten sonra tamamlayacak olan mal ve hizmet ihracat bedeli dövizler, ihraç tarihinden başlayarak hesaplanmak üzere, Değişiklik Yasası ile değiştirilmiş olan Esas Yasanın değiştirilmemiş biçimindeki 18. maddesinde öngörülen süreler içinde (ek süreler hariç) ülkeye getirilmesi halinde, ihracat işlemleri dövizlerini ülkeye getirdikleri günkü kurlar üzerinden hesaplanarak kapatılır. Bu şekilde veya bu madde kapsamında dövizler görülmediği takdirde, Esas Yasa kuralları uygulanır.

Geçici Madde 46/1992 Bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce ihracat bedeli dövizlerin durumu

1. Bu Yasa yürürlüğe girdiği tarihten önce ihracı yapılmış mal ve hizmet bedeli dövizleri ülkeye getirmeyen kişi, kurum ve kuruluşlar, Bakanlar Kurulunca yapılacak Tüzükle belirlenen mücbir nedenlerin varlığını belgelendirmeleri ve belgelerin yabancı dilde olması durumunda, tasdikli Türkçe tercümeleri ile bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak altı ay içerisinde Bakanlığa yazılı başvurmaları ve istenilen belgeleri sunmaları durumunda, başvuruları bu Yasanın 6'ıncı maddesi ile Esas Yasaya eklenen yeni 24'üncü madde uyarınca oluşturulan komite tarafından incelenir ve karara bağlanır.

Yürürlüğe Giriş

53. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

R.G. 66 26.6.1987
R.G. 74 17.7.1992

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI YASASI

Sayı: 35/1987
(44/1992 sayılı yasa ile değiştirilmiş şekliyle)

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim

1. Bu Yasa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası olarak isimlendirilir.

Tanımlar

2. Bu Yasada metin başka türlü gerektirmedikçe:

"[redacted]", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu anlatır.

"[redacted]" Maliye işleri ile görevli bakanı anlatır.

"[redacted]", Maliye işleri ile görevli Bakanlığı anlatır.

"[redacted]", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasını anlatır.

11/1976
25/1983
26/1987

"[redacted]", Bankalar Yasası kuralları çerçevesinde faaliyet gösteren bankaları anlatır.

"[redacted]", Banka Başkanını anlatır.

"[redacted]", Banka başkan yardımcılarından her birini anlatır.

[redacted] Başkan ve Başkan Yardımcıları dışında Yönetim Kurulunun üyelerini anlatır.

[redacted]", Bu Yasanın 10. maddesi uyarınca oluşturulan Yönetim Kurulunu anlatır.

Kuruluş ve Ünvan

3. Bu Yasada belirlenen yetki ve görevleri haiz olmak üzere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası ünvanı altında kamu tüzel kişiliğini haiz bir Banka kurulmuştur.

Amaç

4. Bankanın amacı, kalkınma plânları ve yıllık programlara uygun olarak, ekonomik gelişmeye yardımcı olacak biçimde para-kredi politikalarını uygulamak ve bankacılık sistemini düzenlemektir.

Bankanın Yetki ve Görevleri

5. (1) Bankanın görevleri şunlardır:

(A) Bu yasanın 4. maddesinde belirtilen esas amacın gerçekleşmesi, Cumhuriyetin para ve bankacılık sisteminin düzenlenmesi ve denetimi için gerekli tüm işlemleri yapmak;

(B) Ekonomik koşulları gözönünde bulundurarak Merkez Bankaları tarafından yapılması gerekli olan işlemleri yerine getirmek; ve

(C) [redacted]

(2) (1). fıkra kurallarının genelliği saklı kalmak koşuluyla Bankanın yetkileri şunlardır:

(A) Para ve kredi hacmini düzenlemek;

(B) Cumhuriyetin uluslararası ihtiyatlarını düzenleyip yönetmek;

(C) Para ve kredi politikası konusunda Bakanlar Kurulunca incelenmesi istenecek hususlar hakkında görüşlerini bildirmek suretiyle Devletin mali ve ekonomik danışmanlığını yapmak;

(Ç) Uluslararası mali ve ekonomik ilişkilerde Devletin mali ajanlığını yapmak; ve

(D) Devletin bankacılığını yapmak ve arzu eden bankaların da bankacılığını yapmak ve mali acentesi olmak.

Merkez ve Acenteler

6. (1) Bankanın Merkezi ve merkez şubesi Lefkoşa'dadır.

(2) Banka yabancı ülkelerde muhabir veya acente tayin edebilir veya bu gibi tayini iptal edebilir.

Üyelik ve İştirakler

7. Banka, Merkez Bankalarının katıldığı uluslararası mali ekonomik ve mesleki kuruluşlara üye olabilir, hissedar olarak katılabilir.

Sermaye

8. (1) Bankanın nominal sermayesi iki milyar Türk Lirası olup tamamı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine aittir. Bu sermaye, Banka Yönetim Kurulunun önerisi ve Bakanlar Kurulu Kararıyla artırılabilir.

(2) Banka Sermayesinin kaynakları şunlardır:

(A) [redacted] Türk Lirası ödenmiş sermaye

(B) Nominal sermaye miktarına ulaşıncaya kadar;

(a) Bankanın yıllık kârı; ve

(b) Gerekirse her yıl bütçedenyapılacak ödemeler.

Teşkilât ve Organlar

9. Bankanın organları şunlardır:

(1) Yönetim Kurulu;

(2) Başkan;

(3) Başkan Yardımcıları;

(4) Merkez ve Merkez Şube İdari Teşkilâtı.

Yönetim Kurulunun Oluşumu

10. (1) Yönetim Kurulu, bu Yasa gereğince atanacak olan bir Başkan, iki Başkan Yardımcısı ve dört üyeden oluşur.

(2) Bakanlığın yetkili kılacağı bir temsilci, Yönetim Kurulu toplantılarına katılmaya ve herhangi bir hususun gündeme alınmasını önermeye, oy hakkı olmaksızın müzakerelere katılıp görüş belirtmeye yetkilidir.

Yönetim Kurulunun Yetki ve Görevleri

11. Banka Yönetim Kurulunun yetki ve görevleri şunlardır:

(1) Bankanın kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz oranları ile ücret ve komisyonları saptamak;

(2) Banka plâsmanları üzerinde tür ve miktar bakımından düzenleyici önlemleri almak ve genel kredi hacmi ile genel kredi hacmi içinde kredi türlerinin sektörler ve konular itibarıyle dağılımını ayarlamak.

(3) Bankaca açılacak kredilerin esas ve koşulları ile reeskont ve avans limitlerini saptamak;

(4) Yasal karşılıklara ilişkin 24. maddede belirtilen hususları saptamak;

(5) Faiz oranlarına ilişkin 25. maddede belirtilen hususları saptamak;

(6) Özel sektöre mensup kuruluşlarca satışa çıkarılacak tahvillerin miktar, faiz ve satış koşullarını saptamak;

(7) Bankanın bilânço, kâr ve zarar hesabını inceleyip karara bağlamak;

(8) Bankanın idare, teşkilât ve hizmetlerine ilişkin tüzükleri hazırlamak;

(9) Banka ihtiyacı için taşınmaz mal satın almak veya kiralamak ve Bankanın sahip olduğu taşınmaz malları gerektiğinde satmak;

(10) Kabuledilen hadler üstündeki tutarlara ve kıymetlere ilişkin sulh ve terkin konularında karar vermek;

(11) Bankanın yıllık bütçesini ve faaliyet raporunu onaylamak;

(12) Banka personelini atamak ve bankayı yükümlülük altına sokacak personelin imza yetkilerini belirlemek;

(13) Bankaca yapılabilecek diğer bankacılık işlemlerini ve hizmetleri saptamak;

(14) Başkan tarafından tetkik ve onaya sunulacak hususlar hakkında karar almak;

(15) Kredi kartlarının isdar ve kabulüne ilişkin esas ve koşulları belirlemek;

(16) Bankaların denetimi hususunda gerekli önlemleri almak ve bakanlıkça alınması gereken önlemler hakkında önerilerde bulunmak.

Yönetim Kurulu Toplantıları

12. (1) Yönetim Kurulu, Başkan veya Başkanın geçici yokluğunda veya geçici olarak görevini yapamaması halinde, Başkana vekâlet etmekle görevlendirilen Başkan Yardımcısı tarafından toplantıya çağrılır.

(2) Yönetim Kurulu toplantıları ayda en az bir defa olmak üzere işlerin yürütülmesinin gerektirdiği sayıda yapılır.

(3) Yönetim Kurulu toplantılarının gündemi, Başkan veya Başkanın geçici yokluğunda veya geçici olarak görevini yapamaması halinde, Başkana vekalet etmekle görevlendirilen Başkan yardımcısı tarafından belirlenir.

Ancak, diğer üyelerin gündem dışı görüşülmesini istedikleri hususlar da aynı toplantıda gündeme alınır ve görüşülür. Aksi takdirde bir sonraki toplantı gündemine alınmasına karar verilir.

(4) Yönetim Kurulu, en az dört üyenin katılmasıyla toplanır ve toplantıya katılan üyelerin çoğunluğu ile karar alır. Oyların eşitliği halinde toplantıya başkanlık eden kişinin katıldığı tarafın önerisi kabul edilmiş sayılır.

(5) Yönetim Kurulunun hiçbir eylem veya işlemi, Yönetim Kurulu üyelerinden herhangi birinin yokluğu nedeniyle geçersiz sayılmaz.

(6) Başkan, Başkan Yardımcıları, Üyeler ve Bakanlık temsilcisi, kendileriyle akrabalık bağı olan kişilere (eş, evlât, ana, baba, kardeş, torun ve eşinin aynı derecedeki kan ve sıhri hısımlarına) ilişkin konularda Yönetim Kurulu toplantılarına katılamazlar.

(7) Yönetim Kurulunun tüm kararları tutanağa geçirilir ve toplantıya katılanlar tarafından imzalanır. Yönetim Kurulu aksine karar almadıkça bu tutanaklar gizlidir.

Başkanın Atanması, Görev Süresi ve Nitelikleri

13. (1) Başkan, Başbakan tarafından Bakanlar Kurulunun onayıyla beş yıl için atanır. Bu süre sonunda yeniden atanması mümkündür.

(2) Başkan olarak atanacak kişinin yüksek öğrenim görmüş olması ve bankacılık, ekonomi, maliye ve muhasebe alanlarında en az on yıl tecrübeye sahip olması gerekir.

Başkanın Yetki ve Görevleri

14. Başkanın Yetki ve Görevleri şunlardır:

(1) En yüksek icra amiri sıfatıyla Bankayı sevk ve idare etmek;

(2) Bankayı yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek;

(3) Bu Yasa kurallarının ve yönetim Kurulu tarafından alınan kararların yürütülmesini sağlamak;

(4) Bu Yasa ile Bankaya verilen görevlerin yapılabilmesi için uygun bulacağı önlemleri almak ve gerekli göreceği hallerde bunlar hakkında Yönetim Kuruluna önerilerde bulunmak;

(5) Bankanın bütçesini hazırlamak;

(6) Bankanın bilânço ile kâr ve zarar hesabını ve faaliyet raporunu hazırlamak;

(7) Yokluğunda kendisine vekâlet edecek Başkan Yardımcısını belirlemek; ve

(8) Hükümetle Banka arasındaki irtibatı sağlamak.

Başkan Yardımcılarının Atanmaları, Görev süreleri ve Nitelikleri

15. (1) Bankanın iki Başkan Yardımcısı olup, Başbakan tarafından Bakanlar Kurulunun onayı ile beş yıl için atanırlar. Bu süre sonunda yeniden atanmaları mümkün olup süre bitiminden önce aynı yöntemle görevden alınabilirler.

(2) Başkan Yardımcısı olarak atanacak kişilerin, 13. maddede öngörülen Başkanda aranan niteliklere sahip olmaları gerekir.

Başkan Yardımcılarının Yetki ve Görevleri

16. (1) Başkan yardımcıları, Başkan tarafından yapılacak görev bölümünde kendilerine verilecek kısımların gereği gibi yürütülmesi ile görevli ve sorumludurlar.

(2) Başkanın, yokluğunda kendisine vekâlet etmekle görevlendirdiği Başkan Yardımcısı, Başkanın yetkilerini aynen kullanır.

Üyelerin Atanmaları, Görev Süreleri ve Nitelikleri

17. (1) Üyeler, bakanlar Kurulu tarafından atanır.

(2) Üyeler, beş yıllık bir görev süresi için atanırlar. Bu süre sonunda yeniden beşer yıllık sürelerle göreve atanabilirler.

(3) Herhangi bir kişinin üyeliğinin, görev süresinin tamamlanmasından önce son bulması halinde, Bakanlar Kurulu aşağıdaki (4). fıkrada belirtilen niteliklere sahip bir kişiyi Yönetim Kurulu üyeliği son bulan bu gibi bir kişinin görev süresinin geri kalan kısmı için üye olarak atar.

(4) Üye olarak atanacak kişilerin yüksek öğrenim görmüş olmaları ve hukuk, maliye, ekonomi, bankacılık, muhasebe, ticaret, sanayi, tarım veya turizm alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olmaları koşuldur.

Yönetim Kuruluna Atanamayacak Kişiler

18. Aşağıdaki fıkralarda belirtilen kişiler Yönetim Kuruluna atanamazlar:

(1) Bakanlar, Milletvekilleri, Belediye Başkanları, Belediye Meclisi Üyeleri;

(2) Güvenlik Kuvvetlerinde, Polis Örgütünde, Din İşlerinde ve yerel yönetimlerde fiilen görev yapan kişiler;

(3) Müflisler ve bedeni veya akli bakımdan yetersiz olanlar;

(4) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki herhangi bir mali kuruluşta direktör veya müstahdem olarak görev yapan kişiler ile bu gibi bir kuruluşta kontrolu elinde tutacak miktarda hissesi bulunan kişiler;

(5) Hapis cezasına çarptırılmış olanlar veya affa uğramış olsalar dahi rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtekârlık, irtikâp ırza geçme, hileli iflas ve benzeri yüz kızartıcı suçlardan hüküm giymiş olanlar.

Yönetim Kurulu Üyeliğinin Sona Ermesi

19. Yönetim Kurulu Üyeliği aşağıda belirtilen hallerde son bulur:

(1) Ölüm halinde,

(2) Yazılı istifa halinde,

(3) Yönetim Kurulunun birbirini takip eden üç toplantısında, Yönetim Kurulunun izni olmaksızın hazır bulunmama halinde,

(4) 18. maddede belirtilen hallerden herhangi birinin gerçekleşmesi halinde.

Ücretler

20. Başkan, Başkan Yardımcıları ve Üyelerin ücretleri Bakanlar Kurulu tarafından saptanır.

Bankanın İdari Örgütü

21. Bankanın idari organları yasa ile düzenlenir.

Kredilerin Düzenlenmesi

22. (1) Banka, kalkınma plânları ve buna ilişkin yıllık programlar çerçevesinde, ekonomik amaç ve hedeflerin sağlanmasına yardımcı olacak biçimde kredilerin hacim, nitelik, mahiyet ve temin koşullarını düzenler ve kredi sistemi içinde genel likidite ihtiyacını karşılar. Banka bu kredilerin amacına uygun şekilde kullanılışını ilgili bankalar nezdinde gerekli gördüğünde müfettişleriyle denetleme yetkisine sahiptir.

(2) Banka, kalkınma planları ve yıllık programların hedeflerine uygun olarak bankaların plâsmanları üzerinde nitelik ve nicelik bakımından düzenleyici kararlar alabilir ve genel kredi hacmi içinde çeşitli kredi türlerinin sektörler ve konular itibarıyle dağılımını ayarlar.

Faiz Farkı Fonunun Oluşumu ve Kaynakları

23. (1) Banka teşviki öngörülen sektörler ve konular için tercihli faiz oranlarının uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla, Banka bünyesinde Faiz Farkı Fonu oluşturur.

(2) Faiz Farkı Fonu'nun kaynakları şunlardır:

(A) Devlet bütçesine bu amaçla konulacak ödenek,

(B) Banka nezdindeki hazine fonları faizlerine karşılık olarak Banka bütçesinden ayrılacak belirli bir ödenek; ve

(C) Bankalar ile Kooperatif Bankaları ve kredi vermek amacıyla kurulmuş diğer kuruluşların verecekleri her türlü nakdi krediler üzerinden, uygulanacak azami yasal faiz oranı içinden Bakanlar Kurulunca saptanacak ve beş puanı geçmeyecek olan miktarlar. %2

Yasal Karşılıklar

24. (1) Bankaların taahhütlerine karşılık bulunduracakları genel disponibilitenin en düşük oranı Bankaca saptanır.

(2) Bankalar, (1). fıkra gereğince tesis edecekleri genel disponibiliteden başka Banka nezdinde açılacak hususi bloke birer hesapta nakden mevduat karşılığı tesis etmek zorundadırlar.

(3) (2). fıkra gereğince tesis edilen karşılığın bankalar mevduatı dışında kalan tüm mevduata oranı, ekonomik konjonktüre göre Bankaca saptanır;

(4) Banka, (2). fıkrada öngörülen karşılıklara verilecek faiz oranlarını saptamaya yetkilidir.

(5) Yasal karşılık oranlarının değiştirilmesi hakkındaki kararların ne zaman yürürlüğe gireceği ve kapsamı Bankaca saptanır.

(6) Banka, mevduat karşılıkları için saptanan oranları süresinde tesis etmeyen bankalara tesis edilmeyen kısım için uygulanacak cezai faiz, oran ve esaslarını saptar. Banka, uyarısına rağmen on beş gün içinde mevduat karşılığını tesis etmeyen bankaların mevduat kabul etme yetkisinin süreli veya süresiz olarak kaldırılmasını Bakanlar Kurulundan isteyebilir ve/veya senetlerinin reeskonta kabulüne son verebilir.

(7) Bankalar, her ay, aylık mevduat cetvelleri doldurarak mevduatlarındaki artışla ilgili karşılıkları en geç müteakip ayın on beşine kadar Bankadaki hususi hesaba yatırmak zorundadırlar.

(8) Aylık mevduat cetvellerine göre mevduatın azalması halinde ilgili Bankalar azalmaya ilişkin karşılığın iadesini isteyebilirler. Banka, bu talepleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür. Banka, mevduatı olağanüstü çekilmekte olan bir bankanın talebi halinde, aylık mevduat cetvellerinin verilmesini beklemeksizin azalmaya ilişkin karşılığı derhal iade eder.

(9) Kıbrıs Rum Yönetimi Merkez Bankasında, bu yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce toplanan yasal karşılıklar, bu maddedeki yasal karşılıkların hesaplanmasında gözönünde bulundurulur.

Faiz Oranları

25. Banka, her türlü Türk Lirası ve döviz mevduat kabulünde, Bankalar ve Kooperatif bankaları ile kredi vermek amacıyla kurulmuş diğer kuruluşların her türlü kredi işlemlerinde alınacak ve verilecek en yüksek faiz oranları ile sağlanacak öteki menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyetini ve en yüksek oranlarını ve mevduatta vade müddetlerini ve faizlerin kısmen veya tamamen serbest bırakılmasını ve yürürlük zamanlarını saptamaya yetkilidir. Bu hususlar Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar kurulunun alacağı kararların Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer. Belirlenecek faiz oranları ve faiz oranları ile ilgili diğer hususlar Bankalar dışındaki tüm borç-alacak ilişkilerinde de geçerlidir.

Haznedarlık ve Diğer Görevler

26. (1) Banka, Devletin haznedarıdır. Bu sıfatla, özellikle Devletin gerek yurt içindeki ve gerekse yabancı memleketlerdeki her türlü tahsilât ve ödemelerini, bütün Hazine işlemlerini ve yurt içi ve yurt dışı her çeşit para nakil ve havale işlerini ücretsiz yapar.

(2) Bakanlar Kurulunca, saptanacak kuruluşların paralarının bankaya yatırılması kararlaştırılabilir. Bu şekilde açılacak hesaplara Bankaca kararlaştırılacak oranda faiz verilebilir.

(3) Banka, Devlet iç borçlanma tahvillerinin mali servisini yapmakla görevlendirilebilir.

Takas Odası

27. Banka, banka şubelerinin bulunduğu yerlerde açılabilecek bankalar arası takas odası işlemlerine nezaret eder.

Özel Denetim

28. Bakan, bankanın işlem ve hesaplarını denetletebilir. Bakanlık, bu hususta her türlü bilgiyi bankadan isteyebilir.

Bilgi İsteme Yetkisi ve Denetim

29. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde faaliyette bulunan bütün bankalar, yıllık bilânçoları ile kâr ve zarar hesaplarını idare meclisi ve denetçi raporları ile birlikte, yıl sonundan başlayarak üç ay içerisinde Bankaya vermekle yükümlüdürler.

11/1976
25/1983
26/1987

(2) Banka, bankalardan mevduat, kredi, döviz ve diğer işlemlerine ait her türlü bilgiyi isteyebilir ve Bankalar Yasasında öngörülen ve Bankaya verilen diğer denetlemeleri yapar gerekli önlemleri alır ve/veya cezai kovuşturma başlatır.

(3) Bankalar, Bankanın (2). fıkraya göre isteyeceği bilgileri bankanın belirteceği süre içinde vermeye zorunludurlar.

(4) Banka, bankaların mali durumlarını izler, inceler ve denetler. Saptadığı hususlarla ilgili gerekli önlemleri alır ve/veya cezai kovuşturma başlatır.

Bankaların Denetlenmesi
11/1976
25/1983

30. (1) Banka, bankalar ile kooperatif bankalarının ve kredi vermek amacıyla kurulmuş diğer kuruluşların her türlü işlemlerinin bu yasa, Bankalar Yasası, Pul Yasası, Döviz İstikraz Fonu Yasası, Para ve Kambiyo İşleri Yasası, Dış Ticaret

26/1987
19/1963
29/1970
12/1972
2/1973
17/1973
37/1977
27/1980
12/1987
4/1979
38/1982
22/1987
12/1983

(Düzenleme ve Denetim) Yasası ve yürürlükteki Yasa gücündeki kararnameler ile diğer ilgili yasalara ve bu Yasalar uyarınca çıkarılan Tüzük, Yönetmelik, Karar, Tebliğ ve Emirnamelerin kurallarına uygunluğunun denetimini yapar; gerekli önlemleri alır ve/veya cezai kovuşturma başlatır.

(2) Denetlenecek banka ve kuruluşlar gerekli her türlü bilgi ve belgeleri denetimle görevli kişilere zamanında ve eksiksiz olarak vermek zorundadırlar.

Risklerin toplanması ve risk merkezi

31. (1) Banka, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sınırları içinde faaliyette bulunan bankaların ve müşterilerinin risk durumlarını nezdinde toplamak amacıyla bir Risk Merkezi kurar.

(2) Bankalar, risk durumları hakkında Bankanın kendilerinden istediği bütün bilgileri, Bankanın talimatına göre belirteceği süre içinde ve formüllere uygun olarak vermekle yükümlüdürler.

(3) Risk Merkezinin bütün işlem ve kayıtları gizlidir. Ancak Banka, ilgili bankaları, müşterilerinin veya kredi isteklilerinin risk durumları hakkında aydınlatabilir.

Kısa vadeli senet ve vesikaların reeskont ve avansa kabulü

32. (1) Banka en az üç imzayı taşımak kaydıyla:

(A) Vadelerinin bitimine en çok dokuz ay kalmak koşuluyla turizm, sanayi, maden ve tarım işleriyle uğraşan kişilerin, bankalar tarafından tevdi edilecek ticari senetlerini;

(B) Vadelerinin bitimine en çok dört ay kalmak koşuluyla diğer kişilerin bankalar tarafından tevdi edilecek ticari senet ve vesikalarını;

(C) Küçük sanat erbabı ve kooperatiflerin kredi gereksinimlerini karşılamak üzere bankalar tarafından, vadelerine en çok dokuz ay kalmış olmak koşuluyla tevdi olunacak senetlerini,

reeskonta kabul edebilir.

(2) Banka, ikinci imza reeskonta gelen banka olmak kaydıyla istisna olarak iki imza ile yetinebilir.

(3) Banka, (1). fıkraya göre reeskonta kabul edebileceği senetler karşılığında avans da verebilir.

Orta vadeli reeskont ve avans işlemleri

33. Banka, Yönetim Kurulunca saptanacak esas ve koşullar çerçevesinde bankalar tarafından tevdi edilecek, vadelerine en çok beş yıl kalmış olan senetleri reeskonta kabul edebilir veya karşılığında avans verebilir. Bu senetlerde en az iki imzanın bulunması koşuldur.

Reeskonta veya avansa kabul edilecek senetlerin en yüksek tutarı

34. (1) 37. maddeye göre yapılacak işlemler hariç olmak üzere, Banka ödenmiş sermayesi ile ihtiyat akçeleri toplamının %10'unu aşan bir meblağı içeren senet ve vesikaları reeskonta kabul edemeyeceği gibi teminat olarak da kabul edemez.

(2) Aynı imzaları taşıyan birden fazla senetlerin toplamı yukarıdaki (1). fıkrada belirtilen tutarı aştığı takdirde, fazlası reeskonta veya teminata kabul edilemez.

Tahvil karşılığı avans

35. Banka, Devlet tahvilleri ile Yönetim Kurulunca sağlam kabul edilen tahviller karşılığında, en çok yüz yirmi gün vade ile ve nominal değerlerinin %80'i oranında bankalara avans verebilir.

Ancak, kendi ihraç ettikleri tahviller karşılığında bankalara avans verilmez.

Hazineye kısa vadeli avans

36. Banka, miktarı cari yıl genel bütçe ödenekleri toplamının yüzde onbeşini geçmemek üzere, hazineye kısa vadeli bir avans hesabı açar. Bu avans hesabına uygulanacak faiz haddi ile ekonomik durum gözönünde tutularak kullanılacak avans oranı Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık ile Banka arasında kararlaştırılır.

Kamu müesseselerine kredi

37. (1) Banka, iktisadi faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşlarının mevsimlik ham madde ve ürün alımı ve turizm gereksinimleri için düzenleyecekleri en çok dokuz ay vadeli usulüne uygun borç senetlerini veya bunların Hazine kefalerini haiz olanlarını iskonto edebilir ve karşılığında avans verebilir.

(2) Banka, bu kuruluşlara yatırım gereksinimlerini karşılamak amacıyla kredi veremez.

(3) Banka, verdiği bu krediler üzerinde her türlü denetim yetkisine sahiptir.

Bu suretle kabul edilebilecek borç senetlerinin en yüksek oranları ile bunlara uygulanacak iskonto ve faiz oranları Yönetim Kurulunca kararlaştırılır.

Altın döviz ve Türk Lirası ile ilgili işlemler

38. Banka aşağıdaki işlemleri yapmaya yetkilidir:

(1) Sikke ve külçe halinde altın alıp satabileceği gibi, altın ithal ve ihraç edebilir;

(2) Vadeli ve vadesiz her türlü dövizi alıp satabileceği gibi döviz ve altın karşılığında avans verebilir;

(3) Bankalara kurye kredisi tanıyabilir;

(4) Türk Lirası ve döviz olarak yabancı ülkelerden karşılıklı veya karşılıksız her çeşit avans ve kredi alabilir;

(5) Röpor işlemleri yapabilir.

Bankanın yapacağı işlemlerle ilgili limitler

39. (1) Bu Yasanın 32., 33., 35., 36., 37. ve 38. maddeleri gereğince Bankanın yapabileceği işlemlerin toplamı, ödenmiş sermaye, ihtiyat akçeleri ve nezdindeki muhtelif fonlar ile mevduatlar toplamını geçemez.

(2) Bankanın vereceği borçların en yüksek miktarı ve kredi türlerine göre limitleri, ekonomik hedefler, piyasanın kredi ihtiyacı, bankalar sisteminin likiditesi ve Bankanın portföy kompozisyonu gözününde tutulmak suretiyle Yönetim Kurulunca saptanır.

Bankanın yapamayacağı işlemler

40. Bankanın yapamayacağı işlemler şunlardır:

(1) Bu Yasa ile açıkça yetki verilen işlemler dışında karşılıksız kredi açamaz ve avans veremez;

(2) Her ne şekilde olursa olsun kefil olamaz ve teminat veremez;

(3) Portföyünde mevcut senetleri yenileyemez;

(4) Taşınmaz mal alımı ile ilgili senet ve vesikaları reeskonta kabul edemeyeceği gibi bunlar üzerine avans da veremez;

(5) Bu Yasa ile belirtilen hususlar dışında Banka, kendi ad ve hesabına hiç bir iş ve ticaret yapamayacağı gibi başka şirket ve müesseselere de iştirak edemez, hisse senedi satın alamaz ve bunları avansa kabul edemez; ve

(6) Banka, kendi gereksinimi dışında taşınmaz mal edinemez.

İlân edilecek hususlar ve talimat yetkisi

41. (1) Bu Yasa uyarınca Banka tarafından alınacak genel kapsamlı tüm önlemler, yürürlük tarihleri ile birlikte Bankaca saptanacak şekil ve usulde Resmi Gazete'de yayımlanarak ilân edilir.

(2) Banka, bankalara yasalarda öngörülen her türlü görevleri ve uygulayacakları esas ve işlemler ile ilgili olarak yazılı talimatlar gönderebilir.

Hesap dönemi

42. Bankanın hesap dönemi, takvim yılıdır.

Bilânço ve rapor

43. Bankanın denetimi Sayıştay tarafından yapılır. Sayıştay, tevdi edilen yıllık Bilânço ile kâr ve zarar hesaplarını en geç iki ay içinde denetler ve raporunu Bankaya, Bakanlığa ve Cumhuriyet Meclisine sunar.

Bilânço ile Kâr ve Zarar Hesabı

44. Banka, Sayıştay denetiminden geçmiş yıllık bilânço ile kâr ve zarar hesabı ile faaliyet raporunu en geç üç ay içerisinde Resmi Gazete'de yayımlar.

Banka Bülteni

45. Banka, üçer aylık dönemler sonunda bülten çıkarır.

Kârın Kullanımı

46. Bankanın yıllık kârı, nominal sermayeye ulaşıncaya kadar ödenmiş sermayeye eklenir, bilâhare ihtiyata alınır.

Tasfiye

47. Bankanın tasfiyeye gitmesi halinde uygulanacak tasfiye esasları bir yasa ile düzenlenir.

Vergi, resim ve harçtan muafiyet
19/1963
29/1970
12/1972
2/1973
17/1973
37/1977
27/1980
12/1987

48. Banka:

(1) Bankacılık işlemleri dolayısıyla elde ettiği kârlar için kurumlar vergisinden;

(2) İthal edeceği sikke ve külçe halindeki altınlar için her türlü vergi, resim ve harçtan; ve

(3) Pul Yasası uyarınca ödenmesi gerekli pul vergisinden muaftır.

Resmi Belge

49. Bankanın her türlü evrak, kayıt, defter ve senetleri ile bunlara dayanan hesap özetleri resmi belge sayılır.

Ceza Yasasının uygulanması
Fasıl 154
13/1959
3/1962
15/1972
20/1974
31/1975
6/1983

50. Bankanın Başkan, Başkan Yardımcıları ve Üyeleri ile Banka personeli Ceza Yasası uygulamasında Kamu Görevlisi sayılırlar.

Tedavülü Zorunlu Para Türk Lirasının Tedavül Mecburiyeti

51. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde, Türk Lirası tedavülü mecburi para olup, sınırsız ödeme gücüne haizdir.

Bankanın Mallarının Hazine Malı Sayılması

52. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının her türlü taşınır ve taşınmaz malları ile değerleri, Hazine malı sayılır ve ona göre işlem görür.

Tüzük Yapma Yetkisi

53. (1) Banka Yönetim Kurulu, aşağıdaki konularda Tüzük yapma yetkisine sahiptir:

(A) Bankanın İdare, teşkilat ve hizmetleri;

(B) İskonto ve avans işlemleri;

(C) Haberleşme, arşiv ve imha işlemleri;

(Ç) Müşterek muhafaza işlemleri;

(D) Faiz Farkı Fonu işlemleri;

(E) Tevdiat hesapları, tahvilât ve havale işlemleri;

(F) Vezne işlemleri;

(G) Bankaların, Kooperatif Bankalarının ve kredi vermek amacıyla kurulmuş diğer kuruluşların denetimi işlemleri;

(H) Takas Odası işlemleri; ve

(I) Risk merkezi işlemleri.

(2) (1). fıkra uyarınca çıkarılacak tüzükler, Bakanlar Kurulu kararı ile Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girer.

Türk Lirasına İlişkin Suç ve Cezalar

54. Türk Lirası banknotlarının tedavülüne engel olan serbest dolaşım ve sınırsız ödeme gücünü kabul etmeyen, kasten banknotları tahrip veya yok eden, sahte banknot basan ve/veya tedavüle çıkaran ve/veya tedavüle çıkmasına yardımcı olan kişiler bir suç işlemiş sayılırlar ve mahkumiyetleri halinde beş yıla kadar hapis cezasına veya on beş milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Faiz Oranlarına ve Yürürlük Zamanlarına Uymama

55. Bu Yasanın 25. maddesi uyarınca saptanan oran sınır, yürürlük zamanı ve değişik oranlara uymayan bankaların işlerini fiilen yöneten mensupları, görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre, bir suç işlemiş sayılırlar ve mahkumiyetleri halinde, beş yıla kadar hapis cezasına veya on beş milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Kredi Koşullarına Uymama

56. Bu Yasanın 32. maddesinde belirtilen kredileri amacına uygun olarak kullanmayanlar bir suç işlemiş sayılırlar ve mahkumiyetleri halinde, kullandıkları kredi miktarlarını faizleriyle birlikte iade cezasına veya kullanılan kredi miktarının %50'sine kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

İşlemlerde uygunsuzluk ve denetimde istenen bilgi ve belgeleri vermeme

57. Bu Yasanın 30. maddesinde belirtilen bilgi ve belgeleri zamanında ve eksiksiz olarak vermeyen veya işlemleri, 30. maddede belirlenen mevzuata uygun olmadığı saptanan Bankalar, Kooperatif Bankaları ve kredi vermek amacıyla kurulmuş diğer kuruluşlar ve bunların mensupları suç işlemiş sayılırlar ve mahkumiyetleri halinde, bu banka ve kuruluşlar yirmi milyon Türk Lirasına kadar para cezasına; bu banka ve kuruluşların mensupları ise, mahkumiyetleri halinde, görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre, beş yıla kadar hapis cezasına veya onbeş milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Yürürlükten Kaldırma 31/1983

58. Bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak:

(1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası yürürlükten kaldırılır. Ancak bu Yasada öngörülen tüzükler yapılıncaya kadar yürürlükten kaldırılan Merkez Bankası Yasası uyarınca yapılan tüzüklerin, bu Yasaya aykırı olmayan kuralları yürürlükte kalmaya devam eder.

Fasıl 150
11/1976
25/1983
26/1987

(2) Faiz Yasası yürürlükten kaldırılır.

(3) Bankalar Yasasının 8. maddesi yürürlükten kaldırılır.

Kazanılmış haklar 31/1983

59. (1) Bu yasa ile yürürlükten kaldırılan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası ile ona dayanılarak çıkarılan Tüzükler çerçevesinde yapılan tüm satın almalar, icarlar ve banka işlemleri ile personele verilen tüm atamalar ve atama koşulları, aynen bu Yasa uyarınca yapılmış sayılır.

(2) Başkan ve Başkan Yardımcıları ile Yönetim Kurulu üyelerinin atanma koşulları ve görev süreleri, bu Yasa ile yürürlükten kaldırılan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasasının 9., 12. ve 16. maddelerinde öngörülen süre sonuna kadar devam eder.

Yürürlüğe Giriş

60. Bu Yasa Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

R.G. 29 21.4.1976
R.G. 21 25.3.1983
R.G. 59 1.6.1987
R.G. 70 29.6.1989

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BANKALAR YASASI

Sayı: 11/1976
(25/1983, 26/1987 ve 42/1989 sayılı Yasalarla değiştirilmiş şekliyle)

yasa. K.K.T.C. Sınırları içinde faaliyet gösteren bankaların denetimine ilişkin

yapar: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı

Kısa İsim

1. Bu Yasa Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar Yasası olarak isimlendirilir.

Kapsam

2. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde bankacılık işlemleri yapmak üzere kurulmuş ve kurulacak olan bankalar ile yabancı bankaların şubeleri bu Yasa hükümlerine bağlıdırlar.

(2) Özel Yasa ile kurulmuş olan bankalara ve kooperatiflere ait Yasa hükümleri saklıdır.

(3) Bu Yasa ile düzenlenmemiş olan hallerde bankalarla ilgili ve halen yürürlükte olan mevzuatın bu Yasa hükümlerine aykırı olmayan hükümleri saklıdır.

Tanımlar

3. Bu Yasanın uygulanmasında; "Bakanlık" Maliye İşleri ile görevli Bakanlığı;

"Bankacılık işlemi" Mevduat kabulü, her türlü kredi ve teminat verilmesi, diğer her türlü banka hizmetleri ve bunlara bağlı işlemlerin tamamen veya kısmen yapılmasını;

"Banka veya Bankalar" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde faaliyette bulunan bankalar ve bunların şubelerini;

"Hesap Dönemi" 1 Ocak ile 31 Aralık tarihleri arasındaki dönemi kapsayan takvim yılını;

"Kişi" Gerçek veya tüzel kişileri;

"Merkez Bankası" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde Merkez Bankacılığı görevini yapmak üzere kurulmuş veya bu görevi yapmakla yetkili kılınmış olan bankayı;

"Öz Kaynak" Bankaların bilânço dönemi sonunda fiilen ödenmiş veya tahsis olunmuş sermayeleri ile ihtiyat akçeleri toplamından mevcut ise zararların indirilmesinden sonra kalan bakiyeyi; anlatır.

Kuruluş ve Koşulları

4. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde banka işlemleri yapmak üzere yeni bir bankanın kurulması veya yabancı bir bankanın şubesini açabilmesi Bakanlar Kurulundan izin alınmasına bağlıdır.

(2) (a) Banka veya Şube kurulması veya açılması için Maliye İşleriyle görevli Bakanlığa başvurulur ve bu Bakanlıkça Ticaret ve Sanayi Bakanlığı ve Merkez Bankasının görüşleri alınır.

(b) Yapılacak başvurmalarda ilgililerden istenilecek bilgiler ve belgelerin niteliği kurucuların asgari sayısı ve niteliklerı banka statüsünün kapsayacağı hususlar Maliye İşleriyle görevli Bakanlığın tebliğiyle düzenlenir. İzin tarihinden başlayarak bir yıl içinde Bankanın faaliyete geçmemesi halinde kuruluş izni iptal edilmiş sayılır.

(c) Bankalar açacakları her şube için Maliye işleriyle görevli Bakanlıktan izin almaya ve bu şubelerini açılış tarihinden başlayarak on beş gün içinde Maliye İşleriyle görevli Bakanlığa bildirmeye zorunludurlar. Yabancı bankaların şubeleri (1). fıkra hükümlerine bağlıdır.

(d) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bir veya birden fazla şubesi faaliyette bulunan yabancı bankalar bu şubelerinden birisini, Genel Merkezi temsile yetkili kılmaya zorunludurlar.

(e) Bu madde uyarınca alınmış geçerli izni olmayan hiçbir gerçek veya tüzel kişi banka işlemleri yapamaz, ilân ve reklâmlarında banka kelimesini kullanamaz. Ancak, bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihte faaliyette olan herhangi bir banka veya şubesi bu Yasa gereğince izin almış sayılır.

En az öz kaynak miktarı ve sermaye

5. (1) Bankaların fiilen ödenmiş sermayeleri 5 milyar ₺'den az olamaz.

Bakanlar Kurulu yukarıdaki (1)inci fıkrada 5 milyar ₺ olarak öngörülen asgari sermaye miktarını 1.1.1992 tarihinden sonra luzumu halinde ve ihtiyaca uygun olarak on katına kadar artırmaya yetkilidir.

(2) Bankalar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde açacakları her şubeye ayrıca 200 milyon ₺'den az olmamak üzere sermaye tahsis etmek ve öz kaynaklarını bu tahsisleri mümkün kılacak düzeyde tutmak zorundadırlar.

Ancak bir ilçede bir bankanın birden fazla şube açması halinde açılacak şube sayısına bakılmaksızın o ilçedeki tüm şubeler için asgari sermaye yükümlülüğü 500 Milyon ₺ olup Bankalar özkaynaklarını bu tahsisleri mümkün kılacak düzeyde tutmak zorundadırlar.

(3) Yabancı bankalar sermaye yükümlülüklerini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde dövize çevrilebilir para (konvertibıl) olarak kabul edilmiş yabancı para getirmek suretiyle yerine getirirler.

Mevduata ait özel hükümler

6. (1) Bankalar kabul ettikleri mevduatı, kayıtlarında tevdiatta bulunan gerçek ve tüzel kişiler itibariyle ve vadeli olup olmadığına göre ayrıma tabi tutmağa zorunludurlar.

(2) Mevduatların sınıflandırılmasında uyulacak esaslar Merkez Bankasının görüşü alınarak Maliye işleriyle görevli Bakanlıkça bir tebliğle düzenlenir.

(3) Yürürlükteki Yasa hükümleri saklı kalmak üzere, mevduat sahiplerinin paralarını bankadan diledikleri anda geri alma hakları hiçbir surette önlenemez ve sınırlandırılamaz.

(4) Vade ve ihbar konusunda Banka ile tevdiat sahibi arasında önceden anlaşma suretiyle kararlaştırılmış koşullar geçerlidir.

(5) Bankaların faaliyetlerine son vermeleri veya tasfiye edilmeleri halinde tasarruf mevduatı sahipleri, bu gibi bankaların

mevcutları üzerinde diğer alacaklılara göre haklarının %50'si oranında imtiyazlı alacaklı sayılırlar.

(6) Bankalar kabul edebilecekleri mevduat, verecekleri teminatlar ve gerekli görülecek diğer taahhütleri ile öz kaynakları arasında belli edilecek oranları muhafaza etmek zorundadırlar. Bu oranlar Merkez Bankasının görüşü alınmak suretiyle Maliye işleriyle görevli Bakanlığın tebliği ile saptanır.

Hisse senetlerinin devri veya satılması

7. Bu Yasa uyarınca faaliyet gösteren bankalar tüzüklerine, hisse senetlerinin devri ve satılması konusunda herhangi bir kısıtlama koyamazlar.

Disponibilite ve yasal karşılıklar

*8. (1) Bankalar, taahhütlerine karşı en az %10 oranında disponibilite tesis etmek zorundadırlar.

(2) Bankalar ayrıca ay sonları itibariyle düzenleyecekleri mevduat cetvellerindeki toplam mevduatlarından Bankalar arası mevduatın indirilmesinden sonra kalacak bakiye üzerinden ve %25 oranını geçmemek üzere Maliye işleriyle görevli Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca saptanacak oranda Merkez Bankası nezdinde açılacak özel bir hesapta nakten karşılık tesis etmekle yükümlüdürler.

(3) Bu maddede sözü edilen disponibil kıymetlerin ve taahhütlerin muhtevası, yasal karşılıkların hesaplanması usulü, yatırılma süresi, mevduat azalması veya oranının düşürülmesi hallerinde özel hesaptan yapılacak iadede uygulanacak esaslar Merkez Bankasının görüşü alınarak Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça bir tebliğle düzenlenir.

(4) Kıbrıs Rum Yönetimi Merkez Bankasında bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce toplanan yasal karşılıklar, bu maddedeki yasal karşılıkların hesaplanmasında gözönünde bulundurulur.

(5) Merkez Bankası nezdindeki özel hesapta toplanan yasal karşılıkların en çok %50'si, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin ekonomik kalkınması amacıyla kalkınma plânlarında teşviki öngörülen yatırım faaliyetlerinin finansman ihtiyacında kullanılabilir. Bu amaçla kullanılacak yasal karşılığın miktarı, ikrazın kullandırılma koşulları, faizi, vadesi, geri ödeme zamanları Bakanlar Kurulu kararıyla saptanır.

İhtiyat

9. (1) Bankalar, muhtemel zararlarını karşılamak maksadıyla yıllık safi kârları üzerinden en az %10 oranında ihtiyat ayırmaya zorunludurlar. Bu zorunluluk ihtiyatların toplamı ödenmiş sermaye eşit oluncaya kadar devam eder.

(2) Bu madde hükümlerine göre tesis olan ihtiyatların zararlar dışında tahsis yeri, Merkez Bankasının görüşü alınmak suretiyle Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça saptanabilir.

Krediler ve yatırımlar

10. (1) Bankalarca gerçek veya tüzel bir kişiye verilebilecek her türlü krediler toplamı Banka öz kaynağının %20'sini veya mevduatlarının %5'ini (hangisi daha fazla ise) geçemez. Ancak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine veya onun garanti ettiği tüzel kişilere verilecek krediler bu limite tabi değildir.

(2) Bir Bankanın,

(a) İdare Meclisi Başkan ve üyeleri ve Murakıplarına, doğrudan doğruya veya muvazaa yolu ile ve her ne şekilde olursa olsun, verebileceği her türlü krediler toplamı Banka öz kaynaklarının %8'ini veya mevduatlarının %2'sini (hangisi daha fazla ise);

(b) İdare Meclisi Başkan ve Üyeleri ve Murakıplarının hepsine birden, doğrudan doğruya veya muvazaa yolu ile ve her ne şekilde olursa olsun, verebileceği her türlü kredilerin genel toplamı Banka öz Kaynaklarının %20'sini veya mevduatlarının %5'ini (hangisi daha fazla ise) geçemez.
Ancak bir Bankanın İdare Meclisi Başkanı ve üyeleri ve Murakıpların hepsine birden doğrudan doğruya veya muvazaa yolu ile ve her ne şekilde olursa olsun, teminatsız olarak verebileceği her türlü kredilerin genel toplamı £25.000'yı veya £50.000'dan fazla olmamak üzere, Banka Öz Kaynaklarının %2'sini geçemez.
Merkez Bankasının görüşü alınarak, Maliye İşleriyle görevli Bakanın önerisi ve Bakanlar Kurulunun onayıyla bu maddedeki oranlar %20 oranında değiştirilebilir.

(3) Bir Bankanın İdare Meclisi Başkanı ve Üyeleri, menfaat ilişkisi ile bağlı oldukları tüzel kişiler ile ana, baba, kardeş, karı, koca ve çocuklarına taalluk eden kredi, teminat ve kefalet taleplerinin müzakeresine iştirak edemezler ve bu işler hakkında rey veremezler. Bu fıkranın uygulanmasında yasa veya statü gereğince bir tüzel kişinin yönetim veya denetiminde bulunan veya sermayesinin %10'undan fazlasına sahip olan gerçek kişi, tüzel kişiye menfaat ilişkisi ile bağlı sayılır.

(4) Bankalarca Müdür ve memurlarına verilebilecek her türlü krediler toplamı ilgili Müdür veya Memurun üç yıllık maaş tutarını geçemez.

(5) Bankaların iştiraklerine veya doğrudan doğruya kuracakları müessese ve ortaklıklarına tahsis edecekleri sermayelerin genel toplamı, öz kaynaklarının %15'inden fazla olamaz. Ancak bu oran kalkınma plânı ve yıllık programlarda öngörülen sektörlerdeki işlerde kullanılmak üzere Bakanlar kurulu kararıyla %25'e kadar çıkarılabilir.

(6) Bankaların doğrudan doğruya veya dolaylı olarak sermayelerinin %20'sine sahip bulundukları iştirakleri ana banka hisse senetlerini satın alamazlar, rehin olarak kabul edemezler ve mukabilinde avans veremezler.

(7) Maliye işleriyle görevli Bakan Merkez Bankasının görüşünü alarak Bakanlar Kurulunun onayıyla:

(a) Kredi konularını ve öncelik esaslarını saptayabilir;

(b) Kredi konularında özel ve genel sınırlamalar koyabilir; istenebilecek teminatın türünü ve miktarını saptayabilir.

(c) Kredi ve yatırımların ekonominin gelişme amaçlarına göre teşviki gereken sektör ve konulara yönlendirilebilmesi için özendirici her türlü tedbirleri alabilir.

Emtia ve taşınmaz mal edinme yasağı

11. (1) Bankalar, bankacılık işlemlerinin gerekli kıldığı ihtiyaçları dışında emtia ve taşınmaz mal edinemezler.

(2) Bankacılık işlemlerinin gerektirdiği taşınır ve taşınmaz malların miktarı ve nitelikleri Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça bir tebliğle düzenlenir.

(3) Bankalar, alacaklarının tasfiyesi dolayısıyle edinmek zorunda kaldıkları taşınır emtiayı en çok bir yıl, taşınmaz malları en çok üç yıl içerisinde elden çıkarmak zorundadırlar.

Faizler

12. Her türlü mevduat kabulünde ve her türlü kredi işlemlerinde alınacak ve verilecek en yüksek faiz oranları ile temin edilecek öteki menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve en yüksek oranları ve mevduatta vade müddetlerini tayine ve bunların yürürlük zamanlarını saptamaya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası yetkilidir. Bu hususlar, Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunun alacağı kararların Resmi Gazetede yayımlandıkları tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

Bilânço ve hesaplar

13. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan Bankalar, yetkili mercilere verecekleri hesap ve kayıtlarını Türk Lirası üzerinden de düzenleyebilirler.

(2) Bankalar her ay sonu itibariyle, mevduat ve kredi durumunu kapsayan aylık vaziyet cetvelini taalluk ettiği ayı takip eden onbeş gün içerisinde; her yıl hesap dönemi sonunda düzenleyecekleri Bilânço ve Kâr Zarar hesaplarının murakıplarca onaylanmış birer suretini İdare Meclisi ve Murakıp Raporları ile birlikte yıl sonundan başlayarak üç ay içerisinde Maliye İşleri ile görevli Bakanlığa ve Merkez Bankasına gönderirler.

(3) Bankalar, Maliye İşleri ile görevli Bakanlıkça veya bu bakanlığın yetkili kılacağı mercilerce istenilecek bilgileri vermek zorundadırlar.

(4) Müşterilerin kişisel hesapları hakkında yasalarla yetkili kılınan merciler dışında kişi veya kurumlara bilgi verilemez.

(5) Aylık mevduat ve kredi, yıllık bilânço ve Kâr zarar hesabı cetvellerinin ihtiva edeceği bilgiler ve şekli Maliye İşleriyle görevli Bakanlık ile Merkez Bankası tarafından birlikte saptanır.

Bankaları Denetim Yetkisi

14. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası aşağıdaki bentlerde öngörülen denetim, saptama ve tahlilleri yapmaya yetkilidir:

(a) Bankaların her türlü işlemlerinin bu Yasa, Pul Yasası, Döviz İstikrar Fonu Yasası, Para ve Kambiyo İşleri Yasası, Dış Ticaret (Düzenleme ve denetim) Yasası ve yürürlükteki Yasa gücünde kararnamelerle diğer ilgili Yasalara ve bu Yasalar uyarınca çıkarılan tüzük, yönetmelik, karar, tebliğ ve emirnamelerin kurallarına uygunluğunun denetimi; ve

(b) Bankaların varlıkları, alacakları, özkaynakları, borçları, kâr ve zarar hesapları arasındaki ilgi ve dengelerin ve mali bünyeyi etkileyen diğer tüm unsurların saptanması ve tahlili.

(2) Bakanlık, gerekli gördüğü durumlarda, yukarıdaki (1). fıkranın (A) bendinde yer alan denetimleri, görevlendireceği Bakanlık personeli ile de yaptırabilir.

İdari Tedbirler

15. (1) Bankalarda yapılan denetlemeler sonucunda, bu Yasa, Pul Yasası, Döviz İstikrar Fonu Yasası, Para ve Kambiyo İşleri Yasası, Dış Ticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasası ve ilgili diğer mevzuata aykırı olarak bankanın ve iştiraklerinin emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte, işlemleri tesbit olunan banka mensuplarının haklarında ayrıca kanuni kovuşturma yapılması mümkün olmakla beraber, denetlemeyi yapan merciin talebi üzerine görevlerine son verilmesi zorunludur.

(2) (A) Bu Yasa, Pul Yasası, Döviz İstikrar Fonu Yasası, Para ve Kambiyo İşleri yasası, Dış Ticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasası ile ilgili diğer mevzuata aykırı işlemlerini verilen süre içinde düzeltmeyen ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi ve önlenmesi konusunda alınmasını istediği tedbirleri almayan Bankaların, sorumluları hakkında yapılacak yasal kovuşturma saklı olmak üzere, avans ve reeskont kredilerini durdurmaya, açılan kredileri geri almaya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası yetkilidir.

(B) Hakkında idari tedbir alınacak bankanın denetlenmesinin Bakanlıkça yapılmış olması halinde, Bakanlık (A) bendinde öngörülen idari tedbirlerin alınmasını Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasından isteyebilir.

(3) Bu Yasa, Kooperatif Şirketler Yasası ve Merkez Bankası Yasası ve diğer ilgili özel yasalara göre yetkili olanlar dışında kalan gerçek veya tüzel kişilerin, mevduat kabul ettikleri veya bankacılık işlemleri yaptıkları, ticaret ünvanları ve her türlü belgeleri ile ilân ve reklâmlarında banka kelimesini ya da mevduat kabul ettikleri veya bankacılıkla uğraştıkları izlenimini veren kelime veya tabirler kullandıkları saptandığı takdirde, sorumlular hakkında yasal kovuşturmaya geçilmekle beraber, gecikmesinde sakınca görülen hallerde, Bakanlıkça bunların iş yerleri geçici olarak kapatılabileceği gibi bu Yasaya aykırı belgelerle, ilân ve reklâmları toplatılabilir.

16. (1) Denetlemeler sonucunda bir bankanın mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun saptanması halinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası, uygun bir süre vererek banka yönetim kurulundan:

(A) Sermayenin artırılmasını veya sermayenin ödenmeyen kısmının tahsilini,

(B) Tahsilinde tehlike görünen alacaklar için karşılık ayrılmasını,

(C) Yeni personel alımının durdurulması veya sınırlandırılması suretiyle veya benzeri şekilde masrafların kısılmasını,

(Ç) İştirak veya sabit değerlerinin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasını,

(D) Risk doğurucu işlemlerden kaçınılmasını, plasmanların durdurulmasını veya sınırlandırılmasını,

(E) Bu Yasa, Pul Yasası, Döviz İstikrar Fonu Yasası, Para ve Kambiyo İşleri Yasası, Dış Ticaret (Düzenleme ve Denetim) Yasası ve yürürlükteki diğer ilgili mevzuata ve bu yasalar uyarınca çıkarılan Tüzüklere aykırı fiilleri saptanan personelin, bankayı temsil yetkilerinin kaldırılmasını,

(F) Mali bünyenin güçlendirilmesi için benzeri diğer tedbirlerin alınmasını

bir talimatla isteyebilir.

(2) Yönetim Kurulu, (1). fıkra uyarınca verilen talimat yönünde gerekli tedbirleri almak ve aldığı karar ve tedbirleri aylık raporlar halinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına ve Bakanlığa bildirmek zorundadır.

(3) Yönetim Kurulu, (1). fıkra'ya göre alınması istenen tedbirleri kısmen veya tamamen almadığı veya bu tedbirlerin alınmış olmasına rağmen bankanın mali bünyesindeki zayıflama devam ettiği takdirde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası aşağıdaki tedbirleri aldırtmaya yetkilidir:

(A) Likiditenin güçlendirilmesi amacıyla iştirak ve gayri menkuller gibi duran varlıklarının kısmen veya tamamen başka kurum ve kuruluşlar tarafından satın alınmasını sağlamaya,

(B) Yasal karşılık yükümlülüklerini, cezai faizlerini de kaldırmak suretiyle, ertelemeye,

(C) Mali bünyenin takviyesi için gerekli göreceği diğer tedbirleri aldırtmaya.

(4) Denetlemenin Bakanlıkça yapılması ve denetleme sonucunda bir bankanın mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun saptanması halinde, Bakanlık da, bankacılık işlemlerinde bulunma yetkisinin bankanın bir kısım şubeleri veya bütün teşkilâtı için geçerli olmak üzere, geçici bir süre kaldırılmasını Bakanlar Kurulundan isteyebilir.

(5) Yukarıdaki fıkralarda öngörülen tedbirlere rağmen mali bünyenin güçlendirilmesine olanak sağlanamayan hallerde Bakanlar Kurulu, mahkemeden bankanın tasfiyesi hakkında karar verilmesini isteyebilir.

Birleşme veya Devir

17. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan bankalardan birinin diğer bir veya birkaç banka ile birleşmesi veya bütün aktif ve pasiflerini Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan diğer bir bankaya devretmesi bakanlığın iznine bağlıdır.

(2) Bakanlık, devir veya birleşmenin ilgililerin menfaatlerine aykırı düşmeyeceği sonucuna varırsa, devir veya birleşme işlemlerine izin verebilir.

(3) İzin tarihinden başlayarak üç ay içinde ilgili bankaların yetkili organlarınca karar alınarak devir veya birleşme işlemlerine geçilmediği takdirde, devir izni geçersiz olur.

(4) Devir veya birleşmenin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Resmi Gazetesinde yayımlanmasından sonra, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası, ilgili bankaların mevduat munzam karşılıkları hesaplarından, uygun göreceği miktar ve koşullarla devir veya birleşme döneminde iadeler yapabilir.

Tasfiye veya faaliyete son verilmesi

18. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan bankalar, faaliyetlerine son vermek ve bunları tasfiye etmek istedikleri takdirde, durumu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde basımı ve dağıtımı yapılan en az iki gazete ile ilân ve mevduat sahipleri ile alacaklılarına veya bu durumda sayılabilecek kişi ve kurumlara tebliğ ederek ellerinde bulunan ayni ve nakdi her türlü mevduat ile emanet ve cari hesap bakiyelerini, vesair borçlarını, vadeli olsalar bile vadelerini beklemeksizin iki ay içinde iadeye ve bu süre içerisinde sahibi başvurmayan ayni ve nakdi her türlü mevduat, emanet ve alacakları, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına tevdi etmeye mecburdurlar. Merkez Bankası, bu suretle verilen değerleri on yıl süre ile her yıl başında usulüne göre ilân etmek suretiyle saklar ve aranmamaları halinde bu değerler Devlete gelir kaydedilir.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan bankaların faaliyetlerine son vermeleri veya tasfiye edilmeleri halinde, mevduat sahipleri bu gibi bankaların mevcutları üzerinde, diğer alacaklılara göre haklarını öncelikle alır.

Para ve Hapis Cezası

19. (1) Bu Yasanın 5. maddesine aykırı durumları saptanan bankaların işlerini fiilen yöneten görevli ve ilgili mensupları bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde beş yıla kadar hapis veya 15.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Ayrıca Bakanlık tarafından altı ayı geçmemek üzere verilecek bir süre içinde durumlarını düzeltmedikleri takdirde, Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu, Bankanın Bankacılık işlemleri yapma veya mevduat kabul etme iznini geçici veya sürekli olarak, kısmen veya tamamen ve tüm teşkilâtını veya gerekli görülecek şubelerini kapsayacak şekilde kaldırabilir.

(2) Bu yasanın 9. maddesinde belirtilen yükümlülüğünü yerine getirmeyen bankalar, Bakanlıkça, bir aydan az olmamak kaydıyla, bildirilecek süreler içerisinde bu yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde, bunların mensupları bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde, görev ve ilgilerine göre, beş yıla kadar hapis veya 15.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

(3) Bankaların, mahkemelerle resmi dairelere hitaben düzenledikleri veya yayınladıkları belgelerde, yapılan gerçeğe aykırı beyanlardan dolayı bu belgeleri veya bunların düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre yedi yıla kadar hapis veya 20.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

(4) Bu Yasanın 10., 11. ve 12. maddeleri kurallarına uymayan bankaların işlerini fiilen yöneten mensupları bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre beş yıla kadar hapis veya 15.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

(5) Bu Yasanın 13. ve 16. maddeleri kurallarına uymayan bankaların, işlerini fiilen yöneten mensupları bir suç işlemiş

olurlar ve mahkumiyetleri halinde görev ve ilgilerine ve fiile katılma derecelerine göre, beş yıla kadar hapis veya 15.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

(6) Denetimle ilgili Bakanlık mensupları ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası mensuplarının görevlerini yapmalarına engel olan ya da istedikleri bilgi ve belgeleri vermeyen gerçek ve tüzel kişiler bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde beş yıla kadar hapis veya 15.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Para cezası ile birlikte hapis cezası ve faaliyetten alıkoyma

20. (1) Bu Yasanın 4. maddesinde belirtilen izin olmaksızın Bankacılık işlemleri ile uğraşan veya mevduat kabul eden gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevli veya ilgili mensupları, bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde fiile katılma derecelerine göre beş yıla kadar hapis veya 15.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

(2) Bu Yasanın 4. maddesi kurallarına veya bu kurallara dayanarak çıkarılmış tebliğlere aykırı durumları saptanan bankalar altı ayı aşmamak üzere, Bakanlık tarafından verilecek bir süre içerisinde durumlarını düzeltmedikleri takdirde, bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile bu bankaların bankacılık işlemlerini yapma veya mevduat kabul etme izni geçici veya sürekli olarak kısmen veya tamamen ve tüm teşkilâtlarını veya gerekli görülecek şubelerini kapsayacak şekilde kaldırılabilir.

Ayrıca 4. madde kurallarına aykırı harekette bulunan ve işleri fiilen yöneten görevli ve ilgili gerçek veya tüzel kişiler bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde görevli ve ilgili gerçek kişiler beş yıla kadar hapis veya 15.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden tüzel kişiler ise 15.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilirler.

(3) Bu maddenin (1). (2). fıkra kurallarına aykırı herekette bulunanlar aleyhine, Bakanlığın talebi üzerine, iş yerlerinin geçici veya sürekli olarak kapatılmasına, ilân ve reklâmlarının durdurulması veya toplatılmasına mahkemece karar verilebilir.

Sırların Saklanması

21. (1) Sıfat ve görevleri dolayısıyle öğrendikleri, bankaya ya da müşterilerine ait sırları bu konuda yasal olarak açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayan banka mensupları ile diğer görevliler bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde iki yıla kadar hapis veya 2.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Ancak ceza davaları amacıyla yapılan soruşturmalar için verilen bilgi veya belgeler bu madde kapsamı dışında olup suç oluşturmaz.

(2) (1). fıkrada belirlenen kişiler, bu sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde üç yıla kadar hapis veya 3.000.000.- Türk Lirasına kadar para cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

(3) Bu madde kuralları, işlerinden ayrılan banka mensupları ile diğer görevliler hakkında da işten ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle uygulanır.

Geçici madde Daha önce kurulmuş Bankaların durumu 42/1989

1. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar (Değişiklik) Yasasının yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş olan ve sermayeleri bu Yasada öngörülen asgari sermaye miktarından az olan bankalar ve şubeleri, sermayelerini, bu Yasanın ikinci maddesinde öngörülen asgari sermaye miktarlarına Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar (Değişiklik) Yasasının yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç 31.12.1991 tarihine kadar artırmak zorundadırlar.

Ancak, özel yasa ile kurulmuş olan bankalar ve kooperatiflere bu yasa hükümleri uygulanmaz.

Yürürlüğe giriş

2. Bu Yasa, Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer ve "1975 Kıbrıs Türk Federe Devleti Bankalar Kararnamesi" yürürlükten kaldırılır.

* Bu madde 35/1987 sayılı Yasanın 58. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI YASASI
(35/1987 VE 44/1992 Sayılı Yasalar)

Madde 23 ve 53 Tahtında Yapılan Tüzük

A.E. 454 R.G. 13.10.88
A.E. 260 R.G. 15.06.89
A.E. 502 R.G. 13.11.89
A.E. 274 R.G. 23.05.91
A.E. 286 R.G. 24.05.91
A.E. 525 R.G. 22.10.91
A.E.242 R.G. 05.06.92
A.E.373 R.G. 13.08.92

KKTC Merkez Bankası Faiz Farkı Fonu Oluşturulması Tüzüğü

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yönetim Kurulu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası'nın 23. ve 53. maddeleri uyarınca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar kurulunca tasvip olunan aşağıdaki Tüzüğü yapar:

Kısa İsim

1. Bu Tüzük "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Faiz Farkı Fonu Oluşturulması Tüzüğü" olarak isimlendirilir.

Tefsir

2. Bu Tüzükte metin başka türlü gerektirmedikçe:

"Bakanlar Kurulu" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu anlatır.

"Banka" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasını analtır.

"Bankalar" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar Yasası altında faaliyet gösteren bankaları anlatır.

"Devlet" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini anlatır.

"Fon" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Faiz Farkı Fonunu anlatır.

"Kooperatif Bankaları" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kooperatifler yasası altında kurulmuş ve mevduat kabulü ile kredi işlemi yapan Bankaları anlatır.

"Yan Kuruluşlar" Bankaların bir iştiraki olarak kurulmuş ve kredi işlemi yapan Kuruluşları anlatır.

"Yasa" 35/1987 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasasını anlatır.

"Yönetim Kurulu" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yönetim Kurulunu anlatır.

Fon Tesisi

3. Banka bünyesinde Faiz Farkı Fonu adında bir fon tesis edilir.

Amaç

4. Fonun amacı Devletçe teşviki öngörlen kontrollu tarım (ayni), tarım (nakdi) ve limiti içinde kalmak koşulu ile Küçük Esnaf ve Sanatkârlar ile Sanayici ve İhracatçılara ve Turizm sektörüne kontrollü faiz uygulanmasını sağlamaktır.

Faiz İadesi Oranları

5. Faiz İadesi Oranları kredi türleri itibarıyle aşağıdaki şekilde saptanmıştır:

----- Tarım (Ayni)	%31
----- Tarım (Nakdi)	
a) Miktarı azami 1 milyon TL'ye kadar olanlar	%16
b) Miktarı 1 milyon TL'nin üzerinde olanlar	% 7
----- Küçük Esnaf ve Sanatkar Kredisi (Miktarı 14 milyon TL'ye kadar) (İlk iş yeri açacak yeni üniversite,yüksek okul mezunlarına 30 Milyon TL'ye kadar)	%26
----- Turizm Kredileri (Devlet Planlama Örgütü ve Turizm Bakanlığının onaylayacağı Projelere) (Azami 1.600.000.000.- TL'ye kadar)	%31
----- Sanayi Kredileri (Makine Alımı 600.000.000.- TL'ye kadar)	%20
----- İhracatcı Kredileri	%31

Reeskont İşleri Yasağı

6. Bankalar, Merkez Bankası reeskont kaynağından kullandıkları krediler için faiz farkı isteminde bulunamayacakları gibi faiz farkından yararlandıkları krediler için de reeskont kredisi talebinde bulunamazlar.

Fonun Kaynakları

7. Fonun Kaynakları:

(a) Devlet Bütçesine bu amaçla konulacak ödenek,

(b) Banka nezdindeki hazine fonları faizlerine karşılık olarak Banka bütçesinden ayrılacak belirli bir ödenek,

(c) Bankalar ve yan kuruluşları ile Kooperatif Bankaları ve Mevcut Yasalar altında kredi vermekle yetkili kılınmış müesseselerin verecekleri her türlü nakdi krediler (Kontrollu Krediler hariç) üzerinden uygulanacak geçerli faiz oranı içinden iki puan faiz farkının tahsil edilerek Banka nezdinde açılan Faiz Farkı Fonu'na yatırılan miktarlar,

(d) Faiz Farklarını zamanında yatırmayanlara veya eksik yatıranlara uygulanacak aylık yüzde 8 cezai faiz, ve

(e) Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından yapılacak katkılardan oluşur.

Bu maddenin (c) fıkrası gereğince Bankalar ve yan kuruluşları ile Kooperatif Bankaları ve mevcut yasalar altında kredi vermekle yetkili kılınmış müesseselerce tahakkuk ettirilen 2 puanlık faiz farkları, tahakkuku izleyen ayın 15'ine kadar fon'a ödenir.

Bu madde amaçları bakımından tahsil ve fon'a yatırma yükümlülüğü, kredi veren bankalar ve müesseselere ait olup, tahsil edilmeyen miktarların ilgili Bankalar ve müesseseler tarafından yatırılması zorunluğu vardır.

Banka ayni kaynaktan verilen kredilerde mükerrer fon kesintilerini önlemeye yönelik önlemler almaya yetkilidir.

Mükellefiyet Sınırı

8. Kontrollü Faiz uygulaması fon kaynakları ile sınırlıdır. Mevcut kaynakları aşan mükellefiyetlere girişilemez.

Esas ve Şartlar

9. Fon, bu Tüzükteki esas ve şartlar ile Banka talimatlarına uygun olarak çalışır.

Sorumluluk ve Müeyyideler

10. Krediyi veren bankalar veya kuruluşlar kontrollü, faiz uygulamasında bu Tüzük ve Banka tarafından çıkarılacak talimatlara uymakla yükümlüdürler. Aksine hareket eden bankalar ve kuruluşlardan ödenen faiz farkı derhal tahsil olunur ve müteakip faiz farkı ve reeskont talepleri kabul edilmez.

Talimatlar

11. Banka, bu Tüzükteki esas ve şartlar dahilinde uygulamaya müteallik talimatlar çıkarmaya yetkilidir.

Geçici Madde A.E. 525 22.10.1991

1. İlk uygulamada banka birikmiş faiz farklarının taksitle ödenmesini onaylayabilir. Bu gibi hallerde cezai faiz istenmeyecektir.

Yürürlüğe Giriş

12. Bu Tüzük Resmi gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

PARA VE KAMBİYO İŞLERİ YASASI
(38/1982, 22/1987 VE 46/1992 Sayılı Yasalar)

Madde 3,5,6,7,10,14,17,21,25,27,30,31 ve 51 Altında Yapılan Tüzük

A.E. 603 R.G. 2.11.87
A.E. 453 R.G. 13.10.88
A.E. 528 R.G. 12.12.88
A.E. 483 R.G. 3.11.89
A.E. 539 R.G. 25.10.91
A.E. 639 R.G. 20.12.91
A.E. 268 R.G. 25.6.92

Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, Para ve Kambiyo İşleri Yasasının 3, 5, 6, 7, 10, 14, 17, 21, 25, 27, 30, 31, ve 51. maddelerinin kendisine vermiş olduğu yetkiye dayanarak aşağıdaki Tüzüğü yapar.

Kısa İsim

1. Bu Tüzük, Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü olarak isimlendirilir.

I. Kısım

BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ

Tefsir

Bu Tüzükte metin başka türlü gerektirmedikçe "Aval", Bankanın müşteri lehine ciranta veya avalist olarak ticari senetlere imza koyması veya kefil olması dolayısıyle meydana gelen hukuki ilişkiyi anlatır.

"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu anlatır.
"Bakanlık", Maliye İşleriyle görevli Bakanlığı anlatır.
"Bankalar Kur Hesabı", Dövizi Devlet Kur Hesabı dışında karşılanmak suretiyle yapılan ve/veya yapılacak ithalat ve/veya görünmeyen muamele ödemesini anlatır.
"Bedelsiz İthalât", Memleketten döviz transferi yapılmaksızın yapılan ithalâtı anlatır.
"Bedelsiz İhracat", Memlekete döviz transferi yapılmaksızın yapılan ihracatı anlatır.
"Devlet Döviz Pozisyonu", İhracat ve görünmeyen muameleler nedeniyle ülkeye getirilmesi zorunlu olup, yetkili bankalarda bozdurulup kullanımı Devlet emrine geçen dövizleri anlatır.
"Devlet Kur Hesabı", Dövizi Devlet Döviz Pozisyonundan karşılanmak suretiyle yapılan ve/veya yapılacak ithalat ve/veya görünmeyen muamele ödemesini anlatır.
"Getirilmesi Zoruniu Olmayan Döviz", Mal ve/veya hizmet ihracı karşılığı olarak ülkeye getirilmesi zorunlu olan dövizler dışında kalan dövizleri anlatır.
"Görünmeyen Muamele", İthalât ve İhracat gibi mal hareketini doğuran işlemleri ile sermaye hareketleri dışında kalan ancak bu konulara dolaylı olarak bağlı bulunan sosyal, ekonomik ve kişisel ilişkilerin değişik aşamasını içine alan işlemleri ve ödemeleri kapsamaktadır.
"İthalât", Herhangi bir malın hava, kara ve deniz yoluyla Cumhuriyet sınırları dışından Cumhuriyet sınırları dahiline getirilmesini ve malın gümrükten geçirilmesini anlatır.

"Liberasyon", Ticaret İşleriyle görevli Bakanlıktan ithal izni alınmadan ihracatçı lehine yapılan ödeme karşılığı ithalâtı anlatır.
"Tahsisli İthal Malları", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Ticaret ve/veya Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkları tarafından döviz tahsisi yapılmak suretiyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ithal edilen malları anlatır.
"Yetkili Bankalar", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan ve ithalat, ihracat işlemleri yapmaya, döviz almaya, döviz bulundurmaya, döviz satmaya, döviz satışına mesnet teşkil eden turistlere mahsus döviz alım bordroları ve/veya makbuz tanzim etmeye Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça yetkili kılınan Bankaları anlatır.
"Yetkili Müesseseler", Para ve Kambiyo Yasası kuralları uyarınca döviz alıp satmaya ve bulundurmaya yetkili kılınan müesseseleri anlatır.

II. Kısım

KULLANILACAK DÖVİZ CİNSLERİ, DÖVİZLERİ TRANSFER, DÖVİZ KURLARININ SAPTANMASI, YETKİLİ MÜESSESELER, DÖVİZ HESAPLARI, DÖVİZ KREDİSİ TEMİNİ

3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde,

(1) İhracat ve görünmeyen muameleler karşılığı getirilecek dövizler ile ithalât bedelleri ve görünmeyen muamelelerin ödenmesinde kullanılacak döviz cinsleri aşağıdadır.

ABD doları
Avustralya Doları
Avusturya Şilini
Batı Alman Markı
Belçika Frangı
Danimarka Kronu
Fin Markkası
Fransız Frangı
Hollanda Florini
İsveç Kronu
İsviçre Frangı
İtalyan Lireti
Japon Yeni
Kanada Doları
Kuveyt Dinarı
Norveç Kronu
Sterlin
Suudi Arap Riyali
Kıbrıs Lirası

(2) Turistik amaçlı ve yalnız efektif olarak alınıp-satılabilecek döviz cinsleri:

Yunan Drahmisi
Portekiz Esküdosu
Irak Dinarı
İran Riyali
İrlanda Lirası
İspanyol Pezetası
Yeni İsrail Şekeli
Lübnan Lirası

Lüksemburg Frangı
Meksika Pezosu
Suriye Lirası
Ürdün Dinarı
Yugoslav Dinarı

(3) İthalât ve görünmeyen muameleler karşılığı yapılacak ödemeler, Bankacılık teammüllerine göre ve alıcı ile satıcı arasındaki anlaşmalara uygun olarak Türkiye dışındaki ülkelere de Türk Lirası ile de yapılabilir.

Döviz Tasarrufu Döviz ve Türk Lirası Transferi ve Muhasebeleştirme

4. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine Türk Lirası, döviz ve her türlü efektif paranın ithali serbest olup, hiçbir kayda tabi tutulamaz ve menşei araştırılamaz.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki kişilerin beraberlerinde döviz bulundurması serbesttir. Bu kişiler sözkonusu dövizlerini bankalarda açacakları döviz hesaplarında tutabilecekleri gibi bu hesaplarındaki dövizleri efektif olarak kullanmak dahil serbestçe tasarruf edebilirler. Herhangi bir merciin iznine gerek olmaksızın ve yetkili bankalar kanalıyla yapılması koşuluyla Türk Lirası ve dövizin yurt dışına transferi serbesttir.

Bu madde gereğince yetkili bankalarca yapılacak transferler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına bildirilir. Bildirime ilişkin usul ve esaslar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasınca belirlenir. Bankalar herhangi bir andaki toplam taahhütlerinden fazlasını muhabir Banka hesaplarında tutamazlar.

(3) Yolcular beraberlerinde azami 8.000 -ABD Doları veya muadili döviz veya muadili Türk Lirasını nakit olarak serbestçe yurt dışına çıkarabilirler.

(4) Bankalar, özkaynaklarını ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti içinde topladıkları mevduatları yurt dışına plase edemezler. Bu kredileri alan bakımından kredinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti içinde kullanılması zorunluğu vardır.

(5) Bankaların nakit transferleri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası kanalıyle yapılır. Ancak özel hallerde Banka ve Yetkili Müesseselere nakit transferi için Bakanlıkca izin verilebilir. Özel halin neleri kapsadığı Bakanlıkça çıkarılacak bir genelge ile belirlenir.

(6) Para ve Kambiyo İşleri Yasasının 17. maddesi gereğince ihracat ve görünmeyen muamelelerden sağlanan dövizler bu Tüzük altında Devletçe döviz tahsisine bağlanan ithalat ve görünmeyen muamelerde ve kullanım şartlarına uygun olarak kullanılır.

(7) Bankalara intikal eden her türlü dövizlerle ilgili döviz muameleleri arbitraj dahil muhasebeleştirilir. Bu şekilde bankalara intikal eden her türlü döviz, getirilmesi mecburi olmayan ve bankalar tarafından serbest piyasadan satın alınacak dövizler dahil alışlar alış kuru ve satışlar satış kuru üzerinden Türk Lirası ile işleme tabi tutulmak suretiyle muhasebeleştirilir. Ancak bu Tüzüğün 7. maddesi altında açılacak şahıslar Döviz Hesapları ile

Dışticaret (Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü gereğince Bankalar kur Hesabına yatan dövizler ise ithalat amaçlı veya görünmeyen muamelelerdeki ödemeler için kullanıldığı takdirde ve/veya zamanda, kullanıldığı günkü alış kuru üzerinden Türk Lirası ile muhasebeleştirilerek banka tarafından satın alınır ve ayni günkü satış kuru üzerinden Türk Lirası ile işleme tabi tutulmak suretiyle muhasebeleştirilir.

Döviz Kurlarının Saptanması
38/1982
22/1987

5. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde uygulanacak resmi döviz ve efektif alış ve satış kurları, Değiştirilmiş şekliyle Para ve Kambiyo İşleri Yasasının 7. maddesine istinaden Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasınca günlük olarak tesbit ve Resmi Gazete'de yayınlanmak suretiyle ilân olunur.

Ancak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası $10.000.-(On bin) ABD Doları üzerindeki miktarlar için uluslararası piyasalarda oluşan fiyatlar üzerinden kur tesbit edip alım ve satım yapabilir.

(A) Bu şekilde tesbit edilen resmi kurlar her gün mesai saati başlamadan önce Bankalara gönderilir.

(B) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası uygulayacağı kurları, banka binası dışında halkın kolaylıkla görebileceği şekilde teşhir eder.

(2) Değiştirilmiş şekliyle Para ve Kambiyo İşleri Yasasının 7. maddesine istinaden Bakanlık tarafından yetkilendirilen Bankalar da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasınca tesbit ve ilân olunan resmi kurlara bağlı olmaksızın kendi işlemlerinde uygulayacağı döviz ve efektif alış ve satış kurlarını günlük olarak serbestçe tesbit edebilirler. Yetkili bankalar bu şekilde tesbit edecekleri ve gün boyu uygulayacakları kurları banka mesai saati başlamazdan önce ve banka binası dışında halkın kolaylıkla görebileceği bir şekilde teşhir etmek zorundadırlar.

Bu madde maksatları bakımından "kendi işlemlerinde" ifadesi ihracat ve görünmeyen muamelelerden sağlanan dövizler dışında, Bankalarca diğer döviz alım satımı ve tahsisi ile ilgili işlemleri anlatır.

Bankalarca ayni gün içinde başka kur tesbit ve ilânı ve değişik kur uygulaması yapılamaz. Yetkili Bankalarca bu şekilde tesbit edilecek döviz ve efektif alış ve satış kurlarının her gün işleme başlamadan önce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına bildirilmesi zorunludur.

(3) (i) İhracat ve görünmeyen muameleler nedeni ile ülkeye getirilmesi zorunlu dövizler ile,

(ii) İthalât ve görünmeyen muameleler için Devletçe yapılacak Devlet kuru Döviz tahsis ve transferlerde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasınca tesbit ve ilân edilen kurlar uygulanır.

(4) Döviz Alış ve Satışlarında kullanılacak bordroların içerik ve şekline ilişkin esaslar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasınca belirlenir ve Yetkili Bankalara bildirilir.

Yetkili Müesseseler

6. Döviz almaya, döviz bulundurmaya ve döviz satmaya yetkili kılınacak müesseselerin izin alma çalışma usul ve esasları aşağıda belirtilmiştir.

(1) Döviz almaya, döviz bulundurmaya ve döviz satmaya yetkili kılınacak müesseseler Maliye İşleriyle görevli Bakanlıktan çalışma izni almaları zorunludur. Gerekli izni olmaksızın hiçbir kimse ve/veya müessese döviz alış ve satışını meslek haline getiremez.

(2) Yetkili kılınacak müesseselerin asgari 30,000.- ABD Doları karşılığı Türk Lirası ödenmiş nakdi sermaye ile ve Limited Şirket şeklinde kurulmuş olmaları zorunludur.

(3) Döviz almak, döviz bulundurmak ve döviz satmak üzere yetki talebinde bulunacak olanlar Bakanlığa başvuruda bulunarak ön izin talep ederler.

(4) Ön izin talebinde bulunacak olanlar başvurularına aşağıdaki belge ve bilgileri eklerler;

(a) Faaliyet sahasının münhasıran döviz alım-satım ve muhafazası olarak tanzim edileceğini gösterecek Şirket Ana Sözleşmesini;

(b) Ortakların Resmi Mercilerden alınan iyi hal belgesi;

(c) Sermayenin bir yetkili bankada bloke edildiğini gösteren belge.

(5) Bakanlık başvuruyu inceler ve uygun gördüğü takdirde ön izin verir.

(6) Bakanlıktan ön izin alanlar Şirketler Mukayyitliği'nce istenecek diğer hususları da yerine getirdikten sonra şirket tescilinin tamamlanmasını müteakip çalışma izni alabilmek için yeniden Bakanlığa başvuruda bulunur.

(7) Ön izin alan ve tescilini yaptıran Yetkili Müesseselere aşağıdaki belgeleri sunmaları koşuluyla Bakanlıkça çalışma izni verilebilir.

(a) Şirketler Mukayyitliğince onaylanmış Ana Sözleşme ve Tüzük.

(b) Kuruluş Belgesi, (M.Ş. 44)

(c) Direktörler ve Hissedarlar Belgesi

(d) Sermayenin şirket adına geçirildiğini gösteren ilgili banka yazısı.

(e) Yetkili murakıp tarafından onaylanmış Açılış Bilançosu.

(f) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasından alınan ve Gelir ve Vergi Dairesince onaylanan döviz alım ve satım makbuzları.

(g) Gelir ve Vergi Dairesince tutulması istenen defterlerin onaylatıldığını gösteren belgeler.

(8) Çalışma izni alan yetkili müesseseler;

(a) Yetkili müesseseler işyerlerine döviz alım-satım ve muhafaza işlemleri dışında başka herhangi bir işle iştigal edemezler.

(b) İşyerinin tam adresini ve değişiklikleri en geç 30 gün içinde Bakanlığa bildirirler.

(c) Yetkili Müesseseler faaliyetlerine son vermeleri halinde durumu en geç 15 gün içinde Bakanlığa bildirmek ve gerekli işlemleri yaptırmak zorundadırlar.

(d) Yetkili müesseseler uygulayacakları döviz ve efektif alış ve satış kurlarını serbestce tesbit edebilirler.

(e) İçerik ve şekli Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasınca tesbit edilecek döviz alım ve satım makbuzlarını işlem anında tanzim ederler ve alıcı ile satıcının adı, soyadı, kimlik veya pasaport numarası ve tam adresi açıkca yazılır ve bir kopyası işyerinde kalmak üzere kökte muhafaza edilir.

(f) Yapılan tüm işlemleri muhasebeleştirmek zorundadırlar.

(9) Yetkili Müesseseler aldıkları ve sattıkları dövizler için alım ve satım makbuzu düzenlemek zorundadırlar. Bu müesseseler her ay sonu itibarıyle aldıkları ve sattıkları dövizler için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının talimatında belirteceği şekilde beyanname vermek zorundadırlar.

(10) Yetkili Müesseseler Döviz alış ve satışlarında uygulayacakları kurları iş yerlerinde halkın kolaylıkla görebileceği bir şekilde teşhir etmek zorundadırlar.

Döviz Hesapları

7. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren bankalar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde ve yurt dışında yerleşik kişiler adına bu Tüzüğün 3(1) maddesinde belirtilen döviz cinsleri üzerinden Döviz Tevdiat ve Mevduat Hesapları açabilirler.

(2) Döviz Hesaplarından, hesap sahibinin müracaatı üzerine herhangi bir izin aranmaksızın gerek yurt içinde gerekse yurt dışında her türlü ödeme, devir ve transfer yapılabilir. Bu hesaplar üzerine Bankalarca çek defteri verilebilir.

(3) Bu hesaplara Bankalarca serbestce belirlenen ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına bildirilen faiz oranları uygulanır".

(4) Yetkili bankalar her ay sonu itibarıyle Döviz Hesaplarına ilişkin bilgileri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının talimatında belirteceği süre ve şekilde bildirmek zorundadırlar.

(5) Bankalar, nezdlerinde bu şekilde açılan döviz hesaplarının anapara ve faizlerini açılan hesabın döviz cinsinden ödemek zorundadırlar.

(6) Bankalar tasnif açısından döviz hesaplarını yurt dışından getirildiği tevsik edilen döviz hesapları için Tevdiat Hesabı ve yurt içinden yatırılan Döviz Hesapları için de Mevduat Hesapları olmak üzere iki ayrı hesap halinde tutarlar.

Döviz Kredileri

8. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren Bankalar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki yerleşik kişilere, aşağıdaki koşullara tabi olarak döviz kredisi verebilirler.

(1) Açılan kredi ve yapılan istikrazlar faizleri ile birlikte bankaya aynı cins döviz ile ödenir.

(2) Bankalar, döviz kredisi karşılığında kredinin, krediyi alandan döviz olarak iadesini sağlayacak gerekli teminatı almak zorundadırlar.

(3) Bu kredilere veya istikrazlara Bankalarca serbestce belirtilen ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasına bildirilen faiz oranları uygulanır.

(4) Yetkili Bankalar her ay sonu itibarıyle, döviz kredilerine ilişkin bilgileri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının talimatında belirteceği süre ve şekilde bildirmek zorundadırlar.

11/1976 (25/1983) (26/1987)

(5) Bankaların verebilecekleri döviz kredileri tutar ve oranları Bankalar Yasasının ilgili kurallarına tabidir.

(6) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren Bankalar ve özel işletmelerin dışarıdan döviz kredisi hakkındaki talepleri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine rucu edecek yükümlülük yüklememek kaydıyla ve Devlet Plânlama Örgütü görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkca incelenerek karara bağlanır.

(7) Devlet Döviz Pozisyonu Hesapları kaynak gösterilmek suretiyle döviz kredisi açılamaz.

(8) Döviz kredilerinin türü, vadesi ve alım şartları Bakanlıkca çıkarılacak bir tebliğ ile düzenlenir.

III. Kısım

İHRACAT

Bankaların Aracılığı

9. İhracat işlemleri, bu Tüzük ve yürürlükteki Dış Ticaret Hükümlerine uygun olarak yetkili bankalar aracılığı ile yapılır.

İhracat Bedeli Dövizler

10. Yabancı ülkelere bir defaya mahsus olsa dahi her nevi mal ve hizmet ihraç edenler, bu mal ve hizmetlerin bedelini teşkil eden dövizlerin %90'ını ihracat şekline uygun olarak süreleri içinde yurda getirmeye mecburdurlar. Bakiye %10 oranındaki dövizler ilgililerce serbestçe tasarruf edilir.

Ek sürelerle ilgili hükümler saklıdır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden ihracat

11. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden yapılacak ihracat yürürlükteki dış Ticaret Mevzuatı ve bu Tüzük altında düzenlenen ödeme şekil, yöntem ve esaslara göre yapılır.

(1) (i) Akreditif ve vesaik mukabili ödeme:

Bu ödeme şekillerine göre yapılacak ihracatta yetkili bankalar, lehlerine açılan akreditif veya vesaik mukabili ihracat tahtında bu Tüzük çerçevesinde ihracatçılar tarafından Ticaret işleriyle görevli Bakanlıktan alınacak ihraç müsaadesine istinaden gerçekleştirilen ihracatla ilgili olarak tanzim edilerek kendilerine tevdi edilecek belgeleri hariçteki amir bankalara intikal ettirerek ihracat bedeli dövizlerin tahsil edilip ülkeye getirilmesi için gerekli tedbirleri alırlar.

(ii) Peşin Ödeme:

(1) Bu ödeme şekline göre yapılacak ihracatta, mal bedeli dövizlerin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine getirilip döviz alım bordrosuna bağlanması şarttır.

(2) İhracatçılar, Ticaret işleriyle görevli Bakanlığa müracaatla, ihracat bedeli dövizi Yetkili Bankalarda bozdurduklarını Döviz Alım Bordroları ile tevsik ederek ihraç için gerekli izni almak zorundadırlar.

(3) Gümrük İdareleri, kendilerine tevdi edilecek Döviz Alım Bordrosu ve ihraç müsaadesine istinaden ihracata izin verirler. Ayrıca bordro üzerine ihracatın döviz tutarını yazı ile kayıt ve imza ederek bordroyu ihracatcıya iade ederler.

(4) Gümrük çıkış beyannamesindeki ihracatçının adı, soyadı ve adresi gösterilen ihracatçı ile Döviz Alım Bordrosu ve ihraç izninde ismi yazılı ihracatçının aynı olması şarttır.

(iii) Mal Mukabili Ödeme:

Bu ödeme şekline göre yapılacak ihracatta yetkili bankalar, ihracatçılar tarafından Ticaret İşleriyle görevli Bakanlıktan alınacak azami 120 gün vadeli banka avalli veya 90 gün vadeli avalsiz ihraç müsaadesine istinaden gerçekleştirilecek ihracatla ilgili olarak tanzim edilerek kendilerine tevdi edilecek belgeleri hariçteki amir bankalara intikal ettirerek ihracat bedeli dövizlerin, vade sonunda tahsil edilip ülkeye getirilmesi için gerekli tedbirleri alırlar. Vadenin başlangıç tarihi taşıma aracının Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden ayrıldığı tarihtir. Bu madde amaçları bakımından azami 120 günlük banka avalinin 30 günlük kısmı Para, Kambiyo İşleri Yasasının 19. maddesine istinaden mücbir sebebe dayalı ve önceden verilen izin sayılır.

(2) Özelliği olan ihracat:

(i) Konsinyasyon sureti ile yapılacak ihracat:

Bu suretle yapılacak ihracat, esas ve şartları bu Tüzüğün 24(1) maddesi altında düzenlenen kurallara göre yapılır.

12/1983 sayılı Yasa

(ii) Ticari ve Ticari olmayan geçici ihracat ham ve/veya yarı mamul ve/veya mamul herhangi bir malın teminat karşılığı geçici olarak belli bir süre için ihraç edilip sözkonusu süre içinde tekrar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine aynen veya işlenmiş olarak ithali Dışticaret mevzuatı uyarınca yapılır.

İhracatçıların ve bankaların sorumluluğu

12. (1) Konsinyasyon suretiyle yapılan ihracat hariç olmak üzere diğer ödeme şekillerine göre ihraç edilen her türlü mal ve hizmet bedellerinin fiili ihraç tarihinden itibaren azami 90 gün süre içerisinde yurda getirilmesinden ve ihracat hesaplarının kapatılmasından ihracatçılar sorumludurlar.

(2) Yetkili bankalar ihracat bedeli dövizlerin süresi içinde yurda getirilmesini izlemekten sorumludurlar.

(3) Bankalar, ihracat hesaplarını izler ve süresi içinde kapatılmayanları, süre sonunda derhal Maliye İşleri ile görevli Bakanlığa bildirirler.

(4) Yetkili Bankalar, akreditif veya vesaik mukabili ihraç edilecek malın mülkiyetini devre veya tesellümünü sağlamaya yarayan belgeleri mal bedeli dövizler tahsil olunmadan veya ihracatcı tarafından alıcı üzerine keşide edilen poliçeleri muteber muhabirlerince aval verilmek veya kabul edilmek suretiyle bedelin ödenmesi garanti edilmeden alıcıya teslim edilmemesi için gereken tedbirleri alırlar.

Nakliyat acente veya müesseselerin yükümlülükleri

13. (1) İhracata aracılık yapan nakliyat acente veya müessese-leri, malın alıcısı tarafından tesellümüne esas olan belgeleri sevkiyatı müteakip en geç yedi iş günü içerisinde ihracata aracılık eden bankaya gönderirler.

(2) Acente ve müesseseler, transit nakliyatında ihraç olunan malın en son gideceği yeri malın tesellümüne esas olan belgelerin asıllarında ve kopyalarında göstermeye zorunludurlar.

(3) Deniz nakliyat acenteleri, tam takım konşimentoyu aracı banka adına hava ve kara nakliyat acenteleri uçak konşimentosu, nakliyeci makbuzu gibi belgeleri aracı bankanın talimatında gösterilen hariçteki muhabir banka adına düzenlerler.

İlgili ve yetkili bankalara müracaat

14. (1) İhracatcılar, yürürlükteki Dışticaret Yasası altında gerekli ihraç müsaadesini almak zorundadırlar. İhracatcılar ihraç müsaadesini aldıktan sonra maliye işleriyle görevli Bakanlığa hitaben tanzim edilmiş üç nüsha "Beyanname-Taahhütname" ile yetkili bankalara müracaat ederler.

(2) Yetkili Bankalar "Beyanname-Taahhütname"lerin bir nüshasını alıkoyup diğer nüshalarını tasdik ederek ihracatcıya iade ederler.

(3) Yetkili Bankalar, ihracatın hava ve kara nakil vasıtaları ile yapılması halinde, ilgili nakliyat müessese veya acentalarına hitaben malın tesellümüne yarayan belgelerin, gösterecekleri muhabirleri adına düzenlenmesine dair talimat mektubu yazarlar. Bu mektubun tasdikli bir suretini gümrük idarelerine tevdi edilmek üzere ihracatçıya verirler.

Gümrük İdarelerine müracaat

15. (1) İhracatcılar, yetkili bankalarca tasdikli iki nüsha Beyanname-Taahhütname ve Ticaret İşleriyle görevli Bakanlıktan alacakları "Lisans ve Tescil Belgesi" ve deniz, kara ve hava yolu ile nakliyatta, nakliyat acenta ve müesseselerinin ihraç konusu malların tesellümüne yarayacak sevk belgelerinin ihracata aracılık yapan bankaya tevdi edileceğine dair mektubu ile gümrük idarelerine müracaat ederler.

(2) Gümrük İdareleri, hava ve kara yolu ile nakliyatta acente mektubunda malın tesellümüne yarıyan belgelerin adına düzenleneceği taahhüt edilen hariçteki bankanın ihracata aracılık eden banka tarafından verilen talimata uygun olup olmadığını ve ihraç malının "Lisans ve Tescil Belgesi"nde yazılı mal, cins ve miktarları ile uygunluğunun kontrolünü yaptıktan sonra Beyanname-Taahhütnameye istinaden ihracata izin verirler.

(3) Gümrük çıkış beyannamelerinde yazılı ihracatcı ile Beyanname-Taahhütnamelerde yazılı ihracatçının aynı olması gerekir.

(4) Gümrük İdareleri, Malların Acenta Mektubunda yazılı vasıtalardan başkasına yüklenmesine izin vermezler.

Gümrük İdarelerinin Sorumluluğu

16. (1) Gümrük İdareleri, ihracat işlemlerinin sonuçlanmasını izleyen en geç yedi iş günü içerisinde

(a) Gümrük Çıkış Beyannamesinin sureti,

(b) Lisans-Tescil Beyannamesinin bir sureti,

(c) Gümrük İdarelerince tasdikli fatura,

(ç) Çeki Listesi (Gümrük Çıkış Beyannamesinde bu hususta kayıt bulunduğu takdirde çeki listesi aranmaz)
(d) Kontrole tabi maddelerde kontrol belgesi sureti,
(e) Acente mektubunun bir nüshası
(f) Beyanname-Taahhütnamenin bir nüshası,
İhracata aracılık eden yetkili banka adresine taahhütlü olarak gönderirler.

(2) Beyanname-Taahhütnamenin bir nüshası gümrük çıkış beyannamesinin gümrüklerde kalacak nüshasına eklenir.

Yetkili Bankaların belgelerin tevdiini izleme ve incelemekle ilgili yükümlülükleri

17. (1) Yetkili Bankalar, gümrük idareleri tarafından kendilerine gönderilen gümrük çıkış beyannamelerinde yazılı nakliyat acente ve müesseseleri tarafından ihracat belgelerinin kendilerine tevdi edilmesini izlemekle yükümlüdürler.

(2) Bankalar, ihracat belgelerini ve malın tesellümüne yarayan belgeleri süresi içinde tevdi etmeyen nakliyat müessese ve acentalarının isim ve açık adreslerini Maliye İşleri ile görevli Bakanlığa bildirmek zorundadırlar. Bu bildirimin sözkonusu belgelerin tevdi süresinin bitimini izleyen ilk iş gününde yapılması gerekir.

(3) Bankalar, ihracatçılarla nakliyat müessese ve acentaları tarafından kendilerine tevdi edilecek fatura, menşe şahadetnamesi, sigorta poliçesi ve diğer bütün ihracat belgeleri ile konşimentonun tam takım ve asılları olduğunu ve hava ve kara yolu ile nakliyatta malın teselülümüne yarayan belgelerin talimatlarına uygun olarak düzenlenip düzenlenmediğini incelemek zorundadırlar.

Mal Bedellerinin Tahsili

18. (1) Yetkili bankalar gümrük İdaresinden ve acente ile müesseselerden gelen vesikalar ve ihracatcının tevdi edeceği ihraç malına ait diğer belgeleri mal bedeli tahsil edilmek üzere hariçteki muhabirlerine gönderirler.

(2) İhracat bedelinin peşin olarak gönderilmiş olması halinde, sevkiyat tutarı peşin dövizlerden mahsup edilir. Mal bedelinin tamamı peşin gelmiş ise sevk belgesi aranmayabilir.

İhracat vesaiki tutarından yapılabilecek indirimler

19. Bankalara tevdi edilecek ihracat belgelerinin tutarı (malın FOB kıymeti veya malın sigorta ve/veya navlun ihtiva etmeyen diğer satış şekillerine göre kıymeti) hiçbir zaman ihraç malının gümrük çıkış beyannamesinde kayıtlı kıymetlerden aşağı olamaz. Ancak, navlun ve sigorta bedellerinden meydana gelecek fiyat değişiklikleri dolayısıyla bu miktar kadar fark kabul edilir.

Vezin noksanlığı ekspertiz, manipulasyon masrafı, gözetme ücreti banka muhabir masrafı karşılığı olarak belgeler tutarında düşürülecek dövizler

20. (1) Ticari teammüller gereği olarak satış aktinde veya akreditiflerden ayrıca varış yerinde tartı ve analiz yapılması şart bulunduğu ahvalde tartı veya analiz sonucunda tesbit edilen vezin noksanlığı ile ekspertiz ve manipulasyon masraflarının mahsup veya tediyesi için uluslararası gözetme şirketleri ve kontrol firmaları veya resmi makamlar tarafından düzenlenen vezin noksanlığını gösterir raporlarla Çeki Listelerinin ve Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça lûzumlu görülecek diğer vesikaların asılları ve yabancı dilde düzenlenmiş ise tasdikli tercümelerinin ihracatcılar tarafından Maliye İşleriyle görevli

Bakanlığa tevdii lâzımdır. Bu hususlarla ilgili mahsup veya transfer talepleri Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça incelenir ve sonuçlandırılır.

(2) Banka muhabir masrafları, muhabir bankaların dekontlarına müsteniden yetkili bankalar tarafından transfer edilir.

Kıymetli madenler, kıymetli taşların ihracı

21. Kıymetli maden, kıymetli taşlar veya bunlardan mamül kıymetli eşyanın ihracı bu Tüzük ve ilgili mevzuat hükümlerine göre yapılır.

Geri getirilecek ihraç malları

22. Fiili ihracı yapılıp da herhangi bir sebeple alıcısı tarafından tesellüm edilmeyen ihraç mallarının ve ihracat belgelerinin geri getirilmesi için aracı banka ve nakliyat acentasına talimat vermeye ihracatçılar yetkilidir.

Konsinyasyona çevrilecek satışlar

23. Fiili ihracı yapılıp da herhangi bir sebeple alıcısı tarafından tesellüm edilmeyen ve geri getirilmesi imkânsız veya büyük ölçüde döviz kaybına sebebiyet verecek olan yahut bozulmaya ve çürümeye müsait varış yerinde kalite farkı bulunan ihraç mallarının başka bedel ve şartlarla kesin olarak veya konsinyasyon yoluyla satışına aracı bankaların veya ihracatçının bu hususları tevsik edici müracaatı üzerine Ticaret İşleriyle görevli Bakanlıkça karar verilebilir.

Özelliği olan ihracat

24. (1) Konsinyasyon yoluyla yapılacak ihracat, Dışticaret mevzuatında esas ve şekli tesbit edilen "Konsinye İhraç Talepnamesi" ve Maliye İşleri ile görevli Bakanlığa hitaben tanzim edilecek Beyanname-Taahhütnamelere istinaden yapılır.

(2) İhracatçılar, konsinyasyon suretiyle ihraç edilen mallara kesin satışını müteakip gümrük çıkış beyannamesinde yazılı meblağın %90'ından az olmayan miktarda dövizi ülkeye getirerek bankalaştırmak suretiyle hesaplarını kapatmak zorundadırlar.

(3) Konsinyasyon suretiyle ihraç edilen malların fiili ihraç tarihinden itibaren en geç üç ay içinde satışının yapılması ve satış tarihinden itibaren en geç bir ay içinde ihraç bedeli dövizlerin yurda getirilerek yetkili bankalara satılması zorunludur.

(4) Gümrük İdareleri, konsinyasyon suretiyle yapılan ihracatın fiilen gerçekleşmiş bulunduğunu ayrıntıları ile gösteren Gümrük Çıkış beyannamesi ve ihracat sırasında tanzim edilen diğer belgelerin birer suretini, ihracatın gerçekleşmesini müteakip en geç 7 iş günü içerisinde ihracata aracılık yapan yetkili bankalara göndermekle yükümlüdürler.

Kitap, Gazete mecmua, pul ve film ihracı

25. (1) Ticari maksatlarla harice gönderilecek film, müzik-video kaset, kitap, gazete, mecmua ve benzeri matbualarla pulların ihracına gümrük veya posta idareleri tarafından Beyanname-Taahhütname alınmak suretiyle doğrudan izin verilir ve bu idarelerce alınan Beyanname-Taahhütnameler veya düzenlenecek benzeri belgeler, işlemin sonuçlanmasını izleyen 7 iş günü içerisinde ihracatçının göstereceği yetkili bankaya gönderilir.

(2) Sözü edilen matbua, film, müzik-video kasedi ve pulları ihraç edenler bunların bedeli karşılığı dövizleri fiili

ihraç tarihinden itibaren en geç 90 gün içinde ülkeye getirmek ve yetkili bankaya satmak suretiyle ihracat hesaplarını kapatmak zorundadırlar.

(3) Pul ihracında bedel, nominal değerleri tutarından az olamaz. Kullanılmış olan pulların değeri, ihracatçının beyanı ve Posta Dairesinin onaylayacağı değerdir.

Konsinyasyon yoluyla yapılacak pul ihracı

26. Posta Dairesi tarafından konsinyasyon suretiyle pul ihracı serbesttir.

Gümrük İdarelerince hazırlanacak devre beyannameleri

27. Gümrük İdareleri aylık devreler itibarıyle düzenleyecekleri, içerik ve şekli Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça bildirilecek örneğe uygun "İhracat Devre Beyannameleri"ni, müteakip ayın en geç 15. günü Maliye İşleriyle görevli Bakanlığa göndermek zorundadırlar.

Bedelsiz İhracat

28. Gümrük İdarelerince aşağıda gösterilen eşyaların bedelsiz olarak ihracına izin verilebilir.

(1) Ticari Eşya:
- (a) Miktarı, Ticari teamüllere uygun numuneler,
- (b) Reklâm eşyası,
- (c) Evvelce usulüne uygun olarak ihraç edilmiş malların bedelsiz olarak gönderilmesi ticari örf ve adetlere uygun parçaları ile garantili olarak ihraç edilen malların garanti süresi içinde yenilenmesi gereken parçaları,
- (d) Ticari teamüle uygun hediyeler.

(2) Ticari olmayan eşya:
- (a) Teamüle uygun hediyeler,
- (b) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kamu ve Özel Kuruluşlarının dışarıdaki temsilciliklerinin kendi ihtiyaçlarında kullanılmak üzere bedelsiz olarak gönderecekleri eşya,
- (c) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde çalışan yabancıların memleketlerine gönderecekleri veya beraberlerinde götürecekleri eşya.

(3) Ticaret İşleriyle görevli Bakanlığın iznine istinaden ve Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça bildirilecek örneğe uygun taahhütname alınmak suretiyle sergi ve fuarlara iştirak edecek tüccarlar ile Ticaret ve Sanayi Odalarının harice gönderecekleri eşyalar.

(4) Yukarıdaki (1) ve (2). fıkralarda yazılı hallerde 100.000.- Türk Lirasına kadar değer takdir edilenlerin ihracına Gümrük İdarelerince izin verilebilir. Bu haddin üstündeki talepler Maliye İşleriyle görevli Bakanlıkça incelenir ve karara bağlanır.

IV. Kısım

İTHALAT

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ithalât

29. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yapılacak ithalât yürürlükteki ithalât rejimi esaslarına göre yapılır.

İthalât bedellerinin transferi

30. İthalât bedelleri, ithalata aracılık edecek bankalar tarafından bankacılık teammüllerine ve alıcı ile satıcı arasındaki anlaşmalara uygun olarak Akreditifli, Vesaik Mukabili, Mal

Mukabili, Peşin veya Kredili Ödeme şekillerine göre gerçekleştirilir. Devlet kur hesabından yapılacak peşin ithalâtlarda banka teminat mektubu alınır. Bu madde altında belirtilen ödeme şekilleri Bakanlıkça çıkarılacak bir genelge ile düzenlenir.

Türkiye Cumhuriyeti menşeli malların yalnız Türk Lirası ile ithal edileceği

31. Türkiye Cumhuriyeti menşeli mallar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine Türk Lirası ile ithal edilir. Bu ilke dışında uygulama yapılmasına Bakanlar Kurulu yetkilidir.

İthalât Devre Beyannameleri

32. Yetkili bankalar her ayın sonu itibarıyle ithalât hesaplarına ilişkin bilgileri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasının talimatlarında belirteceği şekilde vermek zorundadırlar.

Gerçekleştirilmemiş ithalât bedellerinin ülkeye getirilmesi zorunluğu

33. Her ne suretle olursa olsun süresi içinde ithal edilmeyen Devlet Kur Hesabı dahilindeki malların ödenmiş bulunan bedellerinin fiili ithal için tayin edilen sürelerin bitiminden itibaren en geç bir ay içinde yurda getirilerek bankalara iadeten satılması zorunludur.

İthalât hesaplarının kapatılması

34. Devlet Kur Hesabı dahilinde ithal edilen malların ithalâtın fiilen gerçekleşmesini müteakip ithalatçılar en geç 10 gün içerisinde Gümrükçe tasdikli fatura ve Gümrük makbuzunu ithalâta aracı bankaya vererek ithalât hesaplarını kapatırlar.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası açık olan devlet kur ithalât hesaplarını mücbir sebep hallerinde belirleyen belgelere dayanarak kapatabilir.

Bedelsiz İthalat

35. Gümrük İdarelerince aşağıda gösterilen eşyaların bedelsiz olarak ithaline izin verilebilir.

(a) Gümrük İdarelerince ticari mahiyeti bulunmadığı kabul edilen numunelik eşya ve modeller,

(b) İktisadi bir faaliyetin reklâmı maksadı ile getirilecek ve parasız dağıtılacak olan basılı ilân, katalog broşür, takvim ve benzeri matbualar,

(c) Evvelce usulüne uygun olarak ithal edilmiş malların bedelsiz olarak gönderilmesi ticari örf ve adetlere uygun parçaları ile garantili olarak ithal edilen malların garanti süresi içinde yenilenmesi gereken parçaları.

(d) Yılbaşı, Şeker ve Kurban Bayramları gibi münasebetlerle hariçten gönderilecek ve değeri ABD $ 200.- (İkiyüz) aşmayan hediyelik eşya, şahsi madalya ve nişanları ile yabancı memleketlerdeki bilim, sergi ve yarışma heyetlerince verilmiş mükâfatlar, ülkede yapılan ve yapılacak olan Milli ve Milletlerarası her türlü yarışmada mükâfat olarak verilmek üzere bağış yoluyla gönderilen eşya, ülkede yapılacak Milletlerarası kongre veya spor temas ve gösterilerine katılacak delege ve şahısların isimlerini muhtevi plâketler, bunların milli bayrakları ve kulüp flâmaları ve bunları takmaya mahsus ağaç ve madeni mamuller ile bu toplantı ve temaslara ait rozet, kupa ve broşürler ve bu kongre temas ve gösterilerine ait alet ve malzemeler ile yolcuların ve nakil vasıtaların hizmetlilerinin beraberlerinde getirdikleri ve kıymeti ABD $ 200.- (İkiyüz) aşmayan eşyalar.

(e) Yabancı firmalar ve acenteleri ile işletmecilerin kendi ihtiyaçlarında kullanılmak üzere yurt dışındaki merkezleri tarafından gönderilen boş manifesto, konşimento, fatura, boş bilet, boş çek defteri veya tarife cetvelleri veya kitapları gibi matbu kağıtlarla her nevi kitaplar. Tüm özel müessese ve şahsılara ait işlem görmüş her türlü defter, evrak belgeler ile kullanılmamış her türlü taşıt biletleri ve milletlerarası muayyen hizmetler karşılığı kullanılacak kuponlar.

(f) Sosyal, kültürel, hayri ve sıhhi maksatlarla yabancı memleketlerde kurulmuş dernek, tesis ve teşekküller tarafından aynı maksatlarla ülkede faaliyette bulunan dernek, tesis ve teşekküllere, gerçek ve tüzel kişiler tarafından ülkedeki kamu faydasına yararlı derneklere ve kamu faydasına parasız tahsis edilmiş milli tesislere belediye ve köy tüzel kişilerine bağış yoluyla gönderilen veya para ile alınıp ve konularına uygun olduğu gümrük idarecilerince kabul edilecek eşya.

(g) Zati ve aile ihtiyaçlarında kullanılmak üzere yurt dışından gönderilen ve toplam FOB değeri ABD $ 200.- (İkiyüz) aşmayan eşya.

(h) Sergi ve fuarlara iştirak edeceklerin alacakları müsaadede yazılı eşya.

(i) İthalât rejimi ve gümrük mevzuatının müsaadesi oranında belirlenen koşullara uygun olarak daimi ikamet için ülkeye gelen kişilerin ve yurt dışında çalışanların yurda dönüşlerinde getirecekleri şahsi eşyalar.

Kıymetli Madenler

36. (1) Kıymetli madenler, kıymetli taşlar ve bunlardan mamul eşyanın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ithal ve ihracı Maliye İşleriyle görevli Bakanlığın iznine tabidir. Bu konudaki esaslar maliye işleri ile görevli Bakanlıkça saptanır.

(2) İşlenmiş kıymetli madenlerin yurt içinde alım ve satımı serbesttir. Ancak altın, platin, elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, safir ve zebercet'den mamul eşyanın alım ve satımını meslek haline getirecek olanlar önceden Maliye işleri ile görevli Bakanlıktan izin almak zorundadırlar. Bu konudaki esaslar Maliye İşleri ile görevli Bakanlıkca saptanır.

Yetkili Bakanlar yurt içinde herhangi bir izne bağlı olmaksızın külçe halinde altın alım satımı yapabilirler.

(3) Yolcular beraberlerinde kendilerine ait değeri $1000.- (Bin) A.B.D. Dolarını aşmayar ziynet eşyası niteliğinde kıymetli madenlerden ve taşlardan yapılmış eşyaları yurda getirebilirler ve yurt dışına çıkarabilirler. Daha fazla değerdeki ziynet eşyalarının yurt dışına çıkarılması girişte beyan edilmiş olması şartına bağlıdır.

V. Kısım

GÖRÜNMEYEN MUAMELELER

I. BÖLÜM

Görünmeyen muameleler karşılığı dövizlerin yurda getirilmesi zorunluluğu

37. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yerleşik kişilerin dışarıda yerleşik kişiler için ya da bunlar adına yurt içinde veya dışında yapmış oldukları tüm hizmetler karşılığı dövizler ile dışarıda yerleşik kişiler nam ve hesabına yapılan gider karşılığı dövizlerin hizmetin görüldüğü tarihten en geç 90 gün içinde yurda getirilerek en az %90'ının yetkili bankalarda bozdurulması zorunludur. Bakiye %10 oranındaki dövizler ilgililerce serbestçe tasarruf edilir.

Uygulanacak Kurlar

38. Yurda getirilen dövizlerin alış işleminde, Para ve Kambiyo İşleri Yasası'nın 24. maddesinde öngörülen kurlar uygulanır.

II. BÖLÜM

Görünmeyen Muameleler nedeniyle Devlet Kur hesabından yapılacak döviz tahsis ve transferleri

39. Görünmeyen işlemlerle ilgili ödemelerin transfer işlemleri özellikle belge aranmayacağı ya da özellikle belge aranacağını belirten fıkralar dışında borcu gösteren proforma fatura ve benzeri belgelere dayanılarak Devlet Kur Hesaplarından yapılır.

TİCARET VE ENDÜSTRİ

Tamir ve Montaj

40. Tamir, montaj, developman, reprodüksiyon, seslendirme ve benzeri hizmetler için bu hizmetlerin hariçte yaptırılmasında zaruret bulunduğunun ilgili Bakanlıkça yeterli görülmesi ve masraf tutarını gösteren belgelerin ibrazı halinde, yetkili bankaca döviz tahsis edilebilir.

Bu konuda ilgililerce, hizmet sözleşmesi veya fatura, transferi istenilen ücretin hesap şeklini gösterir bir yazı ile başvurulur.

Yukarıda belirtilen amaçlarla geçici ihraç izni alınmak suretiyle yurt dışına gönderilmesi gereken mallarla ilgili olarak, döviz transferinden önce, Ticaret işleriyle görevli Bakanlığın geçici ihraç izni aranır.

Teknik Yardım

41. Etüt, öğretim, uzmanlık, hakemlik, proje, revizyon, ekspertiz, tahlil ve benzeri hizmetler için, bu hizmet karşılığının hesap şeklini ve zaruretini gösteren belgelere müsteniden yetkili bankalarca bu Tüzüğün 40. maddesi esaslarına göre döviz tahsis edilebilir.

Taahhüt İşleri

42. Bina, yol, köprü, liman gibi uzmanlık isteyen bir eksiltmeye bağlı inşaat ve bakım işlerinde yabancı müteahhitlerin iştirakini yetkili merciin kararı ile uygun görülmesi halinde, taahhüt kârı, makine kirası veya amortismanı olarak, bu hizmetlerin yapıldığını belirten belgelere müsteniden yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir.

Fikir ve sınayi mülkiyet ve telif hakları

43. İlmi, bedii, eserlerin telif hakları ile gazete, dergi ve sair yayın vasıtalarının fotoğraf, makale, ve benzeri ücretler olarak tahakkuk eden borçları için, bu borcu ifade eden

fatura ve belgelere istinaden ilgili Bakanlığın ön müsadesi ve Bakanlık onayı ile yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir.

Lisans ücretleri için yetkili merciin görüşü alınarak imalatçı satış fiyatı üzerinden brüt olarak %5'i geçmemek üzere yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir. Münhasıran marka hakkının kullanımı ve dışardaki firmaların şubeleri durumunda olanların lisans ve benzeri hakları için döviz tahsis edilemez.

İşçi Ücret ve yevmiyeleri

44. Bölgede istihdam edilecek uzman işçilerin yevmiye ve ücretleri hakkında 41. maddedeki esaslar uygulanır. Uluslarası şöhreti haiz olup bir Devlet veya resmi makam himayesinde, terbiyevi ve bedii mahiyetteki eserleri icra veya temsil eden virtüözler, tiyatro, opera, bale toplulukları ve orkestralarla, turizm işletmeleri tarafından turistik oteller ile aynı şartları haiz eğlence yerlerinde çalıştırılmak üzere hariçten getirilecek orkestralar, ses sanatkârları ve artistlere ilgili Bakanlığın önmüsaadesi ve Bakanlık onayı ile yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir. Ancak, bu miktar tahsis edecekleri miktardan ilgililerin giderleri düşüldükten sonra kalan kısım için transfer edilir.

Masraf ve İştirak Hisseleri

45. Yabancı firma, şirketler ve müesseselerin bölgedeki şube, acenta ve filyallerinin ana kurumlarının masraflarına, bölgedeki ana kurumların dışarıdaki şube, acenta ve filyallerinin masraflarına iştirak hissesi için ilgili bakanlığın önmüsaadesi ve Bakanlık onayı ile yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir.

40., 41., 42., 43., 44 ve 45. maddelerde belirtilen hizmetlerin bölgede ifa edilmesi halinde, vergiler, sosyal mükellefiyetler ve masraflar tenzil edilir ve bakiyeye döviz tahsis edilebilir.

Hizmetin, bölgeye gelinmeksizin dışarda yapılması ve hizmet mukavelesinde hizmet bedelinin net olarak gösterilmemesi halinde vergi ve sosyal mükellefiyetler düşürüldükten sonra bakiye için döviz tahsis edilebilir.

DIŞ TİCARET

Ticari Seyahat

46. Yaptıkları iş ve hizmet karşılığında döviz getirenlere, işleriyle ilgili olarak dışarıya yapılacak seyahatlar için getirilen döviz miktarları dikkate alınarak Maliye İşleri ile görevli Bakanlıkça ticari seyahat dövizi tahsis edilebilir.

Tahsis edilen bu dövizler yetkili bankalarca ilgililerin pasaportlarına işlenir.

Komisyonculuk ve mümessillik hizmetleri

47. Döviz kazandırıcı işlemler dolayısıyla tahakkuk eden komisyonculuk ve mümessillik hizmetleri için gerekli döviz, Bakanlığın onayı ile yetkili bankalar tarafından tahsis veya ilgililerin getirecekleri dövizden mahsub edilebilir.

Antrepo, depolama, gümrükten çekme giderleri

48. Her çeşit ihracat için dış memleketlerde ihracatçılar tarafından ödenmesi mutat antrepo, depolama ve gümrükten çekme giderleri için Ticaret İşleriyle görevli Bakanlığın onayı ile yetkili bankalar tarafından döviz tahsis edilebilir veya ihracat bedellerinden mahsubuna izin verilebilir.

Transit giderler

49. Satıcının fabrika veya deposunda teslim şartı ile yapılacak ithalatta yüklemeye kadar olan giderler ile transit nakliyat ile ilgili her türlü giderler için gerekli döviz Ticaret işleri ile ilgili Bakanlığın onayı ile bu hususu tevsik eden belgelere istinaden yetkili bankalarca tahsis edilebilir.

Bu madde altında döviz tahsisleri, tevsik edici belgelere dayanılarak yapılabilir.

SERMAYE GELİRLERİ

Temettü ve kâr hisseleri

50. Bölgede yatırım yapılmasına izin verilmiş ve bu Yasa ve yürürlükteki Kambiyo ve Ticaret mevzuatı altında vecibelerini yerine getirmiş bulunan yabancı sermaye ve ortaklıkların bölgedeki yatırım konusu faaliyetlerinden doğan ve mukaveleleri uyarınca transferleri gereken net kârları için ilgili Bakanlığın önmüsaadesi ve Bakanlık onayı ile yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir.

Faiz ve menfaat hisseleri

51. Bakanlıktan önceden izin alınmak suretiyle temin edilen dış kredilerin ve bedeli döviz olarak getirilmek suretiyle alınan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bonolarının ana para ve faizlerinin transferi için yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir.

Yetkili Bankaların kısa vadeli finansman kredileri ile kurye ve rambursman kredilerine tahakkuk ettirilen faizler, herhangi bir izne bağlı olmaksızın ilgili bankalarca transfer edilebilir.

Kira ve benzeri iratlar

52. Bölgede mukim gerçek ve tüzel kişilerin bu bölgedeki işlerinde kullanılmak üzere dışarıdaki kişilerden, yetkili merciin önceden müsaadesini alarak kiraladıkları makine, alet ve malzemeye ait mukaveleleri gereğince ödenmesi gereken net kira bedelleri için yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir.

KAMU SEKTÖRÜNÜN GELİR VE GİDERLERİ

Vergi ve Resimler

53. Kamu sektörünce yabancı memeleketlerde ödenmesi gereken vergi ve resimler ile bu ülkelerdeki konsolosluklara ödenmesi gereken harç ve sair giderler için, yetkili bankalarca döviz tahsis edilir.

Devlet Giderleri

54. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin dış memleketlerdeki her türlü giderleri için ilgili Bakanlığın yazısı üzerine yetkili bankalarca döviz tahsis edilir.

Posta ve benzeri kamu kuruluşlarının ödemeleri

55. Posta ve benzeri kamu kuruluşlarının dışarıdaki gerçek ve tüzel kişilerle olan münasebetlerinden doğan borçları, bu kuruluşların dışarıdaki şube acenta ve mümessilliklerinin maaş, kira ve sair giderleri karşılığı döviz, yetkili bankalarca tahsis edilir.

ŞAHSİ KARAKTERLİ GELİRLER VE GİDERLER

Şahsi karakterli gelirler ve giderler

56. Yasal nafakalar ve benzerleri, emekli aylıkları, yabancı memleketlerdeki özel mülklerin cari bakım ve tamir giderleri, küçük miktarlardaki meblağların transferi, kitap, gazete, mecmua, plâk ve benzerlerinin abone ve satın alma

bedelleri mükafatlar gibi şahsi karakterli gelir ve giderler için Bakanlar Kurulunca tesbit edilip Resmi Gazetede yayınlanacak şartlara bağlı olarak yetkili bankalarca döviz tahsisi yapılır.

ŞAHSİ KARAKTERLİ MUAMELELER

Şahsi karakterli seyahatlar

57. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde geçerli pasaport hamili ve ülkede mukim şahısların, turistik, kültürel ve sıhhi sebeplerle dışarıya yapacakları seyahatlar için Bakanlar Kurulunca tesbit edilip Resmi Gazetede yayınlanacak şartlara bağlı olarak yetkili bankalarca döviz tahsisi yapılır.

GENEL KARAKTERLİ MUAMELELER

İlân ve reklam giderleri

58. İthalât, ihracat, turizm, öğretim, sanayi, uluslararası nakliyat, bankacılık, sigortacılık, komisyonculuk gibi işler ile iştigal eden bölgede mukim gerçek ve tüzel kişilere, iş sahaları ile ilgili olarak yabancı memleketlerde yapacakları ilân ve reklâmlar için gerekli döviz ülkeye getirilen döviz dikkate alınarak ilgili Bakanlığın önmüsaadesi ve Bakanlık onayı ile yetkili bankalarca tahsis edilebilir.

Mahkeme Masrafları

59. Ticari muamelelerle ilgili mahkeme, hakem, bilirkişi, avukatlık gibi giderler için döviz, bunların tevsiki kaydıyla ilgili bakanlığın önmüsaadesi ve Bakanlık onayı ile yetkili bankalarca tahsis edilebilir.

Bu gibi masraflar karşılığı yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilmesi için önceden Bakanlığın müsaadesinin alınması gereklidir.

Zarar, ziyan ve tazminatlar

60. Ticari ve gayrı ticari muamelelerden doğan zarar, ziyan, tazminat ve cezai şartlar için mahkeme ilâmı veya hakem kararlarına istinaden ilgili Bakanlığın önmüsaadesi ve Bakanlık onayı ile yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir. Mezkur ödemelerin sulh yoluyla halli gerektiği ahvalde döviz tahsisi talebi Bakanlıkça tetkik edilebilir.

Mesleki teşekküllere iştirak aidatları

61. Bölgede mukim gerçek ve tüzel kişilerin üyesi bulundukları veya üye olmak istedikleri yabancı memleketlerdeki mesleki veya kültürel dernek ve teşekküllere ödeme zorunda bulundukları üyelik aidatları ve ücretleri için, bu husustaki belgelere ve ilgili Bakanlığın uygunluk bildirimine istinaden yetkili bankalarda döviz tahsis edilebilir.

İadeler

62. Borç olmadığı halde yanlışlıkla veya mükerrer gönderilen tahakkuk ettirilmeyen bir muamele sebebiyle peşin gönderilen maddi hata veya hesap neticesinde gereksiz gönderilen ve bir Bankaca satın alınmış bulunan dövizlerin göndericiye iadesi için keyfiyet tevsik edilmek kaydıyla yetkili bankalarca döviz tahsis edilebilir.

Gümrüksüz satış mağazalarına döviz tahsisi

63. Gümrüksüz satış yapan mağazaların (Duty Free Shops) Devlet Kur hesabına sattıkları dövizlere mesnet teşkil eden malların Gümrük İdarelerince tesbit edilecek CIF bedelleri tutarında döviz, Bakanlığın yazılı bildirimi üzerine Ticaret İşleri ile görevli Bakanlık tarafından ilgili mağazalara Devlet Kur Hesabından tahsis edilebilir.

Özel durumlarda Döviz Tahsisi

64. Döviz tahsis prensiplerine uyması kaydıyle özel durumlarda Bakanlığın onayı ile döviz tahsisi yapılabilir.

VI. Kısım

SERMAYE HAREKETLERİ

Sermaye Hareketleri

65. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yatırım yapmak isteyen yabancı müteşebbisler ile ortaklıkların kuruluşu ve ülkeye getirmekle yükümlü oldukları sermaye miktarı usul ve şartları Bakanlar kurulunca tesbit edilip Resmi Gazete'de yayınlanacak bir karar ile düzenlenir.

VII. Kısım

SON KURALLAR

Beyanname Taahhütnameler

66. Bu tüzüğün 14, 15, 16, 24, 25, 27 ve 28. maddeleri altında öngörülen "Beyanname-Taahhütname"lerin içerik ve şekli Maliye işleriyle görevli Bakanlık tarafından tesbit edilmek suretiyle bankalara ve Gümrük idarelerine bildirilir.

Yürürlükten Kaldırma

67. Bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bu madde ile yürürlükten kaldırılan mevzuat uyarınca başlatılmış ve/veya başlatılması gereken ve/veya yürürlükten kaldırılan mevzuatın yürürlükte olduğu tarihte yapılmış olan işlemlerden doğan ve yapılması gereken işlemleri etkilememek koşulu ile;

R.G.20.5.1983
Ek III
A.E. 202

1. Yabancı Turistler (Döviz Bozdurma) Tüzüğü

R.G.20.5.1983
Ek III
A.E. 203
3.7.1984
A.E.352
31.10.1984
A.E. 518
29.3.1985
A.E. 16
26.4.1985
A.E. 226
14.3.1985
A.E. 129

2. Döviz (Tevdiat ve Mevduat Hesapları) Tüzüğü

R.G.18.10.1983
Ek III
A.E. 403
22.1.1985
A.E. 20
29.3.1985
A.E. 162
21.2.1986
A.E. 83

3. İhracat Tüzüğü

R.G.13.6.1983
Ek III
A.E. 245

4. Gümrük İdarelerince Bedelsiz Olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden İhracına İzin Verilecek Mallar Tüzüğü.

R.G.20.5.1983 Ek III A.E. 204	5. Bedelsiz İthalât Tüzüğü
R.G.20.5.1983 Ek III A.E. 205 26.8.1983 A.E. 336 3.5.1984 A.E. 145 24.12.1984 A.E. 616 5.9.1985 A.E. 417 26.9.1985 A.E. 445 5.9.1986 A.E. 512	6. Özel Seyahatler (Döviz Tahsis) Tüzüğü
R.G.13.6.1983 Ek III A.E. 246	7. Bröve ve Markaların Tescil Giderleri Tüzüğü
R.G.26.8.1983 Ek III A.E. 332 26.9.1985 A.E. 446	8. Şahsi Karakterli Gelirler ve Giderler Tüzüğü
R.G.26.8.1983 Ek III A.E. 333	9. Döviz Alış ve Satış Bordroları Tüzüğü
R.G.26.8.1983 Ek III A.E. 334	10. Ticari Seyahat Tüzüğü
R.G.26.8.1983 Ek III A.E. 337	11. Kıbrıs Lirası Gelirlerinin Yetkili Bankalarda Bozdurulması Tüzüğü
R.G.18.10.1983 Ek III A.E. 402 3.5.1985 A.E. 238	12. İthalât Tüzüğü
R.G.9.5.1987 Ek III A.E. 281	13. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Türk Lirasının Giriş ve Çıkışını Düzenleyen Tüzük
R.G. Ek III 26.8.1983 A.E. 335 9.12.1983 A.E. 492	14. Para ve Kambiyo İşleri (Sermaye Hareketlerini Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü.

Yürürlükten kaldırılır.

Geçici madde

1. Bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte kişilerin Banka hesaplarında bulunan miktarlar için yapılacak muamelelerde bu Tüzük hükmünün 4(7) maddesi uygulanmaz.

2. Bu Tüzüğün, yürürlüğe girdiği tarihten önce Bakanlıktan çalışma izni alarak kurulmuş ve sermayeleri bu Tüzükte ön görülen asgari sermaye miktarından az olan yetkili müesseseler sermayelerini Esas Tüzüğün 6. (2) fıkrasında yapılan değişiklikte ön görülen asgari sermaye miktarına bu Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç 1.5.1992 tarihine kadar artırmak zorundadırlar.

Yürürlüğe Giriş

68. Bu Tüzük, Resmi Gazete'de yayınlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

A.E. 243 R.G 5.6.92
A.E. 363 R.G. 10.8.92

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MERKEZ BANKASI YÖNETİM KURULU KARARI

1. 35/1987 Sayılı KKTC Merkez Bankası Yasasının 11 (1) maddesine istinaden ve 32 (1) (A), (B), (C) maddelerinde öngörülen sürelere uygun olarak reeskont ve avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranlarını aşağıdaki şekilde tesbit ve ilan eder.

I. Genel Olarak (Senetlerin geçerli faiz oranı üzerinden düzenlenmiş olması şartıyle)	Senette belirtilen faiz oranının 4 puan altında
II. Kontrollu Krediler	
A. 1. Tarım Aynı Kredileri (Senetlerin geçerli faiz oranının 31 puan altında düzenlenmiş olması şartıyla)	" "
2. Tarım Nakdi Kredileri	
a. 1 milyon TL'ye kadar (Senetlerin geçerli faiz oranının 16 puan altında düzenlenmiş olması şartıyle)	" "
b. 1 milyon TL'nin üzerinde (Senetlerin geçerli faiz oranının 7 puan altında düzenlenmiş olması şartıyle)	Senette belirtilen faiz oranın 3 puan altında
B. 1. Küçük Esnaf ve Sanatkar Kredileri Küçük Esnaf ve Sanatkarlara verilir. (Senetlerin geçerli faiz oranının 26 puan altında düzenlenmiş olması şartıyle) azami 14 milyon TL'ye kadar.	Senette belirtilen faiz oranının 4 puan altında
2. Yeni İş Yeri açacak üniversite veya yüksek okul mezunlarına azami 30 milyon TL.'ye kadar.	Senette belirtilen faiz oranının 4 puan altında
3. Karafırınlarını endirek ısıtmalı fırınlara çevirmek isteyenlere, (azami 18 milyon TL.'ye kadar)	" "
C. Sanayici Kredileri: (Senetlerin geçerli faiz oranının 20 puan altında düzenlenmiş olması şartıyle) (Makine alımı için azami 600 milyon TL)	Senette belirtilen faiz oranının 3 puan altında
D. İhracat Kredileri (Senetlerin geçerli faiz oranının 31 puan altında düzenlenmiş olması şartıyle)	" "
E. Turizm Kredileri: (Senetlerin geçerli faiz oranının 31 puan altında düzenlenmiş olması şartıyle) azami Bir milyar TL'ye kadar.	Senette belirtilen faiz oranının 4 puan altında

III. Geçerli faiz oranı Faiz Farkı Fonuna ödenecek 3 puan (1.7.1992 tarihinden itibaren 2 puan) hariç her bankanın tesbit ve ilan ederek Merkez Bankasına bildirdiği yıllık faiz oranı.

IV. Senedin ibraz tarihinde üzerinde yazılı faiz oranı vade hitamına kadar aynen devam eder. Aşılması halinde aşılan her puan için 3 puan cezai faiz uygulanır.

V. Bankalar bu kararda öngörülen faiz oranları dışında hangi nam altında olursa olsun ek menfaat sağlayamazlar. Ancak hizmet görülmesi halinde görülecek hizmet karşılığı alınacak ücret ve komisyonlar bunun dışındadır.

VI. Bu kararın yürürlüğe girdiği tarihten önce kullandırılmış krediler temdit edilmemek kaydıyla vadeleri sonuna kadar eski Reeskont oranına tabi tutulur.

VII. Bu Karar, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

PARA VE KAMBİYO İŞLERİ YASASI

(38/1982 VE 22/1987 Sayılı Yasalar)
Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü

Madde 36 (1), (2) Altında Karar

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ekonomi ve Maliye Bakanı, Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğünün 36 (1) ve (2) maddesinin kendisine verdiği yetkiye dayanarak aşağıdaki hususları saptar.

İzin Alma Zorunluluğu

1. Kıymetli maden, kıymetli taşlar ve bunlardan mamul eşyanın yurt içinde alım ve satımı, imali, ithali ve/veya ihracı ile iştigal edecek olanların Maliye İşleri ile görevli Bakanlıktan önceden izin almış olmaları zorunludur.

Asgari Sermaye ve Ltd. Şirket şeklinde kurulma zorunluluğu

2. Kıymetli maden, kıymetli taşlar ve bunlardan mamul eşyanın yurt içinde alım ve satımı, imali, ithali ve/veya ihracı ile iştigal edebilmek için asgari 30,000.- ABD Doları karşılığı Türk Lirası sermayeli ve Limited Şirket şeklinde kurulmuş olunması zorunludur.

Ön İzin

3. Kıymetli maden, kıymetli taşlar ve bunlardan mamul eşyanın yurt içinde alım ve satımı, imali, ithali ve/veya ihracı ile iştigal edecek olanlar Bakanlığa başvururlar.

Başvuru sahipleri başvuru dilekçelerine kurulması tasarlanan şirketin Anasözleşme ve Tüzüğü ile kurucularla ilgili Resmi mercilerden alınacak iyi hal belgelerini eklerler.

Bakanlık başvuruyu inceler ve uygun gördüğü takdirde ön izin verir.

Faaliyet İzni

4. Bakanlıktan ön izin alan kişi veya kuruluşlar Şirketler Mukayyitliğince istenecek diğer hususları da yerine getirdikten sonra şirketin tescilinin tamamlanmasını müteakip faaliyet izni alabilmek için yeniden Bakanlığa başvuruda bulunurlar.

Faaliyet İzni için istenecek Belgeler

5. Bakanlıktan ön izin alan ve tescilini yaptıran kuruluşlara aşağıdaki belgeleri sunmaları koşuluyla faaliyet izni verilebilir.

(a) Şirketler Mukayyitliğince onaylanmış Ana Sözleşme ve Tüzük,
(b) Kuruluş Belgesi, (M.Ş. 44),
(c) Direktörler ve hissedarlar belgesi,
(d) Yetkili murakıp tarafından onaylanmış açılış bilançosu,
(e) Gelir ve Vergi Dairesince tutulması istenen defterlerin onaylatıldığını gösteren belgeler,
(f) Gelir ve Vergi Dairesince onaylanmış alım ve satım makbuzları.

Kurulmuş Şirketlere izin verme

6. Daha önce kurulmuş ve başka sahalarda faaliyet göstermekte olan şirketler, bu Kararın 1. maddesinde öngörülen faaliyetlerde de bulunmak istemeleri halinde bu kararın 1,2,4 ve 5. maddelerinde öngörülen koşulları yerine getirmeleri halinde Bakanlıkca bu sahada faaliyet izni verilebilir.

Alım ve Satımlarda gerekli fatura ve defter tutma. Yapılacak kontrollerde yetkililere evrak sunma zorunluluğu

7. Faaliyet İzni Alan Müesseseler:

(a) Gerek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dışındaki ülkelerden ithal edecekleri kıymetli maden, kıymetli taşlar ve bunlardan mamul kıymetli eşya ile gerekse iç pişyasadan temin edecekleri kıymetli taşlar veya bunlardan mamul kıymetli eşyayı (gerek külçe ve gerekse işlenmiş halde kıymetli maddenler için ağırlık ve ayarı da belirtilerek kimden) temin edildiğinin bilinmesi amacıyle alış makbuzu veya faturası işlem anında tanzim edilir ve satıcıya verilir.

Bu belgede satıcının adı, soyadı, kimlik numarası veya pasaport numarası ve adresi açıkca yazılır. Kimlik ibraz edemeyenlerden alış yapılmaz.

Yabancı uyruklu kişilerden alım yapılırken $1,000.- ABD Dolarını aşan miktarlar için Gümrük deklare belgesi aranır. Gümrük deklare belgesi ibraz etmeyenler en yakın Emniyet Karakoluna bildirilir.

(b) Satışlarda alışlar gibi ayni şekilde işleme tabi tutulur ve (kıymetli maden ise ayarı ve ağırlığı da belirtilerek) Türk Lirası değeri ile işçilik hususunda alıcıya anında satış makbuzu veya fatura tanzim edilerek verilir.

(c) Alış ve satış makbuz ve faturaları, işletme ve yevmiye defterleri muntazam bir şekilde tutulur silinti ve kazıntı yapılmaz.

(d) Alış ve satış makbuz ve faturalarının yevmiye ve işletme defterine işlenmesi Vergi Usul Yasasında öngörülen süre ve kurallarda yapılır.

(e) Tüm işyerlerinde halkın kolaylıkla görebileceği okunaklı ve büyük harflerle yazılmış "Satış ve Alışlarımızda Makbuz ve Fatura Almak Mevzuat Gereğidir" levhası bulundurulur.

(f) Her mali yılın başında defterler Gelir ve Vergi Dairesine onaylattırılır.

(g) Her mali yıl sonunda hazırlanan ve yetkili murakıplarca onaylanan kâr/zarar hesabı ve bilânço müteakip yılın Nisan ayı sonunda Bakanlığa sunulur.

(h) İşyeri veya işyerlerinin ve atölyelerin tam adresi ve değişikliğin olması halinde 30 gün içerisinde Bakanlığa bildirilir.

(i) Bakanlık yetkililerinin yapacakları denetimlerde istenecek evrak ve belgeleri ilgililere verirler.

(i) Bakanlıkca yapılacak kontrollarda kayıtlara uygun olmayan kıymetli maden, kıymetli taşlar ve bunlardan mamul kıymetli eşya tesbiti halinde 37/1983 sayılı Gümrük Yasası hükümleri uygulanır.

Ayarı belirten damga vurma zorunluluğu

8. Kıymetli maden, kıymetli taşlar ve bunlardan mamul kıymetli eşya satışı ile iştigal eden işyerleri, satışa sundukları ve/veya sergiledikleri ve/veya muhafaza ettikleri tüm kıymetli eşya üzerinde mamulün ayarını okunabilecek bir şekilde damgalamak zourndadırlar. Ayarın garantisinden satış yapan işyeri sorumludur.

Fatura ve makbuzları mühürlettirme zorunluluğu

9. Kıymetli maden ve kıymetli taşlardan mamul eşyanın alım ve satımı ile iştigal edecek işyerleri alış ve satışlarında kullanacakları fatura ve makbuzları Gelir ve Vergi Dairesine mühürletmek zorundadırlar. Gelir ve Vergi Dairesinin mühürünü ihtiva etmeyen hiç bir fatura ve makbuz kullanılamaz.

Geçici Madde

1. Bu Kararın, yürürlüğe girdiği tarihen önce Bakanlıktan izin alarak kurulmuş ve sermayeleri bu Karar'da öngörülen asgari sermaye miktarından az olan şirketler sermayenlerini bu Kararda öngörülen asgari sermaye miktarına, bu Kararın yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç 1.9.1992 tarihine kadar ödemek suretiyle artırmak zorundadırlar.

Suç ve Cezalar

10. Bu karara uymayanlar hakkında Değiştirilmiş şekliyle 38/1982 sayılı Para ve Kambiyo İşleri Yasası altında işlem yapılır.

Yürürlükten Kaldırma
R.G. Ek III
28.11.89
A.E. 535

11. Bu Karar, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren "Para ve Kambiyo İşleri Yasası Madde 14 Altında Karar" altında yapılan ve yapılması gerekli işlemlere halel gelmeksizin yürürlükten kaldırılır.

Yürürlüğe Giriş

12. Bu Karar, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

A.E. 11, R.G. 13.1.1989
A.E. 267, R.G. 25.6.1992

PARA VE KAMBİYO İŞLERİ YASASI

(38/2982, 22/1987 Sayılı Yasalar)

38/1982 ve 22/1987 Sayılı Yasalar Altında Çıkarılan Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğünün 8. Maddesi Altında Tebliğ.

Ekonomi ve Maliye Bakanı, Değiştirilmiş şekliyle 38/1982 sayılı Para ve Kambiyo İşleri Yasası ve bu Yasa altında yapılan ve 2 Kasım 1987 tarihli Resmi Gazete'nin Ek III'ünde 603 sayılı Amme Enstrümanı olarak yayınlanan Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğünün 8(8) fıkrasının kendisine verdiği yetkiyi kullanarak işbu Tebliğ ile aşağıdaki hususları tesbit eder.

1. Yetkili Bankalar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki yerleşik kişilere Döviz kredisi verebilirler.

2. Bankalar, Döviz olarak açılacak krediler ile yapılacak istikrazların ayni döviz cinsinden faizleriyle birlikte bankaya geri dönüşünü sağlayacak tedbirleri alırlar ve bu işlemlerden doğacak muhtemel ihtilaflardan sorumludurlar.

3. Bankalarca döviz olarak açılacak kredilerin vadesi ilgili Banka ile müşteri arasında serbestce belirlenir.

4. Banklar, Döviz Kredilerinde ihracata yönelik yatırım yapacak kişilere öncelik hakkı tanırlar. Bu şekilde açılacak kredilerin faizleriyle birlikte ayni cins dövizle geri ödenmesi mutlaka ihracat ve döviz kazandırıcı işlemlerle sağlanan dövizlerle yapılması gerekir ve bunun için de yapılacak ihracatın bedelinin bankalarına getirilmesi yönünde gerekli teminatı alırlar.

5. Bankalarca verilecek döviz kredileri nedeniyle Tapu ve Kadastro Dairesince yapılacak ipotek işlemlerinde tahsili gerekli her türlü harç v.s. ilgili döviz cinsinden tahsil edilir.

6. Bankalarca açılacak Döviz kredilerinin ödenmemesi ve ipotek edilecek taşınmaz malların satışı halinde, Tapu ve Kadastro Dairesince ilgili Bankaya geri ödeme, ilgili döviz cinsinden yapılır.

7. İşbu Tebliğ amaçları bakımından "ilgili döviz cinsi" bankaca kredi olarak verilen döviz cinsini anlatır.

8. Bu Tebliğ, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

A.E. 77 R.G. 27.2.92

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BANKALAR YASASI'NIN 5 (1) MADDESİ ALTINDA KARAR

11/1976
25/1983
26/1987
42/1989

Bakanlar Kurulu Değiştirilmiş şekliyle 11/1976 Sayılı Bankalar Yasası'nın 5(1) maddesinin verdiği yetkiye dayanarak aşağıdaki kararı alır.

Asgari sermaye miktarı

1. Bankaların fiilen ödenmiş sermayeleri 10,000,000,000 TL'den (On Milyar Türk Lirası) az olamaz.

Halen kurulmuş olan bankaların sermaye yükümlülüklerini yerine getirmesi

2. Bu Kararın yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş olan ve sermayeleri bu Kararda öngörülen asgari sermaye miktarından az olan bankalar sermayelerini, bu Kararda öngörülen asgari sermaye miktarına bu kararın yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç 31.12.1992 tarihine kadar artırmak zorundadırlar.

Özel Yasa ile kurulmuş bankalar ve kooperatif bankaları için istisna

3. Özel Yasa ile kurulmuş olan bankalar ve kooperatif bankalarına bu Karar kuralları uygulanmaz.

Yürürlüğe Giriş

4. Bu Karar, Gesmi Gazete'de yayımlandığı 27.2.1992 tarihinden başlayarak yürürlüğe girer.

VII. BÖLÜM

TABLOLARIN LİSTESİ

TABLOLARIN LİSTESİ

			Sayfa
Tablo	1	Avans ve Reeskont İşlemleri	6
"	2	Avans ve Reeskont Borç Bakiyeleri	7
"	3	Faiz Farkı Fonu Uygulamaları	9
"	4	Devletin Kur Hesabında Tutulan Dövizin ABD Doları Karşılığı Olarak Dökümü	13-14
"	5	Bankaların, Bankalar Kurunda Tuttuğu Dövizin ABD Doları Karşılığı Olarak Dökümü	16-17
"	6	Döviz Rezervlerinin Artış Hızı	19-20
"	7	Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının Cins ve Vadelerine Göre Dökümü	22
"	8	Türk Lirası mevduatın Artış Hızı	25-26
"	9	KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Nezdinde Resmi Mevduat	28
"	10	Türk Lirası Mevduat Artış Hızı ile Toplam Türk Lirası Plasman Artış Hızının Karşılaştırması	30
"	11	İskonto Senetleri ve Bankalar Türk Lirası ve Döviz Plasmanlarının Dökümü ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması	31
"	12	Bankalar Döviz Plasmanları TL Karşılıklarının Dökümü ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması	32
"	13	GSMH'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (Cari Üretici Fiyatlarıyle)	35
"	14	GSMH'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (Sabit Üretici Fiyatlarıyle)	36
"	15	Kaynaklar - Harcamalar Dengesi	37
"	16	İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus	39
"	17	Hayat Pahalılığı	41
"	18	Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına Göre Dağılımı	42
"	19	GSMH ile Karşılaştırmalı Bütçe Analizi	44

Sayfa

Tablo	20	Karşılaştırmalı Bütçe Özeti	45
"	21	Yıllar İtibarıyle Bütçe Açıkları	46
"	22	T.C. Ziraat Bankası'ndan Sağlanan Kredilerin (faiz hariç) Yıllar İtibarıyle Dökümü	47
"	23	KKTC'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle Olan Dış Ticareti	50
"	24	Ülkeler İtibarıyle Dış Ticaret	51
"	25	Dışsatımın Yapısı	52
"	26	Mal Gruplarına Göre Dışalım	53
"	27	Dış Ticaret	54
"	28	Ödemeler Dengesi	55
"	29	Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler	56
"	30	KKTC Merkez Bankası'nın Bilançosu	58
"	31	KKTC Merkez Bankası'nın Kar ve Zarar Hesabı	59
"	32	Bankaların Aktif Özetleri	65
"	33	Bankaların Pasif Özetleri	66
"	34	İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Dağılımı - Türk Parası	67
"	35	İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Yüzde (%) Dağılımı - Türk Parası ve Döviz	68
"	36	Bankalar Türk Parası Mevduatlarının Niteliğine Göre Analizi	69
"	37	Bankalar Türk Parası Mevduatlarının Vadelerine Göre Analizi	70
"	38	Bankalar Döviz Mevduatlarının Niteliğine Göre Analizi	71
"	39	Bankalar Döviz Mevduatlarının Vadelerine Göre Analizi	72
"	40	İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Dağılımı - Döviz	73